INFORMATICS DEVELOPMENT AGENCY
Digitally signed by INFORMATICS DEVELOPMENT AGENCY
Date: 2015.07.29 09:24:11 EEST
Reason:
Location: Athens

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ταχ.Δ/νση: ΝΕΟ Πατρών-Αθηνών 32
& Αμερικής 264 41 ΠΑΤΡΑ
Τηλέφωνο :2613-613536
FAX : 2613-613538
Πληροφορίες: Β. Μολφέση
e-mail: grammateia.ps.pde@pde.gov.gr

Πάτρα 29 Ιουλίου 2015

Αριθ.Πρωτ.: 200032/288

ΠΡΟΣ: Γραφείο Περιφερειάρχη
Δυτικής Ελλάδας
κ.Απόστολου Κατσιφάρα

ΚΟΙΝ: 1. Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
2.Εκτελεστική Γραμματέα
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΘΕΜΑ : Διαβίβαση της αριθμ. **76/27-07-2015** απόφασης του Περιφερειακού Συμβουλίου
ΣΧΕΤ: Η υπ. αριθ. 199356/2524/20-07-2015 εισήγηση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας κ.Απόστολου Κατσιφάρα

Σας διαβιβάζουμε την υπ. αριθμ. **76/27-07-2015** απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας με θέμα **«Καταγραφή αναγκών και διαμόρφωση στρατηγικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020»** και παρακαλούμε για τις περαιτέρω δικές σας ενέργειες.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Γ. ΤΟΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ακολουθεί απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

14η ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 14ο

Στην Πάτρα σήμερα στις 27-7-2015, ημέρα Δευτέρα και ώρα 15.00΄ στην αίθουσα του πρώην Εργοστασίου «Λαδόπουλος» (Ακτή Δυμαίων 50) προσήλθε σε Συνεδρίαση το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας, ύστερα από την υπ' αριθ. πρωτ. 200463/297/21-7-2015 γραπτή πρόσκληση της Προέδρου του η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλους τους κ.κ. Περιφερειακούς Συμβούλους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3852/2010 (άρθρ.167 παρ. 2).

Στη Συνεδρίαση παρευρέθησαν επί του συνόλου πενήντα ένα (51) μελών, τα παρακάτω μέλη :

1)Τογιοπούλου Αναστασία-Πρόεδρος , 2) Λαλιώτης Παναγιώτης – Γραμματεύων, 3) Αγγελόπουλος Γεώργιος, 4)Αριστειδόπουλος Χαράλαμπος, 5)Αυγέρης Σάββας, 6)Βεργοπούλου Παρασκευή, 7)Γαβριηλίδης Κωνσταντίνος, 8)Δριβίλας Δημήτριος, 9)Ζαχαροπούλου-Στούμπου Αδαμαντία, 10)Καρδάρα Ευσταθία, 11)Καρπέτας Κωνσταντίνος, 12)Κατσανιώτης Ανδρέας, 13)Κολοβός Ιωάννης, 14)Κοτοπούλης Σπυρίδων, 15)Κοτσιλιάνος Κωνσταντίνος, 16)Κωνσταντοπούλου Αναστασία, 17)Κωσταριάς Δημήτριος, 18)Λύτρας Ιωάννης, 19)Μαυρόγιαννης Διονύσιος, 20)Μητρόπουλος Κωνσταντίνος, 21) Μπαλαμπάνης Νικόλαος, 22)Μπράμος Παναγιώτης, 23)Νασιώτης Θεόδωρος, 24)Παπαναγιώτου-Μαρτζάκλη Γεωργία, 25)Παρασκευόπουλος Γεράσιμος, 26)Πετρόπουλος Κωνσταντίνος, 27)Πλατανιάς Παναγιώτης , 28)Ρήγας Χρήστος, 29)Σύρμος Γεώργιος, 30)Σώκος Ευθύμιος, 31)Υφαντής Νικόλαος, 32)Χαμηλάκη Αικατερίνη, 33)Χαροκόπος Αντώνιος, 34)Χατζηλάμπρου Βασίλειος, 35)Χήνος Γεώργιος.

Στη συνεδρίαση δεν προσήλθαν καίτοι προσκλήθηκαν τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου κ.κ. Αγιομυργιαννάκης Εμμανουήλ (δικαιολογημένα απών), Αρβανιτάκης Ιωάννης , Ευθυμίου Απόστολος, Ζαφειρόπουλος Ιωάννης, Κανέλλης Γεώργιος (δικαιολογημένα απών), Καπράλος Σπυρίδων, Κατσακούλης Ευάγγελος, Κελεπούρης Ανδρέας, Κοκκινοβασίλης Πολυδεύκης (Τάκης) (δικαιολογημένα απών), Κοκκότη Γεωργία-Αρετή (δικαιολογημένα απούσα), Κούστας Κωνσταντίνος, Μπούνιας Χρήστος , Σιαμπλής Δημήτριος (δικαιολογημένα απών), Τσόγκας Γεώργιος, Φαρμάκης Νεκτάριος και Φωτόπουλος Τρύφων (δικαιολογημένα απών).

Ήταν παρόντες και συμμετείχαν ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας κ. Απόστολος Κατσιφάρας, οι κ.κ. Αντιπεριφερειάρχες Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλ/νιας κα Χριστίνα Σταρακά, Αχαΐας κ. Γρηγόρης Αλεξόπουλος και Ηλείας κ. Γεώργιος Γεωργιόπουλος.

Επίσης στη συνεδρίαση παρευρέθησαν: Ο Αντιδήμαρχος Ερυμάνθου κ. Σουβαλιώτης Ιωάννης, οι εκπρόσωποι της εταιρείας ΕΕΟ GROUP Α.Ε κα Αλειφέρη Δήμητρα και ο κ. Γιαννακόπουλος Κων/νος, υπηρεσιακοί παράγοντες, πολίτες και δημοσιογράφοι.

Χρέη γραμματέων άσκησαν οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας Θεοδωροπούλου Δήμητρα και Μολφέση Βασιλική.

Αφού διαπιστώθηκε νόμιμη απαρτία, η Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης.

Αριθ.Αποφ. 76/2015

Στη συνέχεια η Πρόεδρος έθεσε προς συζήτηση το **1ο** θέμα ημερήσιας διάταξης με τίτλο **: «Καταγραφή αναγκών και διαμόρφωση στρατηγικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020»** και έδωσε το λόγο στον εισηγητή του, Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας κ.Απόστολο Κατσιφάρα , ο οποίος αναφέρθηκε στην υπ. αριθ. 199356/2524/20-07-2015 γραπτή εισήγησή του , λέγοντας τα εξής:

«Η οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα μας έχει ως πρώτο αποδέκτη την κοινωνία, η οποία αγωνίζεται τα τελευταία χρόνια να βρει ένα σημείο ισορροπίας σε μια διαρκή παλινδρόμηση μεταξύ ελπίδας και απελπισίας. Το κόστος αυτής της κοινωνικής «προσαρμογής» είναι τεράστιο τόσο σε προσωπικό /ατομικό επίπεδο για κάθε πολίτη όσο και σε επίπεδο κοινωνικής συνοχής. Φανερές ή αθέατες προσωπικές περιπέτειες λαμβάνουν χώρα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που δοκιμάζει καθημερινά τις αντοχές του.

Τα εμπροσθοβαρή προγράμματα λιτότητας, που εφαρμόστηκαν τα τελευταία χρόνια, με στόχο την εξάλειψη του ελλείμματος και την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος πέτυχαν τον δημοσιονομικό τους στόχο υπερτριπλασίασαν όμως τους συνανθρώπους μας που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας. Παράλληλα η προσπάθεια για ραγδαίες μεταρρυθμίσεις στην οικονομία οδήγησαν στην εντατικότερη χρήση πόρων του κρατικού μηχανισμού και οι επιθετικές πολιτικές δημοσιονομικής προσαρμογής μείωσαν τον προϋπολογισμό των κρατικών υπηρεσιών και έφεραν αδυναμία θετικής τροφοδότησης της οικονομίας. Έτσι η σφοδρή δημοσιονομική προσαρμογή που επιχειρήθηκε και εφαρμόστηκε δημιούργησε απώλεια δημοσίων εσόδων και αύξηση δαπανών για την εφαρμογή κοινωνικής πολιτικής (επιδόματα ανεργίας, κοινωνικές παροχές κλπ). Η ύφεση πλέον είχε εγκατασταθεί για τα καλά στην Ελλάδα, σημειώνοντας δύο παγκόσμιες επιδόσεις. Της ραγδαίας απώλειας εθνικού προϊόντος (περίπου το ¼ του εθνικού παραγόμενου πλούτου χάθηκε) και της ταχύτερης δημοσιονομικής προσαρμογής.

Η μείωση του εισοδήματος συνοδεύτηκε από μια πρωτόγνωρη έξαρση της ανεργίας, η οποία ξεπέρασε το 26%, ενώ λόγω της παρατεινόμενης ύφεσης η μακροπρόθεσμη ανεργία έφτασε το 67%. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερα ανησυχητική καθώς εγείρει τον κίνδυνο η διαρθρωτική ανεργία στην Ελλάδα να σταθεροποιηθεί τα επόμενα χρόνια σε μη αποδεκτά επίπεδα, οδηγώντας σημαντικό μέρος του πληθυσμού μονίμως εκτός της αγοράς εργασίας.

Η οικονομική κρίση συνοδεύτηκε από πολιτική και κοινωνική κρίση. Η τελευταία ως απόρροια των προηγούμενων δύο οδήγησε στην ενδυνάμωση, εντός της κοινωνίας, ακραίων εθνικιστικών μορφωμάτων που διαρρηγνύουν τον εναπομείναντα κοινωνικό ιστό και ναρκοθετούν την κοινωνική μας συνοχή. Δεν είναι τυχαίο ότι στην κοινωνία πλέον θεοποιούνται ιδέες και επιλογές που η υιοθέτησή τους θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε παγκόσμια περιθωριοποίηση της χώρας, σε απώλεια εθνικής ανεξαρτησίας με πλήρη φτωχοποίηση και εξαθλίωση της κοινωνίας. Ευτυχώς όμως που στο σκηνικό αυτό υπάρχουν εγγενείς κοινωνικές αντιστάσεις που αποθαρρύνουν τους θιασώτες αυτών των επιλογών και σταδιακά, μέσω του νέου προγράμματος που (για πρώτη φορά) συνοδεύεται από εμπροσθοβαρείς δημόσιες δαπάνες αναπτυξιακού χαρακτήρα, με ηπιότερη δημοσιονομική προσαρμογή, θα επαναφέρουν την κοινωνική ηρεμία σε βάθος δώδεκα μηνών. Αρκεί αυτή η τελευταία επιλογή και ευκαιρία να μην υποθηκευτεί από καιροσκοπικούς λαϊκισμούς και οραματισμούς για την ανύπαρκτη γη της επαγγελίας, πολιτική ανασφάλεια και οικονομική αβεβαιότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο και οι πολίτες της Δυτικής Ελλάδας βιώνουν με οδυνηρό τρόπο τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, που έχει χτυπήσει με ιδιαίτερη σφοδρότητα τα μεγάλα αστικά της Περιφέρειας, δημιουργώντας συνθήκες ασφυξίας σε τμήματα του πληθυσμού. Παράλληλα η κατάρρευση των κοινωνικών υποδομών (πρόνοια, υγεία) λόγω της υποχρηματοδότησης σε συνδυασμό με την πολύχρονη αποδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης αναιρεί κοινωνικά κεκτημένα και υποσκάπτει τις προσπάθειες αναπτυξιακής επανεκκίνησης στις αγροτικές/ημιαστικές περιοχές.

Οφείλουμε να επεξεργασθούμε και να προτείνουμε δράσεις για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οφείλουμε να ενισχύσουμε το κράτος πρόνοιας. Οφείλουμε να στηρίξουμε το όραμα μας για μια Δυτική Ελλάδα της αειφορίας και εξωστρέφειας. Με θέσεις απασχόλησης, με κοινωνικό προσανατολισμό. Να παλέψουμε για ένα κοινωνικό κράτος της καθολικότητας, της αναδιανομής του εισοδήματος, της ποιότητας των υπηρεσιών του, της λειτουργικότητας των κοινωνικών δομών του και της μη εμπορευματοποίησης των δημόσιων αγαθών του.

Οφείλουμε για όλα αυτά να διεκδικήσουμε την πλήρη εκχώρηση από το κράτος εργαλείων περιφερειακής αναπτυξιακής και κοινωνικής πολιτικής. Η κρίσιμη, επίκαιρη μεταρρυθμιστική πολιτική είναι το κράτος να παραχωρήσει εργαλεία πολιτικής στις αυτοδιοικητικές δομές και όχι μόνο αρμοδιότητες. Να εμπιστευτεί τους θεσμούς άμεσης δημοκρατίας αφού αυτοί έχουν εγγύτητα με την τοπική κοινωνία. Είναι η ίδια η τοπική κοινωνία.

Οφείλουμε άμεσα να διεκδικήσουμε την ενεργοποίηση πλέγματος παρεμβάσεων για την επανεκκίνηση της οικονομίας. Ειδικότερα οφείλουμε:

- Να διεκδικήσουμε την άμεση έναρξη της ροής χρηματοδότησης όλων των εκτελούμενων έργων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Να εκτελεστούν όλες οι εντολές χρηματοδότησης που εκκρεμούν στην Τράπεζα της Ελλάδας ώστε άμεσα να διοχετευθεί ρευστότητα στην πραγματική οικονομία. Έτσι θα διασφαλιστεί η εκτέλεση του υπόλοιπου των έργων και η διατηρησιμότητα θέσεων εργασίας που προσωρινά είχαν τεθεί σε καθεστώς υποχρεωτικής άδειας.

- Να διασφαλίσουμε η ολοκλήρωση των μεγάλων εκτελούμενων στρατηγικών αναπτυξιακών έργων στην Δυτική Ελλάδα. Έργα που στοχεύουν στην άρση της απομόνωσης, στην επανατοποθέτηση του δυτικού άξονα στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας, στην ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας, στην ένταξή της στα διευρωπαϊκά αναπτυξιακά δίκτυα.

- Να επιδιώξουμε αφενός την παράταση μέχρι το τέλος του 2016 του χρόνου εκτέλεσης των έργων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου όσο και την άμεση εκκίνηση προκηρύξεων της νέας προγραμματικής περιόδου. Έργων για τα οποία θα πρέπει να διεκδικήσουμε την εμπροσθοβαρή χρηματοδότησή τους από τα διαρθρωτικά ταμεία.

- Επιτέλους να ενεργοποιηθεί το νέο επενδυτικό – αναπτυξιακό πλαίσιο που εκκρεμεί εδώ και 26 μήνες για την χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων. Επενδύσεων που να διασφαλίζουν θέσεις εργασίας, αξιοποίηση περιφερειακών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, καινοτομία, αξιοποίηση της αλυσίδας αξίας προϊόντων. Είναι κρίσιμο να έχουμε σε ισχύ νέο επενδυτικό αναπτυξιακό πλαίσιο που θα ενσωματώσει τους πρόσθετους πόρους δράσεις ανάσχεσης της ύφεσης ή πόρους από το πακέτο Γιουνκέρ. Εκτιμάται ότι μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα και όχι παραπάνω από ένα χρόνο, η χώρα μας θα πρέπει να απορροφήσει πόρους που ξεπερνούν τα δύο δις ευρώ. Είναι επιτακτική ανάγκη να διαμορφωθεί, τώρα, η

πλατφόρμα διαχείρισης από την περιφερειακή αυτοδιοίκηση των πόρων αυτών.

Το πλέγμα των παραπάνω προτάσεων θα μπορέσει να διοχετεύσει ρευστότητα στην πραγματική οικονομία, να επαναπροσδιορίσει την σχέση εμπιστοσύνης ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, να διασφαλίσει, ενεργοποιώντας, θέσεις εργασίας που ήδη είχαν τεθεί σε υποχρεωτική αργία, να επαναθεμελιώσει επιχειρηματικές δυναμικές που θα δώσουν σταδιακά πρόσθετες θέσεις απασχόλησης.

Η ενεργοποίηση τους θα μειώνει σταδιακά τον κίνδυνο της φτώχειας και παράλληλα με την επανίδρυση του κοινωνικού κράτους θα μπορέσουμε να πετύχουμε την αναγκαία κοινωνική συνοχή που είναι προϋπόθεση για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη. Το Κοινωνικό Κράτος αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα της Δημοκρατίας, δημόσια υποχρέωση και λειτουργία που διασφαλίζει τα κοινωνικά δικαιώματα, ίσες ευκαιρίες για όλους, ποιοτικές υπηρεσίες και δομές αλληλεγγύης.

Έγκαιρα και σχεδόν προφητικά, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας επεξεργάστηκε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο με στόχο την κοινωνική προστασία των ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων της. Ένα δίκτυ ασφαλείας για να στηρίξει συνανθρώπους μας που είναι τα θύματα της ανθρωπιστικής κρίσης που έπληξε την περιοχή μας.

Σε πρόσφατη συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου εγκρίθηκε το περίγραμμα του «Κοινωνικού Συμβολαίου με τον πολίτη της Δυτικής Ελλάδας». Ένα συμβόλαιο για «*μια Περιφέρεια με νέο σύγχρονο κοινωνικό πρόσωπο, που προσδιορίζεται με βάση τα κοινωνικά, οικονομικά αλλά και δημογραφικά δεδομένα, ώστε μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και παρεμβάσεις κοινωνικής στήριξης - προστασίας να διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή και την αλληλεγγύη*».

Οι πυλώνες της στρατηγικής αυτής περιλάμβαναν :

- Την Καταπολέμηση της Ανεργίας
- Την καταπολέμηση της φτώχειας
- Κοινωνική και Αλληλέγγυα Δυτική Ελλάδα - Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Καθολική κάλυψη της Υγείας στην Δυτική Ελλάδα

Στα πλαίσια του 2ου πυλώνα εντάσσεται και η παρούσα μελέτη με τίτλο «*Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας*» που εκπονείται στα πλαίσια του έργου «*Καταγραφή αναγκών και διαμόρφωση στρατηγικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την*

αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020».

Κατά τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 και ειδικότερα του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 πρόκειται να χρηματοδοτηθούν δράσεις ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού στην Περιφέρεια, καθώς και παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αντικείμενο της μελέτης είναι ο προσδιορισμός παρεμβάσεων που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας αλλά και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στον τομέα των ανθρωπίνων πόρων. Σημειώνεται ότι η εν λόγω Στρατηγική αποτελεί δέσμευση της Περιφέρειας ενόψει της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 και βασική προϋπόθεση για την ενεργοποίηση δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης» του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020.

Πρόσθετα ενεργοποιείται μηχανισμός για την συστηματική παρακολούθηση της εξέλιξης της φτώχειας στην Δυτική Ελλάδα ώστε μέσα από την έγκαιρη επεξεργασία κοινωνικών ευρημάτων αλλά και στατιστικών στοιχείων να αποτυπώνεται η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και πολιτικών μας και να επικαιροποιείται συστηματικά η μελέτη αυτή. Η στρατηγική μας επιλογή για προγραμματική συνεργασία με το ΚΕΠΕ στον πενταετή μας περιφερειακό σχεδιασμό θα εφαρμοστεί και στην κατεύθυνση αυτή εκμεταλλευόμενοι αντίστοιχα θεσμικά εργαλεία κοινωνικής πολιτικής

Είναι επιτακτική ανάγκη να διασφαλισθεί ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα για όλους τους δοκιμαζόμενους πολίτες της Δυτικής Ελλάδας και ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο κοινωνικής προστασίας με στοχευμένες πολιτικές στις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Υπάρχουν πολιτικές που απαιτούν τοπική κοινωνική συμφωνία, εθελοντισμό, συμμετοχή όλων μας χωρίς σημαντικό κόστος. Υπάρχουν πολιτικές που κινητοποιούν την κοινωνία σε πράξεις αλληλεγγύης, ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και δεν απαιτούν από την κρατική εξουσία σημαντικούς πόρους.

Πιστεύουμε στον εθελοντισμό ως ένα πολύμορφο δυναμικό σύστημα όπου η ατομική ολοκλήρωση συναντιέται με τη συλλογική ευημερία. Είναι ο δείκτης του πολιτισμού της τοπικής κοινωνίας μας.

Οι αρχές των ίσων ευκαιριών και της απαγόρευσης των διακρίσεων να αποτελούν σημαντική παράμετρο, που θα λαμβάνεται υπόψη στο σχεδιασμό πολιτικών και δράσεων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, και η οποία θα προσδίδει περαιτέρω ποιότητα και αξιοπιστία στις παρεμβάσεις της. Η εκλογή του Περιφερειακού Συμπαραστάτη του πολίτη και της Επιχείρησης από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας εγγυάται τις πολιτικές αυτές.

Το Κοινωνικό Κράτος αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα της Δημοκρατίας, δημόσια υποχρέωση και λειτουργία που διασφαλίζει τα κοινωνικά δικαιώματα, ίσες ευκαιρίες για όλους, ποιοτικές υπηρεσίες και δομές αλληλεγγύης. Διασφαλίζει την αναγκαία κοινωνική συνοχή που είναι προϋπόθεση για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη. Κοινωνία χωρίς συνοχή, δεν μπορεί να δημιουργήσει, δεν μπορεί να εξελιχθεί.

Στεριώσαμε σε μια Ευρώπη που κυριαρχούσαν οι αξίες της ελευθερίας και της δημοκρατίας, της αλληλεγγύης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σχεδιάζαμε τη δική μας Ευρώπη που δεν θέλουμε να είναι η Ευρώπη της Ουτοπίας. Την Ευρώπη στην οποία δεν μπορούσαμε να νικήσουμε, αλλά ήμασταν νικητές. Την Ευρώπη της οικολογίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του σεβασμού στην ιδιαιτερότητα του άλλου και των κινημάτων αλληλεγγύης.

Αυτή είναι η Ευρώπη που ονειρευτήκαμε του πολιτισμού, των ιδεών και του ανθρωπισμού. Δεν θέλουμε να μετεξελιχτεί σε Ευρώπη των επιτοκίων. Η Ευρώπη της Δημοκρατίας σε Ευρώπη της Δανειοκρατίας.

Είναι στο χέρι μας να δώσουμε δύναμη στα κινήματα του ανθρωπισμού, της αλληλεγγύης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ώστε να ξαναγεννηθεί η Ευρώπη των λαών.

Το νέο πρόγραμμα που δρομολογείται για την Ελλάδα πρέπει είναι η «τελευταία» ευκαιρία για την Ευρώπη. Να ξαναγεννηθεί.

Κατόπιν τούτων καλείται το σώμα να αποδεχθεί και εγκρίνει την μελέτη με τίτλο «*Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας*» που αποτελεί αιρεσιμότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την έναρξη της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματός της 2014-2020».

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης του θέματος είχε αποχωρήσει ο Περιφερειακός Σύμβουλος κ.Ανδρέας Κατσανιώτης.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο αφού άκουσε τον εισηγητή, την πρόεδρο, και τους λοιπούς ομιλητές που ανέπτυξαν τις απόψεις τους επί του ανωτέρω , κατόπιν διαλογικής συζήτησης

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ κατά πλειοψηφία

Εγκρίνει την μελέτη με τίτλο «*Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας*» που αποτελεί αιρεσιμότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την έναρξη της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματός περιόδου 2014-2020 και η οποία έχει ως εξής:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Έργο «Καταγραφή αναγκών και διαμόρφωση στρατηγικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020»

Παραδοτέο 1/ Τεύχος Β: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας

Ιούνιος 2015

Το έργο αυτό εκπονήθηκε από την εταιρεία ΕΕΟ GROUP ΑΕ στα πλαίσια του έργου «Καταγραφή αναγκών και διαμόρφωση στρατηγικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020» σύμφωνα με τη σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ της ΕΕΟ GROUP Α.Ε. και της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

Τίτλος Έργου:	Καταγραφή αναγκών και διαμόρφωση στρατηγικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020
Τίτλος Παραδοτέου:	Παραδοτέο 1: Μελέτες / Σχέδια σχετικά α) με τον μηχανισμό διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας, β) την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας και γ) το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο για την Κοινωνική Ένταξη των ΡΟΜΑ
Ηλεκτρονικό Αρχείο:	eeo/projects/ΠΔΕ_ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ 2014-2020
Έκδοση:	1.0
Ημερομηνία Παράδοσης:	30/06/2015
Διανομή σε:	Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής του Έργου (αντίτυπα)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Έκδοση	Ημερομηνία	Αιτιολογία Αλλαγών	Σελίδες που αντικαθίστανται
1.0			

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ 14

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ 16

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ 16
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ 16

2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 18

2.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ 18
2.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ 21
2.3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ 23

3 ΕΘΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 29

3.1 ΕΘΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ 29
3.2 ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ 31
3.3 ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ 33
3.4 ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΈΝΤΑΞΗ 33
3.5 ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014-2020 53

4 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 55

4.1 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 55
4.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ 57
4.3 ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΜΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΦΤΩΧΕΙΑΣ 60
4.4 ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 77
4.4.1 Περιφερειακή ενότητα Αχαΐας 77
4.4.2 Περιφερειακή ενότητα Αιτωλοακαρνανίας 83
4.4.3 Περιφερειακή ενότητα Ηλείας 91
4.4.4 Κοινωνική δραστηριότητα από λοιπούς φορείς στην Περιφέρεια 98
4.4.5 Λοιπές πρωτοβουλίες της Περιφέρειας για την υποστήριξη των ευπαθών ομάδων 98
4.4.6 Σύνοψη ευρημάτων 101
4.5 ΟΜΑΔΕΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ 102

5 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΈΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ 104

5.1 ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 104
5.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 105
5.3 ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 106
5.4 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 108
5.5 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 109
5.5.1 Άξονες Παρεμβάσεων 110
5.5.2 Σύνοψη επιχειρησιακού σχεδιασμού 117
5.6 ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020 118

5.7 ΣΥΜΒΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΈΝΤΑΞΗΣ 122
5.8 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ 127

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ..... 130

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ..... 135

Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Ορισμός
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑμεΑ	Άτομα με Αναπηρία
ΑΜΚΕ	Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
ΑΠΑ	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΓΓΠΣ	Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων
ΔΕΚΟ	Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί
ΕΓΤΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΔ	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΣΚΕ	Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΠ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΘΣ	Θεματικός Στόχος
ΚΑΠΗ	Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων
ΚΔΑΠ	Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών
ΚΔΑΠ-ΜΕΑ	Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρίες
ΚΗΦΗ	Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων
ΚοινΣΕΠ	Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση

ΜΑΔ	Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΑΝ	Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων
ΠΔΕ	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΤΕΒΑ	Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους
EaSI	Employment and Social Innovation programme (Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία)
NEET	Not in Education, Employment, or Training (αφορά νέους ανθρώπους που δεν έχουν απασχόληση, εκπαίδευση, κατάρτιση)

1 Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο του έργου

Κατά τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 και ειδικότερα του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 πρόκειται να χρηματοδοτηθούν δράσεις ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού στην Περιφέρεια, καθώς και παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Αντικείμενο του παρόντος έργου αποτελεί η εκπόνηση των αναγκαίων μελετών/ σχεδίων για τον προσδιορισμό των σχετικών παρεμβάσεων που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας αλλά και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στον τομέα των ανθρωπίνων πόρων.

Ειδικότερα στο πλαίσιο του έργου προβλέπονται:

i. Η διαμόρφωση περιφερειακού μηχανισμού για τη διάγνωση αναγκών της αγοράς εργασίας
ii. Η διαμόρφωση Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας
iii. Η επικαιροποίηση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου για την κοινωνική ένταξη των Ρομά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Το έργο χωρίζεται σε δύο παραδοτέα:

Παραδοτέο 1: περιλαμβάνει 3 μελέτες/ σχέδια σχετικά με τα πεδία (i), (ii) και (iii) όπως αναφέρθηκαν παραπάνω.

Παραδοτέο 2: αφορά την τελική διαμόρφωση του πρώτου παραδοτέου με ενσωματωμένες τις προσθήκες/ τροποποιήσεις που θα προκύψουν μετά τη σχετική διαβούλευση.

1.2 Σκοπός του παραδοτέου

Η παρούσα μελέτη αποτελεί το Τεύχος Β' του 1^{ου} παραδοτέου του έργου του Αναδόχου και αφορά την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω Στρατηγική αποτελεί δέσμευση της Περιφέρειας ενόψει της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 και βασική προϋπόθεση για την ενεργοποίηση δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης» του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020.

Το παρόν Παραδοτέο διαρθρώνεται σε πέντε (5) κεφάλαια:

Κεφάλαιο 1: αποτελεί την Εισαγωγή του παραδοτέου και ενέχει ρόλο ενός σύντομου οδηγού στην δομή και το περιεχόμενο της μελέτης, για την διευκόλυνση του αναγνώστη.

Κεφάλαιο 2: παρουσιάζονται οι βασικές Ευρωπαϊκές πολιτικές και κατευθύνσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων, ενώ δίνονται πληροφορίες και για τις δυνητικές πηγές χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020.

Κεφάλαιο 3: παρουσιάζονται το Εθνικό περιβάλλον σε ότι αφορά την καταπολέμηση της φτώχειας, καθώς και η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης. Σημειώνεται ότι η Περιφερειακή Στρατηγική διέπεται από την ίδια φιλοσοφία με την Εθνική Στρατηγική.

Κεφάλαιο 4: γίνεται αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αναλύονται οι περιφερειακές ανάγκες για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας και προσδιορίζονται οι βασικές ομάδες στόχοι.

Κεφάλαιο 5: αφορά τη Στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας. Παρουσιάζονται οι στόχοι της, οι παρεμβάσεις που θα λάβουν χώρα, η σύνδεσή της με την Εθνική Στρατηγικής και οι δυνητικές πηγές χρηματοδότησής της.

2 Διεθνές Περιβάλλον

2.1 Ευρωπαϊκές πολιτικές και Κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων

Η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελεί έναν από τους βασικούς πολιτικούς άξονες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει θεσπίσει κανόνες και πολιτικές, προκειμένου να ενισχύσει τους απόρους και να προστατεύσει τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες στατιστικές μετρήσεις (Euro Stat, 2013), το ποσοστό των ατόμων που απειλούνται με φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό φτάνει το 24,8%, με τα παιδιά, τις γυναίκες και τους νέους να είναι οι ομάδες που βάλλονται περισσότερο.

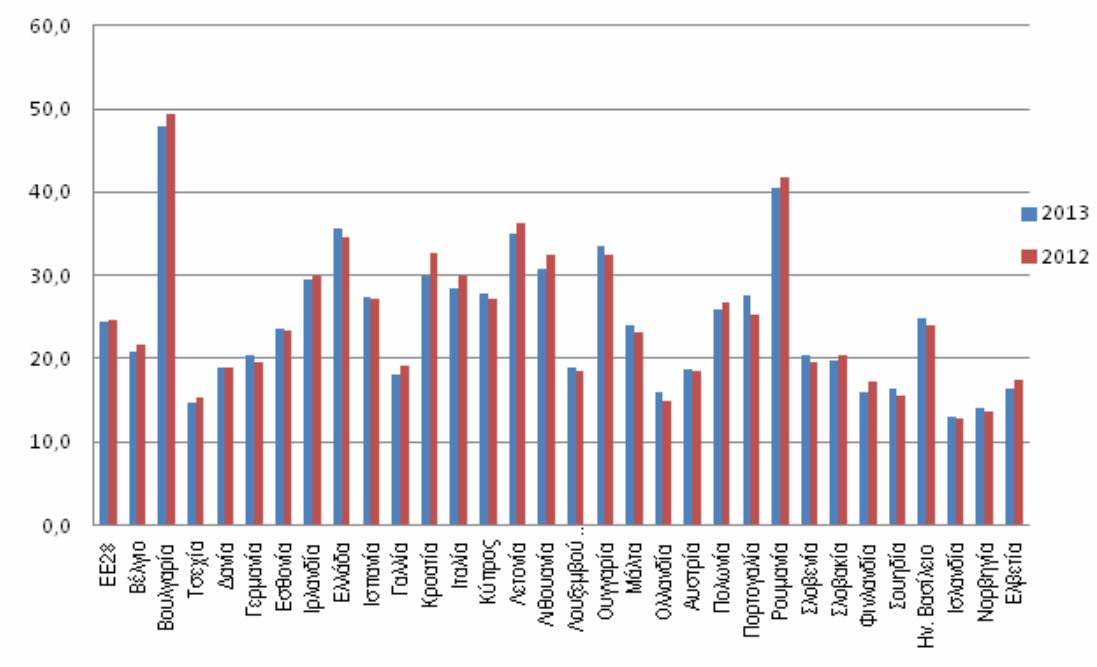

Σχήμα 1: Ποσοστά κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού – επεξεργασία Συμβούλου από Euro stat

Η **στρατηγική «Ευρώπη 2020»** [1] αποτελεί το βασικό άξονα πολιτικών που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου μέχρι το έτος 2020 να έχει καταφέρει να πετύχει τους στόχους που έχει προγραμματίσει με κεντρικούς άξονες την έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, η οποία θα οδηγήσει σε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, αλλά και σε μία δυνατή και ανταγωνιστική Ευρωπαϊκή οικονομία. Πιο συγκεκριμένα, οι τρεις βασικές προτεραιότητες της στρατηγικής είναι:

- Έξυπνη ανάπτυξη: ανάπτυξη μιας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία.
- Διατηρήσιμη ανάπτυξη: προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.

[1] ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ΕΥΡΩΠΗ 2020, Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

- Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς: μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Οι παραπάνω προτεραιότητες εκφράζονται στους παρακάτω βασικούς στόχους:

1. Απασχόληση:

   Απασχόληση του 75% της ηλικιακής κατηγορίας 20-64 ετών

2. Έρευνα και Ανάπτυξη:

   Το 3% του ΑΕΠ της ΕΕ πρέπει να επενδύεται στην Έρευνα και την Ανάπτυξη

3. Κλιματική αλλαγή και ενεργειακή βιωσιμότητα:

   Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% (ή και 30%, εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν) σε σχέση με το 1990

   Εξασφάλιση του 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

   Αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης

4. Εκπαίδευση:

   Μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κάτω από 10%

   Ολοκλήρωση τριτοβάθμιων σπουδών τουλάχιστον για το 40% της ηλικιακής κατηγορίας 30-34 ετών

5. Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού:

   Μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

Επιπλέον, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την στρατηγική της «Ευρώπης 2020», δέσμευση τόσο για την ΕΕ όσο και για τα κράτη μέλη αποτελούν οι παρακάτω πρωτοβουλίες:

- «Ένωση καινοτομίας», για τη βελτίωση των συνθηκών-πλαίσιο και της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για την έρευνα και καινοτομία ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι καινοτόμες ιδέες θα μπορέσουν να μετατραπούν σε προϊόντα και υπηρεσίες που θα δημιουργήσουν ανάπτυξη και θέσεις εργασίας.
- «Νεολαία σε κίνηση», για την ενίσχυση των επιδόσεων των εκπαιδευτικών συστημάτων και τη διευκόλυνση της εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας.
- «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», για την επίσπευση της ανάπτυξης των υπηρεσιών πρόσβασης στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας και την άντληση οφελών από μια ψηφιακή ενιαία αγορά για νοικοκυριά και επιχειρήσεις.
- «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους», για την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των πόρων, τη στήριξη της μετάβασης σε οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, την αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τον εκσυγχρονισμό του τομέα των μεταφορών και την ενθάρρυνση της ενεργειακής αποδοτικότητας.
- «Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης», για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ιδίως για τις ΜΜΕ, και τη στήριξη της

ανάπτυξης μιας ισχυρής και βιώσιμης βιομηχανικής βάσης, ικανής να ασκεί ανταγωνισμό σε παγκόσμιο επίπεδο.

- «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας», για τον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και την παροχή δυνατοτήτων στους πολίτες μέσω της δια βίου ανάπτυξης δεξιοτήτων με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και την καλύτερη αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων και μέσω της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας», για τη διασφάλιση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, ούτως ώστε να εξαπλωθούν ευρέως τα οφέλη της ανάπτυξης και της απασχόλησης και τα άτομα που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού να αποκτήσουν τα μέσα αξιοπρεπούς διαβίωσης και να συμμετάσχουν ενεργά στην κοινωνία. Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας η Επιτροπή έχει προσδιορίσει τους ακόλουθους τομείς για δράση:
    - ανάληψη δράσεων σε ολόκληρο το φάσμα πολιτικών
    - μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη χρήση των ταμείων της ΕΕ για τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης
    - προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας βάσει στοιχείων
    - συμπράξεις και έλεγχος του δυναμικού της κοινωνικής οικονομίας
    - καλύτερος συντονισμός των πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών

Σχετικά με το πρόβλημα της φτώχειας, οι αρχηγοί των Ευρωπαϊκών κρατών έχουν δεσμευτεί να δουλέψουν σκληρά ώστε να μπορέσουν να καταπολεμήσουν το φαινόμενο, θέτοντας ως στόχο 20 εκατομμύρια άτομα εκτός κινδύνου έως το 2020. Για να μπορέσει να υλοποιηθεί ο στόχος αυτός, τα κράτη μέλη οφείλουν να ευθυγραμμίσουν τις εθνικές τους πολιτικές σύμφωνα με αυτές της ΕΕ και να υιοθετήσουν μέτρα για την εξάλειψη του φαινομένου.

Για την καλύτερη διασφάλιση και αντίληψη των αναγκών των κοινωνικών ομάδων που ζουν εντός της ΕΕ, τα χαρακτηριστικά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε επίπεδο κρατών-μελών και ΕΕ αποτυπώνονται σε τρεις δείκτες:

1. Αριθμός ατόμων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας
2. Επίπεδο σοβαρών υλικών στερήσεων
3. Αριθμός ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά όπου η υποαπασχόληση κατέχει εξέχουσα θέση

Εστιάζοντας στην παιδική φτώχεια και την αντιμετώπισή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τη σύσταση «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας» (2013)[2], όπου συνιστά σε όλα τα κράτη-μέλη να υλοποιήσουν δράσεις και πολιτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου με βάση 3 πυλώνες:

[2] **ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας,** 2013/112/ΕΕ

1. Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους με σκοπό τη στήριξη της συμμετοχής γονέων στην αγορά εργασίας και εξασφάλιση επαρκούς βιοτικού επιπέδου μέσω ενός συνδυασμού παροχών
2. Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες με στόχο να μειωθούν οι ανισότητες σε νεαρή ηλικία μέσω της επένδυσης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα των παιδιών, τη βελτίωση του αντίκτυπου των εκπαιδευτικών συστημάτων στην ισότητα των ευκαιριών και ανταπόκριση των συστημάτων υγείας για την αντιμετώπιση των αναγκών των μειονεκτούντων παιδιών. Επιπλέον, παροχή στα παιδιά ασφαλούς και κατάλληλης στέγασης και περιβάλλοντος διαβίωσης καθώς και ενίσχυση της υποστήριξης της οικογένειας και της ποιότητας των εναλλακτικών συστημάτων φροντίδας
3. Δικαίωμα συμμετοχής των παιδιών μέσω της υποστήριξης της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες παιχνιδιού και αναψυχής, καθώς και σε αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες όπως επίσης και της εφαρμογής μηχανισμών που προωθούν τη συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή τους.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, απαραίτητη κρίνεται η ενίσχυση των συνεργειών και η βελτίωση των μηχανισμών διακυβέρνησης καθώς επίσης και η συνεργασία και ο τακτικός διάλογος μεταξύ των δημόσιων και κοινωνικών αρχών σε όλα τα επίπεδα έτσι ώστε να αξιοποιηθούν όλα τα προτεινόμενα εργαλεία εντός των πλαισίων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

2.2 Κοινωνικές ομάδες στα όρια της φτώχειας

Το επίπεδο της φτώχειας διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα. Σε αυτό, παίζουν ρόλο πολλοί και διαφορετικοί παράγοντες. Το βιοτικό επίπεδο, το εισόδημα, καθώς και το μορφωτικό επίπεδο που υπάρχει σε κάθε χώρα καθορίζουν και επηρεάζουν σημαντικά τις κοινωνικές ομάδες που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας.

Τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, οι γυναίκες, οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι άνεργοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, και οι μετανάστες αποτελούν τις πιο χαρακτηριστικές ομάδες κινδύνου. Επιπλέον, σύμφωνα με έρευνα της ΕΕ, για διάφορες εθνοτικές μειονότητες όπως είναι οι Ρομά, δεν υπάρχουν πολλά διαθέσιμα στοιχεία, ωστόσο, ορισμένα κράτη τους εντάσσουν κανονικά στις ομάδες κίνδυνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Το εισόδημα και η κατανομή του αποτελεί ένα βασικό μέτρο για την αντίστοιχη μέτρηση της φτώχειας σε εθνικό επίπεδο. Ανάλογα με τις χρηματικές μονάδες που διαθέτει κάθε άτομο, βρίσκεται και στην ανάλογη θέση να μπορεί να επιβιώσει. Συνεπώς, οι πολιτικές εργασίας και απασχόλησης σε επίπεδο κρατών-μελών συνδέονται άμεσα με τις συνθήκες διαβίωσης των ατόμων εντός των ομάδων κινδύνου.

Επιπλέον, τα ποσοστά εκπαίδευσης και πρόσβασης παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο με αυτόν του εισοδήματος. Η αύξηση των ποσοστών των ατόμων στην εκπαίδευση συμβάλει στη μείωση των ανειδίκευτων ατόμων και άρα κατ' επέκταση και στα επίπεδα φτώχειας. Σύμφωνα με την ΕΕ, το επίπεδο κινδύνου φτώχειας και

αποκλεισμού των ανειδίκευτων ατόμων είναι υψηλότερο σε σύγκριση με τα άτομα μεσαίου επιπέδου εκπαίδευσης και υψηλότερο σε σχέση με τα άτομα υψηλής εξειδίκευσης.

2.3 Χρηματοδοτικά μέσα και εργαλεία για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία

Στον Κανονισμό 1303/2013 της ΕΕ περί κοινών διατάξεων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων[3] (ΕΔΕΤ), η «προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων» ορίζεται ως ένας από τους θεματικούς στόχους (ΘΣ) των ΕΔΕΤ (και συγκεκριμένα είναι ο ΘΣ9). Για την Ελλάδα, όπως προσδιορίζεται στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, στο πλαίσιο του εν λόγω ΘΣ θα διατεθούν πόροι **ύψους 1,3δις €** από τα ακόλουθα ΕΔΕΤ:

- Το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)[4],** το οποίο είναι το ευρωπαϊκό μέσο που σκοπό έχει την υποστήριξη της απασχόλησης, τη στήριξη των πολιτών για την εξεύρεση καλύτερων θέσεων εργασίας και τη διασφάλιση πιο δίκαιων ευκαιριών απασχόλησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ. Έχει ως στόχο τη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης και ιδιαίτερα αυτών που δυσκολεύονται στην εξεύρεση εργασίας. Οι εργασίες του ανταποκρίνονται στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την εξασφάλιση μίας ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και την μείωση των επιπέδων φτώχειας και ανεργίας. Για την περίοδο 2014-2020, το ΕΚΤ θα χορηγήσει χρηματοδοτήσεις περίπου 80 εκ. ευρώ που στόχο θα έχουν δράσεις για:
  - την ένταξη στην απασχόληση: το ΕΚΤ θα στηρίξει οργανισμούς σε όλη την ΕΕ, για την υλοποίηση έργων με στόχο την κατάρτιση και την εύρεση απασχόλησης. Επίσης, θα χρηματοδοτηθούν πρωτοβουλίες που στηρίζουν επιχειρηματίες με αρχικό κεφάλαιο, και εταιρίες που πρέπει να αντιμετωπίσουν την αναδιάρθρωση ή την έλλειψη καταρτισμένων εργαζόμενων.
  - τη συμβολή στην είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας θα αποτελέσει κορυφαία προτεραιότητα για το ΕΚΤ σε όλες τις χώρες της ΕΕ.
  - την κοινωνική ένταξη: χρηματοδότηση πολλών χιλιάδων έργων που βοηθούν όσους αντιμετωπίζουν δυσκολίες ή προέρχονται από μειονεκτούσες ομάδες, να αποκτήσουν δεξιότητες, να βρουν εργασία και να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με όλους τους άλλους.
  - τη βελτίωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης, με στόχο να διασφαλιστεί ότι οι νέοι δεν θα εγκαταλείπουν το σχολείο και θα αποκτούν τις δεξιότητες που τους καθιστούν πιο ανταγωνιστικούς στην αγορά εργασίας.

  Για την Ελλάδα, οι πόροι που θα διατεθούν από το ΕΚΤ για το σκοπό αυτό ανέρχονται σε 789,18εκ.€ (Θεματικός Στόχος 9 «Προώθηση της κοινωνικής

[3] Πρόκειται για τα ακόλουθα Ταμεία: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Ταμείο Συνοχής, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.

[4] Πηγή: Ιστότοπος Ε.Ε., http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&langId=el

ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης»). Συγκεκριμένα, η χώρα επικεντρώνεται σε μέτρα για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης περιθωριοποιημένων ομάδων, όπως τα άτομα με αναπηρίες και τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Το ΕΚΤ ενθαρρύνει τις κοινωνικές επιχειρήσεις σε εθνικό και τοπικό επίπεδο με στόχο την ενίσχυση της ένταξης και την προσφορά ευκαιριών απασχόλησης. Επιπλέον, σε όλη την Ελλάδα χρηματοδοτούνται πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης για όλους τους πολίτες. Οι πόροι αυτοί θα διατεθούν μέσω των 13 Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020, καθώς και του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» 2014-2020.

- Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ),** συνεισφέρει στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας μέσω της ανάπτυξης ή βελτίωσης κοινωνικών υποδομών, υποδομών υγείας, της αναζωογόνηση υποβαθμισμένων περιοχών κλπ.. Για την Ελλάδα, οι πόροι που θα διατεθούν από το ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του ΘΣ 9 ανέρχονται σε 213,4εκ.€. Οι πόροι αυτοί θα διατεθούν μέσω των 13 Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020.
- Το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑ)**, συνεισφέρει στον παραπάνω στόχο μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης σε αγροτικές περιοχές, στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση του πληθυσμού της υπαίθρου και στη βελτίωση υπηρεσιών και υποδομών από τις οποίες επωφελείται ο αγροτικός πληθυσμός. Για την Ελλάδα, οι πόροι που θα διατεθούν από το ΕΓΤΑ στο πλαίσιο του ΘΣ 9 ανέρχονται σε 300,7εκ.€. Οι πόροι αυτοί θα διατεθούν μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020.

Λοιπά Ταμεία και Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εκτός από τα ΕΔΕΤ που αναφέρθηκαν παραπάνω, υπάρχουν και άλλα Ταμεία και Προγράμματα που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού, τα οποία θα εφαρμοστούν στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Η διαχείριση των εν λόγω Προγραμμάτων γίνεται είτε απευθείας από της υπηρεσίες της ΕΕ ή ορίζονται για το σκοπό αυτό εθνικές αρχές ως αρμόδιες. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Το **Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ)**[5]**,** το οποίο στηρίζει τις δράσεις των χωρών της ΕΕ για παροχή υλικής βοήθειας στους απόρους. Η βοήθεια αυτή συνίσταται στη διανομή τροφίμων, ρουχισμού και άλλων αναγκαίων ειδών ατομικής χρήσης, ενώ συνοδεύεται από μέτρα κοινωνικής ένταξης, όπως καθοδήγηση και στήριξη για να μπορέσουν τα άτομα αυτά να βγουν από τη φτώχεια. Οι συνεργαζόμενες οργανώσεις είναι κρατικοί φορείς ή μη κυβερνητικές οργανώσεις που έχουν επιλεγεί από τις εθνικές αρχές με βάση αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια καθορισμένα σε εθνικό επίπεδο. Στην Ελλάδα την περίοδο 2014-2020 θα υλοποιηθεί το Πρόγραμμα «Επισιτιστική και Βασική Υλική Συνδρομή προς

[5] Πηγή: Ιστότοπος Ευρωπαϊκής Επιτροπής: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1089&langId=el

Απόρους» το οποίο χρηματοδοτείται από το ΤΕΒΑ με πόρους ύψους 280,9 εκ. ευρώ.

- Το **Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία**[6] **(EaSI)** θεσπίστηκε με τον Κανονισμό 1296/2013 και είναι ένας χρηματοδοτικός μηχανισμός σε επίπεδο ΕΕ που αποσκοπεί στην προαγωγή ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης υψηλού επιπέδου, τη διασφάλιση επαρκούς και κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Το EaSI, το οποίο, διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συνενώνει τρία προγράμματα της ΕΕ τα οποία αποτελούσαν αντικείμενο χωριστής διαχείρισης το διάστημα 2007-2013: PROGRESS, EURES και Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress. Από τον Ιανουάριο του 2014, τα προγράμματα αυτά αποτελούν τους τρεις άξονες του EaSI, που στηρίζουν: α) τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση - άξονας PROGRESS (61% του συνολικού προϋπολογισμού), β) την επαγγελματική κινητικότητα - άξονας EURES (18% του συνολικού προϋπολογισμού), την πρόσβαση στις μικροχρηματοδοτήσεις και την κοινωνική επιχειρηματικότητα - άξονας Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική επιχειρηματικότητα (21% του συνολικού προϋπολογισμού). Ο συνολικός προϋπολογισμός του EaSI για το διάστημα 2014-2020 ανέρχεται σε 919.469.000 ευρώ.
- Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση**[7] **(ΕΤΠ)** παρέχει στήριξη σε άτομα που χάνουν τη θέση εργασίας τους είτε εξαιτίας σημαντικών διαρθρωτικών αλλαγών στο παγκόσμιο εμπόριο λόγω παγκοσμιοποίησης, π.χ. όταν κλείνει μια μεγάλη επιχείρηση ή μεταφέρεται η παραγωγή σε χώρες εκτός ΕΕ, είτε εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το ΕΤΠ παρέχει υποστήριξη σε εργαζομένους που απολύονται, ώστε να βρουν νέα θέση εργασίας ή να δημιουργήσουν δική τους επιχείρηση. Στη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, προβλέπεται διεύρυνση των ωφελουμένων με την προσθήκη α) Αυτοαπασχολουμένων ατόμων και β) Νέων κάτω της ηλικίας των 25 ετών που δεν έχουν απασχόληση, εκπαίδευση, κατάρτιση (NEETs). Υπεύθυνες για τη διαχείριση και την εφαρμογή των σχεδίων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠ είναι οι εθνικές και περιφερειακές αρχές των κρατών μελών. Γενικότερα, οι δικαιούχοι χρηματοδότησης από το ταμείο είναι εργαζόμενοι που έχουν απολυθεί. Κατά την περίοδο 2014-2020, δικαιούχοι μπορεί να είναι αυτοαπασχολούμενοι, έκτακτοι υπάλληλοι και εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου, ενώ μέχρι τα τέλη του 2017, νέοι που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης σε περιοχές με υψηλή ανεργία νέων μπορούν να λάβουν στήριξη από το ΕΤΠ σε αριθμό ισοδύναμο με αυτόν των εργαζομένων που λαμβάνουν στήριξη στις περιοχές αυτές. Ο συνολικός ετήσιος προϋπολογισμός του ΕΤΠ ανέρχεται σε 150 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2014-2020.
- **Η Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων**[8] **(ΠΑΝ)** θα υποστηρίξει αποκλειστικά τους νέους που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή

[6] Πηγή: Ιστότοπος Ευρωπαϊκής Επιτροπής: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1081
[7] Πηγή: Ιστότοπος Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΕΥΣΕΚΤ
[8] Πηγή: Ιστότοπος Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΕΣΠΑ 2014-2020.

κατάρτισης (NEETs), σε περιφέρειες με ποσοστά ανεργίας των νέων που υπερβαίνουν το 25%. Η χρηματοδότηση της ΠΑΝ για την περίοδο 2014-2020 ανέρχεται σε € 3,2 δις ΕΥΡΩ, η οποία θα συνδυαστεί με τουλάχιστον € 3,2 δις που θα προέρχονται από κονδύλια των κρατών μελών από το ΕΚΤ. Για την Ελλάδα, η ΠΑΝ θα υλοποιηθεί στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 8 «Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων». Τα κονδύλια της ΠΑΝ ανέρχονται 171.517.029€ και θα διατεθούν για την ηλικιακή ομάδα των νέων NEETS 15-24 ετών. Σε αυτά συνεισφέρει ισότιμα το ΕΚΤ και οι σχετικοί πόροι θα απευθύνονται στην ηλικιακή ομάδα των νέων 25 έως 29 ετών και ιδίως τους NEETS. Συνεπώς το σύνολο των πόρων για την ΠΑΝ ανέρχονται σε 343.034.058€. Η πρωτοβουλία αυτή θα υλοποιηθεί μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» 2014-2020.

- Το **Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης 2014-2020**, συστάθηκε με τον Κανονισμό 516/2014 με τους συνολικούς πόρους για την εφαρμογή του παρόντος να ανέρχονται σε 3137 εκατ.€. Σημειώνεται ότι το Ταμείο αυτό αποτελεί συνέχεια και συνένωση ακολούθων Ταμείων Αλληλεγγύης: το Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών, το Ταμείο Προσφύγων και τα Ταμείο Επιστροφής. Στόχος του Ταμείου[9] είναι η υποστήριξη των προσπαθειών των κρατών-μελών για την υιοθέτηση και ανάπτυξη α) ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και μετανάστευσης (Common European Asylum System, CEAS), β) μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής ένταξης νομίμων μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας καθώς και γ) μιας αποτελεσματικής πολιτικής επιστροφών, τηρώντας τις αρχές της αξιοπρέπειας και της διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Το **Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια[10] 2014-2020»**, αποτελεί συνέχεια των τριών προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013: «Θεμελιώδη δικαιώματα», «Daphne III», και του προγράμματος «Απασχόλησης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (PROGRESS), τμήματα "Καταπολέμηση των διακρίσεων και Διαφορετικότητα" και "Ισότητα των φύλων"». Το εν λόγω πρόγραμμα στοχεύει να καταπολεμήσει το ρατσισμό, την ξενοφοβία, την ομοφοβία και άλλες μορφές μη ανοχής, να προωθήσει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, να προωθήσει την ισότητα των φύλων και την συνεκτίμηση του φύλου στις διάφορες πολιτικές (gender mainstreaming), να αποτρέψει τη βία κατά παιδιών, νέων, γυναικών και άλλων ομάδων που κινδυνεύουν, να προωθήσει τα δικαιώματα του παιδιού, να εξασφαλίσει την προστασία προσωπικών δεδομένων στην ΕΕ, να προωθήσει τα δικαιώματα από την Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια και να υλοποιήσει τα δικαιώματα του καταναλωτή. Οι δράσεις χρηματοδότησης περικλείουν δραστηριότητες κατάρτισης, συνεργασίας , ανταλλαγής ορθών πρακτικών κ.α.. Επίσης παρέχεται ενίσχυση των βασικών συντελεστών όπως ευρωπαϊκές ΜΚΟ και δίκτυα, και κρατικοί φορείς που εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος για την περίοδο 2014-2020 είναι 439,5 εκ.€. Το πρόγραμμα διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής

[9] Πηγή: Ιστότοπος Ευρωπαϊκού Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης/ Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.
[10] Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Επιτροπής και η χρηματοδότηση διοχετεύεται σε ΜΚΟ, δημόσιες αρχές, και άλλες οργανώσεις για δράσεις που προωθούν τους παραπάνω στόχους.

- Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Εδαφικής Συνεργασίας **URBACT**[11] για την προώθηση της ολοκληρωμένης και βιώσιμης αστικής ανάπτυξης στα Κράτη – Μέλη της ΕΕ, τη Νορβηγία και την Ελβετία. Το εν λόγω Πρόγραμμα διευκολύνει τις πόλεις να συνεργάζονται και να αναπτύσσουν ολοκληρωμένες λύσεις σχετικά με τοπικές προκλήσεις. Το URBACT III θα εφαρμοστεί την περίοδο 2014-2020 και εξυπηρετεί 4 στόχους: α) να βελτιώσει τις ικανότητες των πόλεων να διαχειρίζονται βιώσιμες αστικές πολιτικές και πρακτικές με ολοκληρωμένο και συμμετοχικό τρόπο, β) να βελτιώσει το σχεδιασμό ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών πολιτικών και τοπικών σχεδίων δράσης, γ) να βελτιώσει την εφαρμογή ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών πολιτικών και τοπικών σχεδίων δράσης, δ) να κάνει δυνατή την πρόσβαση σε γνώσεις σε όλους τους αρμοδίους που λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με την αστική ανάπτυξη. Για την επίτευξη των στόχων αυτών περιλαμβάνονται 3 τύποι παρεμβάσεων: α) διακρατικά δίκτυα πόλεων, β) ενδυνάμωση δεξιοτήτων, γ) κεφαλαιοποίηση και διάδοση γνώσεων. Το 70% του π/υ του Προγράμματος θα δοθεί στις ακόλουθες προτεραιότητες: α) έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία, β) χαμηλών ρύπων οικονομία, γ) προστασία περιβάλλοντος και έξυπνη χρήση φυσικών πόρων, δ) κοινωνική συνοχή και καταπολέμηση φτώχειας, δ) προώθηση απασχόλησης. Ο συνολικός π/υ του Προγράμματος ανέρχεται σε 96,3 εκ.€ (στον εν λόγω π/υ δεν περιλαμβάνεται η συνεισφορά της Νορβηγίας και της Ελβετίας, αλλά αφορά την συνεισφορά του ΕΤΠΑ, την Εθνική Συμμετοχή και άλλους πόρους). Δικαιούχοι του Προγράμματος είναι Δήμοι, Εθνικές και Περιφερειακές Αρχές, Μητροπολιτικές περιοχές, Πανεπιστημιακά και ερευνητικά κέντρα κλπ.

- Το «**ERASMUS+**» το οποίο αποτελεί ένα νέο ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τον αθλητισμό και τη νεολαία για την περίοδο 2014-2020. Έχει διάρκεια επτά ετών με προϋπολογισμό που φτάνει τα 14,7 δις €. Βασικός στόχος του προγράμματος είναι η βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας. Μέσω των έργων του ERASMUS+, πάνω από 4 εκατομμύρια Ευρωπαίοι θα μπορέσουν να σπουδάσουν να επιμορφωθούν, να αποκτήσουν επαγγελματική πείρα καθώς και να συμμετάσχουν σε δράσεις εθελοντισμού στο εξωτερικό. Ένας ακόμα στόχος του προγράμματος είναι η γεφύρωση της εκπαίδευσης με την εργασία, με απώτερο στόχο να καλυφθούν οι ελλείψεις δεξιοτήτων που αντιμετωπίζει η Ευρώπη σήμερα. Το Erasmus+ καλείται να στηρίξει τις εθνικές προσπάθειες για εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας, ενώ στον τομέα του αθλητισμού, θα χρηματοδοτήσει τοπικές δράσεις καθώς και διασυνοριακά σχέδια αντιμετώπισης προβλημάτων όπως οι στημένοι αγώνες, το ντοπάρισμα, η βία και ο ρατσισμός. Μέσα από τις παραπάνω δράσεις αναγνωρίζεται η συμβολή του προγράμματος στην αντιμετώπιση της υψηλής ανεργίας της Ευρώπης, ιδιαίτερα της ανεργίας των

[11] Πηγή: διαδικτυακός τόπος του προγράμματος: http://urbact.eu/, ενημερωτικό υλικό από εκδήλωση ενημέρωσης για το πρόγραμμα URBACT III που διοργανώθηκε την 14 Νοεμβρίου 2014 στην Αθήνα, ενημερωτικό έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης (απ 6173/16-02-15)

νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας μέσω της προώθησης μιας φιλοσοφίας διά βίου μάθησης που καταπολεμά τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και προωθεί την ενεργό συμμετοχή στα κοινά.

- Το **Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Υγεία για την ανάπτυξη» (2014-2020)**[12] αποτελεί το τρίτο πολυετές πρόγραμμα δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) το οποίο έχει ως στόχους του:
  - την υλοποίηση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων προκειμένου να καταστούν τα συστήματα υγείας καινοτόμα και βιώσιμα·
  - τη βελτίωση της πρόσβασης σε καλύτερη και ασφαλέστερη υγειονομική περίθαλψη·
  - την προαγωγή της καλής υγείας των Ευρωπαίων πολιτών και την πρόληψη των νόσων·
  - την προστασία των πολιτών της ΕΕ από διασυνοριακές απειλές.

  Μέσα από τους στόχους του προγράμματος, ενθαρρύνονται δράσεις ανάπτυξης των συστημάτων υγείας όλων των κρατών μελών, υποστήριξη των απόρων και των ευπαθών ομάδων αλλά και η καταπολέμηση των ανισοτήτων για τις κοινωνικές ομάδες, περιθωριοποιημένες και μη, οι οποίες διεκδικούν πρόσβαση στην υγεία. Ο προϋπολογισμός του προγράμματος ορίζεται σε 446 εκατ. ευρώ για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020.

  Αναφορικά με τη χρηματοδότηση των δράσεων στα πλαίσια του προγράμματος, δικαιούχοι είναι τα κράτη μέλη, χώρες του ΕΟΧ και της ΕΖΕΣ. Επίσης, η ΕΕ μπορεί να παράσχει χρηματοδοτική ενίσχυση και σε μη κυβερνητικές οργανώσεις που καλύπτει το 60 % των επιλέξιμων δαπανών (με εξαιρετικές περιπτώσεις το 80%) και αφορούν:
  - δημόσιες αρχές και οι οργανισμοί του δημόσιου τομέα,
  - ερευνητικά ιδρύματα,
  - υγειονομικά ιδρύματα,
  - πανεπιστήμια,
  - ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και
  - επιχειρήσεις.

  Η εφαρμογή των δράσεων του προγράμματος ελέγχεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή δια μέσου εθνικών σημείων επαφής, το Υπουργείο υγείας και το ΚΕΕΛΠΝΟ για την Ελλάδα, ώστε να υπάρξει ενημέρωση σχετικά με το πρόγραμμα και τα αποτελέσματά του σε κάθε χώρα.

Άλλες πηγές χρηματοδότησης

- Τα **Ευρωπαϊκά Ταμεία Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας** (European Social Entrepreneurship Funds – EUSEFs) παρέχουν χρηματοδότηση σε κοινωνικές επιχειρήσεις. Η σύσταση και λειτουργία των Ταμείων αυτών διέπεται από τον ΚΑΝ346/2013 της ΕΕ.

[12] http://ec.europa.eu/health/programme/docs/ev_20141104_co01_en.pdf

3 Εθνικό περιβάλλον

3.1 Εθνικοί Στόχοι

Σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη, οι κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης είναι ιδιαίτερα έντονες στην Ελλάδα. Με βάση τις εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας της Επιτροπής (EUROSTAT), το 2013 σε κίνδυνο φτώχειας ή / και αποκλεισμού στην Ελλάδα βρίσκονταν 3,9 εκ. πολίτες (35,7% του πληθυσμού). Τα ποσοστά σχετικής φτώχειας εξακολουθούν να κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα (πάνω από το 23% του πληθυσμού), πλήττοντας κυρίως άτομα που κατοικούν στην ύπαιθρο, μονογονεϊκές οικογένειες, ΑμεΑ, πολύτεκνες οικογένειες, ζευγάρια ηλικιωμένων, ανέργους και συνταξιούχους. Ο κίνδυνος φτώχειας για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών ανέρχεται στο 28,8% και είναι υψηλότερος κατά 5,7% από το αντίστοιχο ποσοστό του συνολικού πληθυσμού.

Παράλληλα, η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη θέση με τα υψηλότερα επίπεδα ανεργίας στην ΕΕ (26,1% το Δ' τρίμηνο του 2014), ενώ ήταν η χώρα με την μεγαλύτερη μείωση των κοινωνικών δαπανών στην Ευρωζώνη την περίοδο 2011 - 2012 και τη μεγαλύτερη απώλεια θέσεων εργασίας. Αντίστοιχα, κατά το Δ΄ Τρίμηνο του 2014 ο αριθμός των απασχολούμενων ανήλθε σε 3.535.274 άτομα τα οποία αντιπροσωπεύουν μία μείωση της απασχόλησης κατά 1,4% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο.

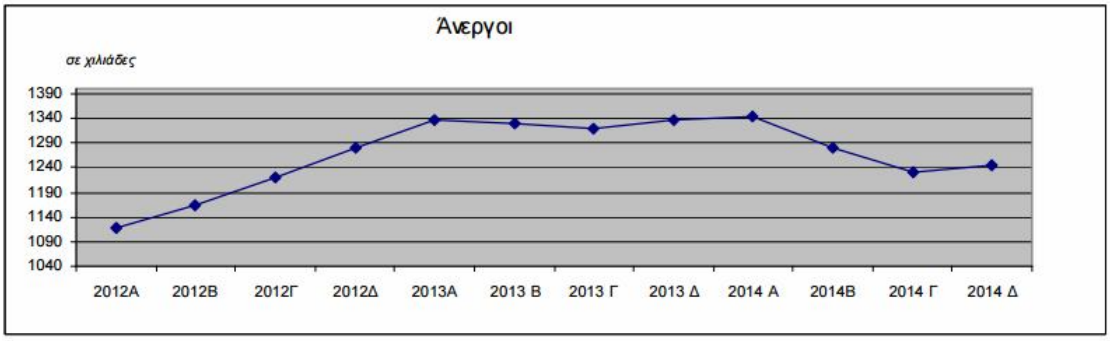

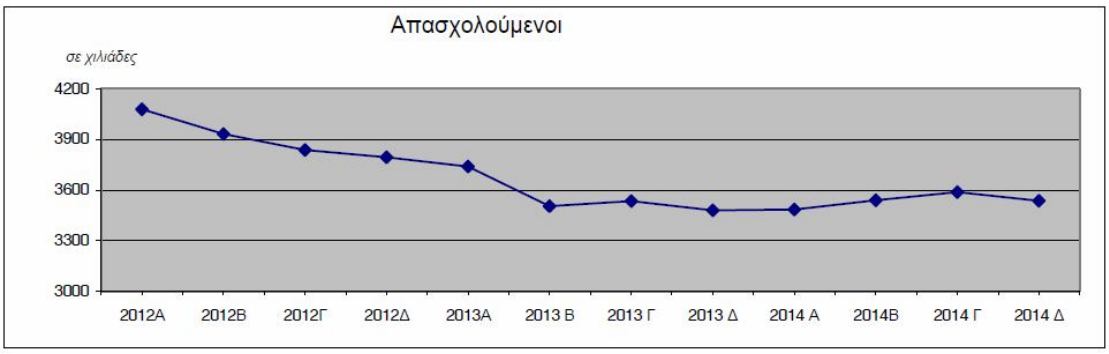

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Δ' Τρίμηνο, 12/03/2015

Στα πλαίσια των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η Ελλάδα έχει θέσει τις παρακάτω κύριες αναπτυξιακές ανάγκες που καλείται να καλύψει κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, οι οποίες εκφράζονται σε 11 Θεματικούς Στόχους:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα, και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών
4. Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς
5. Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου
6. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών
8. Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση
11. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Η κύρια πρόκληση της Ελληνικής πολιτείας την περίοδο αυτή στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας εντοπίζεται στην αδυναμία να εκπληρωθεί ο εθνικός στόχος της μείωσης του αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό στο πλαίσιο του Βασικού Στόχου 5 της Στρατηγικής ΕΕ 2020.

Η έλλειψη μίας Εθνικής Στρατηγικής αποτελεί τη βασική αιτία για την επιδείνωση των στατιστικών δεδομένων της φτώχειας στη χώρα ιδίως εάν συνδυασθεί με εξωτερικούς παράγοντες, όπως:

- η ραγδαία αύξηση των ανέργων
- η αύξηση των ευέλικτων μορφών απασχόλησης
- η αύξηση των υπερχρεωμένων νοικοκυριών
- η μείωση της αγοραστικής δύναμης των μισθών
- η μείωση βασικών κοινωνικών παροχών, όπως οι κύριες και επικουρικές συντάξεις και το τακτικό επίδομα ανεργίας.

Η Έκθεση του ΟΟΣΑ για τη «Μεταρρύθμιση των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας» (2013) αναφέρει ότι το παρόν σύστημα κοινωνικής προστασίας της Ελλάδας έχει περιορισμένο μόνο αντίκτυπο στην αντιμετώπιση της φτώχειας. Η μεταρρύθμιση των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να βασιστεί στην προσεκτική αξιολόγηση της ισορροπίας μεταξύ της στήριξης της προσπάθειας για μείωση του ελλείμματος και ανάπτυξη, αλλά και της διατήρησης του κοινωνικού ιστού. Επίσης, θα πρέπει να καθοριστεί και να εφαρμοστεί μια συνεκτική και ολοκληρωμένη στρατηγική μεταρρυθμίσεων για την κοινωνική προστασία, έτσι ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα της πολιτικής κοινωνικής προστασίας και της διακυβέρνησης.

Επιπροσθέτως, στην Ενδιάμεση Έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους το Σεπτέμβριο 2014, αναφέρεται πως η ελληνική κοινωνική πολιτική βασίζεται στη χορήγηση επιδομάτων σε συγκεκριμένες κοινωνικές κατηγορίες ανεξάρτητα από το ύψος του εισοδήματος. Η διατήρηση των πολιτικών αυτών, ιδίως λόγω κρίσης, οδηγεί σε περαιτέρω όξυνση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων. Η αναμόρφωση του συστήματος κοινωνικής πολιτικής είναι επιτακτική και χρήζει βελτίωσης τόσο ως προς την αποτελεσματικότητα (δηλ. το ποσοστό κατά το οποίο βελτιώνεται το επίπεδο σχετικής φτώχειας) όσο και ως προς την αποδοτικότητα (δηλ. μείωση της ακραίας φτώχειας με την μικρότερη δαπάνη).

Τα κύρια μέτρα ελάφρυνσης της φτώχειας στη χώρα συνίστανται στη χορήγηση επιδομάτων, τα οποία απευθύνονται σε νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος. Το βασικότερο από τα επιδόματα αυτά είναι το τακτικό επίδομα ανεργίας που χορηγείται υπό ιδιαίτερα αυστηρές προϋποθέσεις με αποτέλεσμα ένα πολύ μικρό ποσοστό ανέργων να επωφελείται από αυτό.

Επίσης, η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλή συνταξιοδοτική δαπάνη και ταυτόχρονα εμφανίζει πολύ διευρυμένη φτώχεια των ηλικιωμένων. Για τους ανασφάλιστους υπερήλικες προβλέπεται σύνταξη που χορηγείται από τον ΟΓΑ και η οποία χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό παρέχοντας ένα χαμηλό ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα. Ακόμα, τα επιδόματα αναπηρίας ήταν ένα από τα μέτρα αντιμετώπισης της φτώχειας τα οποία λόγω του στρεβλού συστήματος εξέτασης των αιτούντων κατέληγαν και σε μη πραγματικά δικαιούχους. Σε γενικές γραμμές, το κοινωνικό σύστημα ιστορικά έχει αποτύχει να εκπληρώσει τους στόχους του ενώ όπου έγινε προσπάθεια βελτίωσης μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων απέτυχε ακόμα περισσότερο.

3.2 Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων

Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του 2015 σχεδιάστηκε έχοντας ως έναν από τους βασικούς του στόχους την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της δημιουργίας ενός κοινωνικού δικτύου ασφαλείας το οποίο θα αποτελέσει την πηγή για εκροή δράσεων και πολιτικών με σκοπό τον εξορθολογισμό των πολιτικών κοινωνικής προστασίας. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα, η Ελλάδα έχει θέσει ως στόχο τη μείωση του αριθμού των ατόμων που απειλούνται από τη φτώχεια ή/και τον κοινωνικό αποκλεισμό κατά 450.000 έως το 2020. Αυτό μεταφράζεται σε

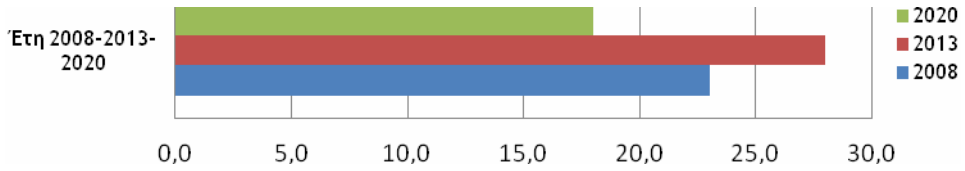

μείωση του ποσοστού όσων απειλούνται από τη φτώχεια ή/και τον αποκλεισμό από το 28% το 2008 στο 24% το 2020. Ο δεύτερος στόχος εστιάζει στην αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας, κυρίως τη μείωση του αριθμού των παιδιών και νέων (0-17) που απειλούνται από τη φτώχεια κατά 100.000 έως το 2020, το οποίο μεταφράζεται σε μείωση του ποσοστού των παιδιών (0-17) που απειλούνται από τη φτώχεια από το 23% το 2008 στο 18% το 2020.

Σχήμα 2: Ποσοστά παιδικής φτώχειας στην Ελλάδα και στόχος 2020, πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επιπλέον, εστιάζει στη δημιουργία ενός «δικτύου κοινωνικής ασφάλειας» κατά του κοινωνικού αποκλεισμού, που περιλαμβάνει δυνατότητα πρόσβασης στους πολίτες σε βασικές υπηρεσίες, όπως η ιατρική περίθαλψη, η στέγαση και η εκπαίδευση, θα αποτελέσει προτεραιότητα κατά τη διάρκεια της κρίσης, το οποίο συνεπάγεται δραστική μείωση του αριθμού των πολιτών που δεν έχουν πρόσβαση σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης, εκπαίδευσης και στέγαση.

Τα βασικά μέτρα τα οποία έχουν τεθεί είναι:

- Αύξηση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών προγραμμάτων και καλύτερος συντονισμός μεταξύ υπουργείων, φορέων και τοπικής αυτοδιοίκησης. Βασικές μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση.
- Αύξηση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών προγραμμάτων και καλύτερος συντονισμός μεταξύ υπουργείων, φορέων και τοπικής αυτοδιοίκησης. Βασικές μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση.
- Πρόσβαση στην απασχόληση για όλες τις ευπαθείς ομάδες.
- Κοινωνική προστασία και πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος.
- Κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση των διακρίσεων.
- Προστασία του καταναλωτή.
- Κοινωνική καινοτομία, αξιοποίηση κοινοτικών πόρων και νέων πηγών χρηματοδότησης
- Διακόπτοντας τη διαγενεακή μεταβίβαση της φτώχειας: παιδική φτώχεια και νεολαία

Πιο συγκεκριμένα, το μέτρο κατά της μεταβίβασης της φτώχειας επικεντρώνεται στην στήριξη των μελών των νοικοκυριών με παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας, κυρίως μέσω της προώθησης στην αγορά εργασίας, στη διασφάλιση της πρόσβασης σε παιδιά και οικογένειες για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής καθώς και στην αναβάθμιση των θεσμών και

υπηρεσιών παροχής φροντίδας σε παιδιά με απώτερο σκοπό την κοινωνική ένταξη όλων των παιδιών.

3.3 Εθνική Στρατηγική για τους ΡΟΜΑ

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού[13] και της φτώχειας, η κοινωνική ένταξη και ισότιμη μεταχείριση των ομάδων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες συνιστούν ιδιαίτερη πρόκληση σε επίπεδο Ε.Ε., δεδομένου ότι η εξασφάλιση τόσο της αρμονικής συνύπαρξης εντός του ευρύτερου κοινωνικού ιστού - με όρους δικαιοσύνης και δημοκρατίας- όσο και του σεβασμού της προσωπικότητας, είναι αναγκαία προαπαιτούμενα για την κοινωνική συνοχή και ευημερία.

Για το λόγο αυτό, κάθε κράτος μέλος της ΕΕ κλίθηκε να αναπτύξει εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά.

Στην Ελλάδα, συστάθηκε το 2011, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τους Ρομά[14] με στόχο την άρση των όρων του κοινωνικού τους αποκλεισμού και τη δημιουργία προϋποθέσεων της κοινωνικής τους ένταξης. Ο παραπάνω στρατηγικός στόχος εξυπηρετείται μέσα από τρεις επιμέρους γενικούς στόχους:

Α. Εξασφάλιση και εγγύηση του «κατοικείν»

Β. Ανάπτυξη υποστηρικτικού πλέγματος κοινωνικής παρέμβασης (στους τομείς της απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και Κοινωνικής ένταξης)

Γ. Ανάπτυξη Κοινωνικού διαλόγου και συναίνεσης, μέσω της κοινωνικής χειραφέτησης και της συμμετοχής των ίδιων των Ρομά.

Οι εν λόγω γενικοί στόχοι έχουν βραχυπρόθεσμο περιθώριο υλοποίησης την περίοδο 2012-2016, μεσοπρόθεσμο την περίοδο 2016-2020 και μακροπρόθεσμο την περίοδο μετά το έτος 2020. Στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης περιλαμβάνονται παρεμβάσεις με στόχο την κάλυψη των αναγκών της ομάδας-στόχου των Ρομά για αποδεκτές συνθήκες διαβίωσης και κοινωνικής παρέμβασης στους τομείς της απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και Κοινωνικής ένταξης ώστε έως το 2020 να μειωθεί η αδήλωτη εργασία, να αυξηθεί η προσβασιμότητα στην αγορά εργασίας και να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα ιδιαίτερα για τους νέους Ρομά. Οι παραπάνω γενικοί στόχοι συμπληρώνονται από οριζόντιες δράσεις υποστηρικτικού χαρακτήρα λαμβάνοντας υπ' όψη τις 10 βασικές αρχές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά όπως αυτές διατυπώνονται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (COM 2011/173).

3.4 Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης[15] (ΕΣΚΕ) καλύπτει το κενό του ελληνικού συστήματος κοινωνικής προστασίας το οποίο χαρακτηρίζεται από σοβαρές θεσμικές και επιχειρησιακές αδυναμίες ως προς την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των

[13] Πηγή: Πλαίσιο Εθνικής Στρατηγικής για τους ΡΟΜΑ (Δεκέμβριος 2011).
[14] http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_greece_strategy_el.pdf
[15] Πηγή: Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη», Δεκέμβριος 2014.

ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. Η ΕΣΚΕ θα μπορούσε να αποτελέσει το πλαίσιο δημιουργίας του δικτύου ασφαλείας για τις ομάδες του πληθυσμού που πλήττονται περισσότερο από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης (άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού) και να χρησιμοποιηθεί ως αναπτυξιακό εργαλείο για την ορθολογική προώθηση κοινωνικών επενδύσεων μεγάλης κλίμακας.

Σε αντίθεση με τις βασικές τεχνικές κοινωνικής ασφάλειας (κοινωνική ασφάλιση και πρόνοια) και τις παραδοσιακές πολιτικές απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και στέγασης που συνθέτουν τους άξονες του συστήματος κοινωνικής προστασίας, δεν έχει θεσμοθετηθεί ακόμα στην Ελλάδα ένα ενιαίο πλαίσιο πολιτικών ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης αντανακλά τις νέες προτεραιότητες της Ελληνικής Πολιτείας για την ενδυνάμωση του Κοινωνικού Κράτους σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Οι δημόσιες πολιτικές Κοινωνικής Ένταξης συνθέτουν - σε συνδυασμό με τις πολιτικές εκπαίδευσης, απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης - βασικό πυλώνα του Ενεργητικού Κοινωνικού Κράτους, εξυπηρετώντας τρεις θεμελιώδεις λειτουργίες: κοινωνικές επενδύσεις, κοινωνική προστασία και σταθεροποίηση της οικονομίας. Επομένως, δεν έχουν μόνο άμεσες επιπτώσεις αλλά και μακροπρόθεσμες συνέπειες, προσφέροντας οικονομικά και κοινωνικά οφέλη με την πάροδο του χρόνου, ιδίως όσον αφορά τις προοπτικές απασχόλησης ή ενίσχυσης του εισοδήματος των ευπαθών ομάδων.

Υπό το πρίσμα αυτό, το **Όραμα** της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης συνοψίζεται στο ακόλουθο τρίπτυχο:

- **Άμβλυνση των ανισοτήτων** με έμφαση στην αποτελεσματική προστασία των πλέον ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού
- **Εκσυγχρονισμός των δημόσιων πολιτικών ένταξης** με έμφαση στον ενεργητικό χαρακτήρα των μέτρων και την αναπτυξιακή διάσταση των κοινωνικών δαπανών
- **Αναβάθμιση του πλαισίου συνεργασίας κράτους, κοινωνίας των πολιτών και αγοράς** με έμφαση στην δημιουργία ισχυρών εταιρικών σχέσεων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού.

Οι κύριες διαστάσεις της Στρατηγικής επικεντρώνονται στην ορθολογική ανάπτυξη ενός πλέγματος παρεμβάσεων, οι οποίες:

- θα καλύπτουν **όχι μόνο τις παραδοσιακές ομάδες στόχου των προνοιακών πολιτικών** (ομάδες που αδυνατούν για αντικειμενικούς λόγους να ενταχθούν στην

αγορά εργασίας), αλλά και άλλες **κατηγορίες προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας** παρά την ικανότητα και διαθεσιμότητα τους για άσκηση απασχόλησης (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι)

- θα στοχεύουν **όχι μόνο στην κάλυψη άμεσων προτεραιοτήτων κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής**, αλλά και στην εξασφάλιση **μακροπρόθεσμου οικονομικού και κοινωνικού οφέλους**
- θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη των **κοινωνικών διαστάσεων του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας**, το οποίο δεν θα είναι προσανατολισμένο πλέον προς την εσωτερική κατανάλωση, αλλά θα στραφεί προς την εξωστρέφεια και προς εκείνους τους κλάδους, στους οποίους η χώρα παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα (όπως ο τουρισμός, η παραγωγή και η μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, η ενέργεια, το διαμετακομιστικό εμπόριο και οι συνδυασμένες μεταφορές, η έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία, η ναυτιλία, η υγεία και οι εμπορεύσιμες υπηρεσίες).

Το **συλλογικό υπόβαθρο** της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης διαμορφώνεται ως ακολούθως:

- **Η Ελληνική πολιτεία υιοθετεί για πρώτη φορά το αξίωμα της συνολικής συλλογικής ευθύνης για την καταπολέμηση των φαινομένων της φτώχειας και του αποκλεισμού,** αναγνωρίζοντας ότι αποτελούν προβλήματα κοινωνικής και όχι αποκλειστικά προσωπικής φύσης. Επομένως, η αποτελεσματική τους αντιμετώπιση συνιστά συλλογική ευθύνη όλων των εμπλεκομένων (κράτος, αγορά, κοινωνικοί εταίροι, κοινωνία των πολιτών κλπ.). Παράλληλα, οι προκλήσεις που δημιουργεί η τρέχουσα οικονομικοκοινωνική συγκυρία (δημογραφική γήρανση, υψηλά ποσοστά ανεργίας και εισοδηματικών / υλικών στερήσεων, δυσμενή δημοσιονομικά μεγέθη κλπ.) επιβάλλουν την ανάπτυξη βιώσιμων στρατηγικών ένταξης μέσω της **αξιοποίησης όλων των διαθέσιμων πόρων (υλικών και ανθρώπινων)** από τους φορείς της κεντρικής διοίκησης, της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα, που θα ενταχθούν αρμονικά στο ευρύτερο **πλαίσιο αναζωογόνησης της Ελληνικής οικονομίας** την περίοδο 2015-2020.

Οι **Αρχές της Στρατηγικής** αντανακλούν την **σταδιακή μεταστροφή των παραδοσιακών συστημάτων «πατερναλιστικής» προστασίας (που αντιμετωπίζουν τα ευάλωτα άτομα ως παθητικούς δέκτες αρωγής) σε συστήματα προαγωγής των θεμελιωδών δικαιωμάτων** των πολιτών σε κατάσταση κινδύνου ή ανάγκης. Ο **βασικός στόχος** της Στρατηγικής είναι η **ολοκληρωμένη υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού,** ώστε να μην ακυρώνεται η άσκηση των δικαιωμάτων τους για ενεργητική συμμετοχή στην οικονομική και κοινωνική ζωή και για ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

Υπό το πρίσμα αυτό, οι **αρχές** της Στρατηγικής αφορούν τρία επίπεδα:

- Το **θεσμικό επίπεδο**: Από θεσμική άποψη, ο πυρήνας της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης αντιστοιχεί σε τρεις βασικές αρχές:
  - αρχή της Αναδιανεμητικής Ισότητας
  - αρχή της Κοινωνικής Δικαιοσύνης
  - αρχή του σεβασμού της Ανθρώπινης Αξιοπρέπειας.
- Το **κοινωνικοπολιτικό επίπεδο**: Από κοινωνικοπολιτική άποψη, ο πυρήνας της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης αντιστοιχεί στις ακόλουθες βασικές αρχές.

  (α) Η αρχή της Επικουρικότητας τυποποιεί την παρέμβαση των προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης για την κάλυψη μόνο εκείνων των αναγκών, οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους.

  (β) Η αρχή της Εξατομίκευσης επιβάλλει την προσαρμογή των προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης σε σχέση με την εξειδίκευση των αναγκών των ενδιαφερομένων. Η εφαρμογή της συμβάλλει ουσιαστικά στην τυποποίηση της κοινωνικής και οικονομικής ανάγκης, ύστερα από την αντικειμενική στάθμιση των επιλογών του ενδιαφερόμενου αναφορικά με τη μορφή και την έκταση της κοινωνικής κάλυψης.

  (γ) Η Ενεργοποίηση των αποκλεισμένων ατόμων απορρέει από την ανάγκη άμεσης ενσωμάτωσής τους στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό. Εξειδικεύεται μέσω διαφορετικών τεχνικών που ενθαρρύνουν τους δικαιούχους κοινωνικών παροχών / υπηρεσιών αφενός να απεγκλωβισθούν από ενδεχόμενες «παγίδες της φτώχειας», αφετέρου να ενδυναμώσουν τις δεξιότητες κοινωνικής συμμετοχής τους.
- Το **επιχειρησιακό επίπεδο**: Από επιχειρησιακή άποψη, ο πυρήνας της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης αντιστοιχεί στις ακόλουθες βασικές αρχές.

  (α) Η αρχή της Κοινωνικής Λογοδοσίας επιβάλλει τη διατήρηση της επιτελικής αρμοδιότητας λήψης αποφάσεων στα όργανα του Κράτους (Κοινοβούλιο, Διοίκηση), που σχεδιάζουν και ρυθμίζουν το περιεχόμενο της Στρατηγικής.

  (β) Η αρχή της Δικτύωσης επιβάλλει την διαμόρφωση μόνιμων δικτύων οριζόντιας και κάθετης συνεργασίας με «εταίρους» φορείς (stakeholders) που έχουν εύλογο ενδιαφέρον για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης.

  (γ) Η αρχή της πολυδιάστατης προσέγγισης της Κοινωνικής Καινοτομίας επιβάλλει την υιοθέτηση σύνθετων μεθοδολογιών και εργαλείων για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων.

Οι **επωφελούμενοι** της Στοχευμένης Στρατηγικής αντιστοιχούν σε άτομα και οικογένειες που απειλούνται ή έχουν εγκλωβισθεί σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, με βάση την ακόλουθη τυπολογία:

- πρόσωπα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας

- παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού
- πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Ως η βασική ομάδα στόχου της Στρατηγικής επιλέγεται η **κατηγορία του πληθυσμού που αντιμετωπίζει συνθήκες ακραίας φτώχειας** εξαιτίας της έλλειψης πόρων που θα εξασφάλιζαν την κάλυψη κύριων αναγκών (διατροφή, στέγαση, υγιεινή, θέρμανση κλπ.).

Ως άλλη βασική ομάδα στόχου της Στρατηγικής επιλέγεται η κατηγορία των **παιδιών ηλικίας 0-17 ετών που απειλούνται ή έχουν εγκλωβισθεί σε καταστάσεις αποκλεισμού**. Ως άλλες βασικές ομάδες στόχου της Στρατηγικής επιλέγονται **κατηγορίες του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού εξαιτίας των ακόλουθων σωρευτικών ή διαζευκτικών παραγόντων**:

- Μακροχρόνια ανεργία
- Αναπηρία
- Επιβαρυμένη κατάσταση υγείας
- Εξάρτηση από τρίτα πρόσωπα για την άσκηση καθημερινών λειτουργιών
- Εξάρτηση από ψυχοτρόπες ουσίες
- Διαβίωση σε περιοχές με πολλαπλά μειονεκτήματα (υποβαθμισμένες αστικές περιοχές στο πλαίσιο των οποίων συσσωρεύονται και αλληλοτροφοδοτούνται παράγοντες κοινωνικού αποκλεισμού / ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές)
- Διαβίωση σε δομές κλειστής φροντίδας
- Ακατάλληλες συνθήκες στέγασης / έλλειψη στέγης
- Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και αναλφαβητισμός
- Υπερχρέωση (αδυναμία των οφειλετών να εξυπηρετήσουν τις απαιτήσεις καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων, που οδηγεί σε καταστάσεις σοβαρής οικονομικής επισφάλειας)
- Διακρίσεις λόγω της ιδιότητας μέλους ομάδων με θρησκευτικές / πολιτιστικές ιδιαιτερότητες (Ρομά, Πομάκοι, κα)
- Διακρίσεις λόγω της ιδιότητας αιτούντος άσυλο, αναγνωρισμένου πολιτικού πρόσφυγα ή οικονομικού μετανάστη.

Οι **ομάδες υψηλής προτεραιότητας** για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης έχουν ως ακολούθως:

- Μοναχικά ενήλικα άτομα με ατομικό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης
- Μακροχρόνια άνεργοι με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης
- Οικογένειες μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού (μέλη που δεν εργάζονται ούτε αναζητούν εργασία) με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης

- Ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών που δεν λαμβάνουν συντάξεις ή προνοιακά επιδόματα με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης
- Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού
- Πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

Σε ότι αφορά την **αρχιτεκτονική** της Εθνικής Στρατηγικής, αυτή διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) επίπεδα ως ακολούθως:

Επίπεδο Α: Πυλώνες

Επίπεδο Β: Επιχειρησιακοί Άξονες

Επίπεδο Γ: Προτεραιότητες Πολιτικής

Επίπεδο Δ: Θεματικά Μέτρα

Ειδικότερα, η ΕΣΚΕ διαρθρώνεται σε τρεις (3) Πυλώνες:

i. ΠΥΛΩΝΑΣ 1 «Καταπολέμηση της φτώχειας»
ii. ΠΥΛΩΝΑΣ 2 «Πρόσβαση σε υπηρεσίες»
iii. ΠΥΛΩΝΑΣ 3 «Αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς»

Οι Πυλώνες εξειδικεύονται σε τέσσερις (4) Επιχειρησιακούς Άξονες:

i. Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας (Πυλώνας 1 / Πυλώνας 2)
ii. Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών (Πυλώνας 1 / Πυλώνας 2)
iii. Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων (Πυλώνας 1 / Πυλώνας 2 / Πυλώνας 3)
iv. Καλή διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης

Οι Επιχειρησιακοί Άξονες εξυπηρετούνται με συγκεκριμένες Προτεραιότητες Πολιτικής, οι οποίες προωθούνται με θεματικά Μέτρα.

Στον πίνακα που ακολουθεί γίνεται μια συνοπτική απεικόνιση της αρχιτεκτονικής της Εθνικής Στρατηγικής.

Πίνακας 1: Συνοπτική απεικόνιση της αρχιτεκτονικής της Εθνικής Στρατηγικής

Πυλώνες (Π)	Επιχειρησιακοί Άξονες	Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
Π1, Π2	1: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά	1.1.1. Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης 1.1.2.Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη 1.1.3. Αντιμετώπιση κρίσεων 1.1.4. Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη 1.1.5. Πρόσβαση σε ενέργεια 1.1.6. Πρόσβαση στο

Πυλώνες (Π)	Επιχειρησιακοί Άξονες	Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
			χρηματοπιστωτικό σύστημα 1.1.7. Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη 1.1.8. Πρόσβαση σε δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής
		1.2: Πρόσβαση σε Επαρκείς Πόρους	1.2.1. Πιλοτική εφαρμογή ενός Γενικού Προγράμματος Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος 1.2.2. Θεσμοθέτηση ενός Γενικού Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος 1.2.3 Επιδοματική κάλυψη αναγκών οικιακής θέρμανσης
	2: Πρόληψη και Καταπολέμηση του Αποκλεισμού των Παιδιών	2.1: Πρόσβαση σε Οικονομικούς Πόρους	2.1.1. Πρόσβαση στο επίδομα απροστάτευτων παιδιών 2.1.2. Πρόσβαση στο ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων 2.1.3. Πρόσβαση στο επίδομα στήριξης Τρίτεκνων και Πολύτεκνων
		2.2: Πρόσβαση σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες	2.2.1. Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής 2.2.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, ψυχαγωγίας και αναψυχής 2.2.3. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας 2.2.4. Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας 2.2.5. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης 2.2.6. Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας 2.2.7. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες Νομικής Συνδρομής
		2.3: Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση	2.3.1. Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης 2.3.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες σχολικής εκπαίδευσης 2.3.3. Ειδική αγωγή των παιδιών με αναπηρία 2.3.4. Εκπαιδευτική Ένταξη παιδιών Ρομά 2.3.5. Καταπολέμηση της σχολικής διαρροής
Π1, Π2, Π3	3: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων	3.1: Ενίσχυση εισοδηματικών πόρων των ανέργων	3.1.1. Πρόσβαση στο Επίδομα Μακροχρονίως Ανέργων 3.1.2. Πρόσβαση σε ειδικά επιδόματα για ευάλωτες ομάδες ανέργων χαμηλού εισοδήματος
		3.2: Πρόσβαση των ανέργων	3.2.1. Πρόσβαση των ευάλωτων

Πυλώνες (Π)	Επιχειρησιακοί Άξονες	Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
		σε υπηρεσίες ενεργοποίησης	ομάδων ανέργων σε προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης 3.2.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης 3.2.3. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
		3.3: Πρόσβαση ανέργων με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού και άλλων ομάδων σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες	3.3.1. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας 3.3.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας 3.3.3. Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας 3.3.4. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης 3.3.5. Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας 3.3.6. Πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης της φερεγγυότητας των φτωχών νοικοκυριών
	4: Καλή διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης	4.1: Συντονισμός των πολιτικών ένταξης	4.1.1. Εθνικός Μηχανισμός για τον συντονισμό των πολιτικών ένταξης 4.1.2. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Ένταξης 4.1.3. Παρατηρητήριο Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης
		4.2: Ποιότητα των πολιτικών ένταξης	4.2.1. Χάρτης Ποιότητας Κοινωνικών Υπηρεσιών 4.2.2. Δίκτυα Κοινωνικής Καινοτομίας
		4.3: Αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών ένταξης	4.3.1. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα 4.3.2. Ανάπτυξη του Κοινωνικού Πλουραλισμού 4.3.3. Ανάπτυξη της Βασικής και Εφαρμοσμένης Έρευνας στο πεδίο των πολιτικών ένταξης

Παρακάτω γίνεται συνοπτική παρουσίαση των Επιχειρησιακών Αξόνων, Προτεραιοτήτων Πολιτικής και Μέτρων της Εθνικής Στρατηγικής.

Επιχειρησιακός Άξονας 1: Καταπολέμηση της Ακραίας Φτώχειας

Εστιάζει στην προστασία των ατόμων που βιώνουν συνθήκες ακραίας φτώχειας, και είτε βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης (π.χ. άστεγοι) είτε αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές ανάγκες διαβίωσής τους. Η συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού αποτελεί ομάδα υψηλής δημόσιας προτεραιότητας, καθώς παρουσιάζει τον υψηλότερο βαθμό κινδύνου και την μεγαλύτερη ανάγκη υποστήριξης από τις οργανωμένες υπηρεσίες της κοινωνικής διοίκησης σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Τα Μέτρα του Άξονα 1 διαρθρώνονται στις ακόλουθες δύο Προτεραιότητες Πολιτικών:

- Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά
- Πρόσβαση σε Επαρκείς Πόρους

Πίνακας 2: Μέτρα για κάθε Προτεραιότητα Πολιτικής – Επιχειρησιακός Άξονας 1

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά	**1.1.1. Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης** α) Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας θα εφαρμόσει από τις αρχές του 2015 το πρόγραμμα «Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής προς Απόρους», μία εξειδικευμένη παρέμβαση συνολικού προϋπολογισμού 330.000.000 ευρώ που αξιοποιεί εθνικούς πόρους και πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Απόρων, αναμένοντας να καλύψει σε πρώτη φάση 165.000 άπορες οικογένειες σε σύνολο χώρας. Η υλοποίηση του Προγράμματος θα γίνει με τη συνδρομή της Εκκλησίας, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, ενώ θα λειτουργεί συμπληρωματικά με την εφαρμογή του θεσμού του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. β) Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εφαρμόζει - αξιοποιώντας πόρους του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων - το πρόγραμμα «Δωρεάν διανομής φρούτων και λαχανικών στα Σχολεία» για το έτος 2014-2015. γ) Οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και άλλα ΝΠΔΔ εξασφαλίζουν την πρόσβαση ευπαθών ομάδων σε είδη πρώτης ανάγκης μέσω της λειτουργίας των Κοινωνικών Παντοπωλείων, που ιδρύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4071/2012. δ) Η Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτευούσης (ΕΥΔΑΠ Α.Ε.) εξασφαλίζει την υποστήριξη ευπαθών ομάδων μέσω εκπτώσεων στους λογαριασμούς ύδρευσης-αποχέτευσης. **1.1.2. Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη** α) Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας εφαρμόζει το «Πρόγραμμα δωρεάν νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανασφάλιστων και οικονομικά αδύναμων πολιτών», καλύπτοντας ανασφάλιστα φτωχά άτομα που εντάσσονται στο Ενιαίο Μητρώο Ανασφαλίστων και Οικονομικά Αδυνάτων και λαμβάνουν «Ειδικό Βιβλιάριο Ανασφαλίστου». β) Το Υπουργείο Υγείας εξασφαλίζει στο πλαίσιο λειτουργίας του Πρωτοβάθμιου Εθνικού Δικτύου Υγείας την πρόσβαση των ανασφάλιστων στην παροχή υπηρεσιών υγείας, μέσω της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ιατρικές εξετάσεις και συνταγογράφηση). Οι ανασφάλιστοι έχουν επίσης εξαιρεθεί της καταβολής των 5 ευρώ για τη χρήση υπηρεσιών υγείας που παρέχουν τα Κέντρα Υγείας του ΕΣΥ. γ) Το Υπουργείο Υγείας εφαρμόζει από τον Ιούλιο του 2014 το «Πρόγραμμα δωρεάν Φαρμακευτικής Φροντίδας» με βάση τις ρήτρες της παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 4238/2014 (όπως συμπληρώθηκε με το

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	άρθρο 182 του Ν. 4270/2014). Στο Πρόγραμμα εντάσσονται οι ανασφάλιστοι Έλληνες πολίτες, οι νομίμως διαμένοντες στην ελληνική επικράτεια ομογενείς, οι υπήκοοι κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι υπήκοοι τρίτων χωρών, νόμιμα και μόνιμα διαμένοντες στην Ελλάδα, οι οποίοι στερούνται των προϋποθέσεων έκδοσης βιβλιαρίου ανασφαλίστου και δεν είναι ασφαλισμένοι σε κανένα δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα και οι ασφαλισμένοι που έχουν απωλέσει την ασφαλιστική τους ικανότητα λόγω οφειλών στα οικεία Ασφαλιστικά Ταμεία, και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας τους. (δ) Οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και άλλα ΝΠΔΔ εξασφαλίζουν την πρόσβαση ευπαθών ομάδων σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη μέσω της λειτουργίας των Κοινωνικών Ιατρείων. **1.1.3. Αντιμετώπιση κρίσεων** α) Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας εξασφαλίζει μέσω του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) ένα πακέτο υποστηρικτικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση έκτακτης κοινωνικής ανάγκης ή κινδύνου, που περιλαμβάνουν: άμεση συμβουλευτική υποστήριξη σε ατομικό, ομαδικό και κοινοτικό επίπεδο, ψυχολογική υποστήριξη βραχείας διάρκειας σε άτομα, ζευγάρια, οικογένειες και πληθυσμιακές ομάδες, ενημέρωση και πληροφόρηση για υπηρεσίες και προγράμματα κοινωνικής ένταξης κλπ. Οι υπηρεσίες επείγουσας ψυχοκοινωνικής στήριξης σε ενήλικες και οικογένειες παρέχονται είτε τηλεφωνικά (μέσω της τηλεφωνικής γραμμής Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας 197 που λειτουργεί σε 24ωρη βάση), είτε με προσωπική επαφή στα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης, ενώ οι υπηρεσίες επείγουσας ψυχοκοινωνικής στήριξης και κοινωνικής προστασίας παιδιών παρέχονται είτε τηλεφωνικά (μέσω της τηλεφωνικής γραμμής Παιδικής Προστασίας 1107 που λειτουργεί σε 24ωρη βάση), είτε με προσωπική επαφή στα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης. β) Το Υπουργείο Εσωτερικών εξασφαλίζει μέσω της Γενικής Γραμματείας Ισότητας ένα πακέτο υποστηρικτικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση έκτακτης κοινωνικής ανάγκης ή κινδύνου των γυναικών θυμάτων βίας και κακοποίησης. **1.1.4. Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη** (α) Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας εφαρμόζει στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αντιμετώπιση του Προβλήματος της Έλλειψης Στέγης και του Ν. 4254/201470 το Πρόγραμμα «Στέγαση και Επανένταξη», που επιδιώκει την παροχή προσιτής και κατάλληλης στέγασης, παράλληλα με την ολική ή μερική κάλυψη λογαριασμών ΔΕΚΟ ή άλλων βιοτικών αναγκών, σε συνδυασμό με διαδικασίες εργασιακής επανένταξης και προώθησης των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας. Από την υλοποίηση του Προγράμματος αναμένεται να ωφεληθούν 1.200 άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγης και συγκεκριμένα: οικογένειες και άτομα που φιλοξενούνται σε Κοινωνικούς Ξενώνες Αστέγων ή Ξενώνες Ύπνου ή κάνουν χρήση των υπηρεσιών Ανοιχτών Κέντρων Ημέρας Αστέγων, οικογένειες και άτομα που έχουν καταγραφεί ως άστεγοι από τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων ή τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας, γυναίκες που φιλοξενούνται σε Ξενώνες Γυναικών θυμάτων βίας, άτομα που φιλοξενούνται σε Δομές Παιδικής Προστασίας, έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους και δεν σπουδάζουν. (β) Οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και άλλα ΝΠΔΔ εξασφαλίζουν την πρόσβαση

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	ευπαθών ομάδων σε υπηρεσίες προσωρινής φιλοξενίας μέσω της λειτουργίας των Κοινωνικών Ξενώνων. **1.1.5. Πρόσβαση σε ενέργεια** Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής προωθεί ειδικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της ενεργειακής πενίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, όπως: α) Το Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο, το οποίο αντιστοιχεί σε ένα οικονομικό πλεονέκτημα ευάλωτων πελατών καταναλωτών ηλεκτρικού ρεύματος ή φυσικού αερίου, το οποίο εξασφαλίζει σημαντικές εκπτώσεις στο σύνολο της σχετικής τετραμηνιαίας κατανάλωσης (έως 42% έναντι του οικιακού τιμολογίου της ΔΕΗ που ισχύει από 1.1.2014) που κάνουν αποκλειστικά για δική τους χρήση. β) Το Δίκτυο Προστασίας Ευάλωτων Καταναλωτών Ηλεκτρικής Ενέργειας, το οποίο αντανακλά τις κοινωνικές ρήτρες του «Κώδικα Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας» που εκπόνησε η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 138 του Ν.4001/2011, ο οποίος ορίζει τις βασικές υποχρεώσεις και τα δικαιώματα καταναλωτών και προμηθευτών, προβλέποντας ειδικές ρήτρες προστασίας για τους Ευάλωτους Οικιακούς Πελάτες. **1.1.6. Πρόσβαση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα** Το Υπουργείο Οικονομικών έχει κατοχυρώσει με το Ν. 4254/2014 το δικαίωμα κάθε πολίτη να διατηρεί έναν τραπεζικό λογαριασμό, συγκεκριμένο ποσό του οποίου δεν μπορεί να κατασχεθεί και προστατεύεται από κάθε πράξη μονομερούς συμψηφισμού απαιτήσεων τρίτων (περιλαμβανομένου του δημοσίου και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων). Η πρωτοβουλία αυτή διασφαλίζει την ομαλή πρόσβαση των πολιτών σε τραπεζικές συναλλαγές και διευκολύνει τη συμμετοχή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή (διενέργεια συναλλαγών, πληρωμή λογαριασμών, διαφύλαξη ενός ελάχιστου ποσού για την κάλυψη βασικών βιοτικών αναγκών, ιδίως σε καταστάσεις ανάγκης). **1.1.7. Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη** Τα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας εξετάζουν την εκπόνηση και πιλοτική εφαρμογή εντός του 2015 ενός Προγράμματος Νομικής Συνδρομής των ευπαθών ομάδων, που θα εξασφαλίζει υπηρεσίες δωρεάν νομικής συνδρομής σε υποθέσεις της προνοιακής νομοθεσίας σε ανασφάλιστα άτομα με ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης. **1.1.8. Πρόσβαση σε δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής** Τα Υπουργεία Τουρισμού, Πολιτισμού και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας εξετάζουν την εκπόνηση και πιλοτική εφαρμογή εντός του 2015 ενός Προγράμματος Κοινωνικού Πολιτισμού και Τουρισμού, που θα καλύπτει τις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων: ανασφάλιστα άτομα με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, ανασφάλιστα άτομα που διαμένουν σε Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας ή άλλα ιδρύματα Ν.Π.Δ.Δ ή Ν.Π.Ι.Δ. του προνοιακού τομέα, μακροχρόνια ανέργους με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης. Το Πρόγραμμα θα επικεντρωθεί στην δωρεάν πρόσβαση78 προσώπων που δεν καλύπτονται από υφιστάμενα συναφή προγράμματα σε: α)

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	επιλεγμένες πολιτιστικές δραστηριότητες, β) οργανωμένες διακοπές εντός της χώρας.
1.2: Πρόσβαση σε Επαρκείς Πόρους	**1.2.1. Πιλοτική εφαρμογή ενός Γενικού Προγράμματος Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος** Στις 15 Νοεμβρίου 2014 ξεκίνησε η διαδικασία πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος «Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα» με βάση τις διατάξεις του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 και της υπ. αρ. 39892/ΓΔ1.2/7.11.2014 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας «Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα», που θεσπίζει για πρώτη φορά δείκτες του εγγυημένου από την πολιτεία ορίου συντήρησης και θέτει προϋποθέσεις πρόσβασης των ενδιαφερομένων σε ένα πακέτο επιδοματικών παροχών, υπηρεσιών και κοινωνικών πλεονεκτημάτων. ***Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το πιλοτικό Πρόγραμμα εφαρμόζεται στην πόλη του Μεσολογγίου.*** **1.2.2. Θεσμοθέτηση ενός Γενικού Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος** Αξιοποιώντας α) τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος «Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα» και β) τα πορίσματα της μελέτης αναμόρφωσης των προγραμμάτων εισοδηματικής στήριξης συγκεκριμένων ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας θα προχωρήσει εντός του 2015 στη θεσμοθέτηση του Γενικού Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ως το βασικό εργαλείο των δημόσιων πολιτικών για την προώθηση του μοντέλου στοχευμένης κάλυψης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. **1.2.3 Επιδοματική κάλυψη αναγκών οικιακής θέρμανσης** Το Υπουργείο Οικονομικών εφαρμόζει το «Πρόγραμμα Επιδόματος Πετρελαίου Θέρμανσης», καταβάλλοντας ειδική παροχή σε άτομα και νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος για αγορές πετρελαίου θέρμανσης κατά τους χειμερινούς μήνες (Οκτώβριος - Απρίλιος).

Επιχειρησιακός Άξονας 2: Πρόληψη και Καταπολέμηση του Αποκλεισμού των Παιδιών

Εστιάζει στην προστασία των παιδιών από τις εξαιρετικά επικίνδυνες επιπτώσεις που έχει η φτώχεια στη σωματική, πνευματική και ψυχολογική τους ανάπτυξη και, συνεπώς, στη δυνατότητά τους να εξελιχθούν μελλοντικά σε υγιείς και αυτοδύναμους ενήλικες. Υπό αυτό το πρίσμα, τα παιδιά (0-17 ετών) που μεγαλώνουν σε συνθήκες φτώχειας βιώνοντας πολλαπλές στερήσεις και μειονεκτήματα αποτελούν ομάδα υψηλής δημόσιας προτεραιότητας.

Τα Μέτρα του Άξονα διαρθρώνονται στις ακόλουθες Προτεραιότητες Πολιτικών:

- Πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους
- Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες
- Πρόσβαση στην υποχρεωτική εκπαίδευση

Για κάθε Προτεραιότητα Πολιτικής περιλαμβάνονται τα ακόλουθα Μέτρα:

Πίνακας 3: Μέτρα για κάθε Προτεραιότητα Πολιτικής – Επιχειρησιακός Άξονας 2

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
2.1: Πρόσβαση σε Οικονομικούς Πόρους	**2.1.1. Πρόσβαση στο επίδομα απροστάτευτων παιδιών** Το Πρόγραμμα επικεντρώνεται στη χορήγηση μηνιαίου επιδόματος ύστερα από έλεγχο περιουσιακών και εισοδηματικών πηγών σε παιδιά (0-16 ετών), τα οποία συγκεντρώνουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: • παραμένουν στο οικογενειακό ή συγγενικό τους περιβάλλον • στερούνται πατρικής προστασίας (ο πατέρας έχει πεθάνει ή τα έχει εγκαταλείψει ή εκτίει ποινή φυλάκισης ή πάσχει από σοβαρή ασθένεια κλπ.) • ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας λόγω φυσικής ή οικονομικής αδυναμίας των γονέων / κηδεμόνων. **2.1.2. Πρόσβαση στο ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων** Το Πρόγραμμα «Ενιαίο Επίδομα Στήριξης Τέκνων» θεσμοθετήθηκε το 2012 και εξασφαλίζει μία μη ανταποδοτική επιδοματική παροχή που απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου και καταβάλλεται ανά τρίμηνο, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων του νοικοκυριού, την κλίμακα ισοδυναμίας, το ισοδύναμο εισόδημα και την εισοδηματική κατηγορία. **2.1.3. Πρόσβαση στο επίδομα στήριξης Τρίτεκνων και Πολύτεκνων** Το Πρόγραμμα θεσμοθετήθηκε με το άρθρο 40 του Ν. 4141/2013 «Επενδυτικά εργαλεία ανάπτυξης, παροχή πιστώσεων και άλλες διατάξεις», που εισάγει στην Ελληνική έννομη τάξη μία νέα δημογραφική προνοιακή παροχή με την μορφή ειδικού επιδόματος τριτέκνων και πολυτέκνων για οικογένειες με τρία και άνω εξαρτώμενα τέκνα. Το επίδομα καταβάλλεται ανά τρίμηνο, μετά από έλεγχο εισοδήματος, και το ύψος του κυμαίνεται ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών.
2.2: Πρόσβαση σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες	**2.2.1. Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής** Οι υπηρεσίες προσχολικής αγωγής (Βρεφικοί - Βρεφονηπιακοί - Παιδικοί Σταθμοί) διαδραματίζουν ένα εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στη ζωή των παιδιών και των οικογενειών τους, καθώς αφενός ενδυναμώνουν τις προοπτικές κοινωνικοποίησης και ανάπτυξης των παιδιών, αφετέρου εξασφαλίζουν την επίβλεψη και φροντίδα των παιδιών τις ώρες που οι γονείς εργάζονται (ή αναζητούν εργασία) και απουσιάζουν από το σπίτι, ώστε να συνδυάζουν αποτελεσματικά τις υποχρεώσεις επαγγελματικού και οικογενειακού βίου. Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής: • παρέχεται πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας χωρίς αποκλεισμούς, διασφαλίζεται ότι είναι οικονομικά προσιτή και προσαρμόζεται η παροχή των υπηρεσιών αυτών στις ανάγκες των οικογενειών • παρέχονται κίνητρα για τη συμμετοχή των παιδιών ευπαθών οικογενειών (ιδίως των παιδιών που είναι κάτω των τριών ετών), ανεξάρτητα από την εργασιακή κατάσταση των γονέων τους • επιδεικνύεται ιδιαίτερη προσοχή σε παιδιά με αναπηρίες ή διανοητικά προβλήματα, σε παιδιά αλλοδαπών που δεν διαθέτουν έγγραφα και παιδιά από οικογένειες με ιστορικό στην κατάχρηση ουσιών • υποστηρίζονται οι γονείς στον ρόλο τους ως κύριοι εκπαιδευτές των παιδιών τους κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων.

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής

2.2.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, ψυχαγωγίας και αναψυχής

Οι υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης και ψυχαγωγίας προσφέρουν στα παιδιά όλων των ηλικιών την ευκαιρία για συμμετοχή σε διαδικασίες (αθλητικές, πολιτιστικές, μαθησιακές κλπ.) που προάγουν την πνευματική και ψυχολογική τους ανάπτυξη μέσω ισχυρών ερεθισμάτων και ενισχύουν την ομαλή τους κοινωνικοποίηση μέσω της ομαδικής δραστηριότητας. Από την άλλη πλευρά, οι υπηρεσίες αναψυχής είναι κρίσιμες για την ψυχολογική ανάταση των παιδιών και ιδίως όσων αντιμετωπίζουν μία δύσκολη καθημερινότητα λόγω φτώχειας.

Ως πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται:

- η ενίσχυση των υπηρεσιών δημιουργικής απασχόλησης (Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με αναπηρία) και η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους, ώστε να καλύπτουν και τα παιδιά προσχολικής ηλικίας
- η ενίσχυση των προγραμμάτων παιδικών εξοχών / κατασκηνώσεων
- η βελτίωση / δημιουργία νέων παιδικών χαρών

2.2.3. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας

Το Μέτρο περιλαμβάνει την ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης παιδιών, εφήβων και των οικογενειών τους στους ακόλουθους τομείς:

- Ψυχοκοινωνική στήριξη και έγκαιρη παρέμβαση για πρόληψη κρίσεων
- Συμβουλευτική γονέων
- Υποστήριξη γονέων για τη φροντίδα βρεφών ή παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας (π.χ. θηλασμός, υγιεινή και διατροφή, έγκαιρος εντοπισμός μαθησιακών προβλημάτων)
- Έγκαιρος εντοπισμός προβλημάτων και διασύνδεση οικογενειών με τις αντίστοιχες υπηρεσίες υγείας & πρόνοιας που μπορούν να τους παρέχουν εντατική ή εξειδικευμένη υποστήριξη
- Έκτακτη φύλαξη παιδιών ή εξαρτώμενων μελών για την υποστήριξη άνεργων γονέων κατά την αναζήτηση εργασίας ή την παρακολούθηση προγραμμάτων κατάρτισης.
- Μετακίνηση και συνοδεία παιδιών με αναπηρία.

Έμφαση θα δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση εξειδικευμένων εργαλείων (π.χ. Επιταγή Κοινωνικών Υπηρεσιών, Προγραμματικές Συμβάσεις για εφαρμογές κοινωνικής καινοτομίας κλπ.) προκειμένου να εξασφαλισθεί η ανάπτυξη και επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών τόσο από δομές των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β' Βαθμού που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, όσο και από φορείς της κοινωνικής οικονομίας (εθελοντικές οργανώσεις, ΜΚΟ, κοινωνικούς συνεταιρισμούς κλπ.) αλλά και από επαγγελματίες και επιχειρήσεις του τομέα.

2.2.4. Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας

Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής:

- Ενισχύονται οι υπηρεσίες πρόσβασης στους θεσμούς υιοθεσίας και αναδοχής μέσω της ανάπτυξης του Εθνικού Μητρώου Υιοθεσιών και του Εθνικού Μητρώου Αναδόχων Ανηλίκων, ιδίως για τα παιδιά χωρίς γονική μέριμνα που διαβιούν σε δομές κλειστής φροντίδας
- Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων δομών

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	που ασκούν αρμοδιότητες στο πεδίο της υιοθεσίας • Ενισχύονται οι υπηρεσίες πρόσβασης στους θεσμούς διακρατικής υιοθεσίας • Δημιουργούνται Περιφερειακά Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης που παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, προσωρινής φιλοξενίας και φροντίδας σε οικογένειες με παιδιά που αντιμετωπίζουν έκτακτη κοινωνική ανάγκη και παρεμβαίνουν άμεσα σε καταστάσεις κρίσης, ώστε να προληφθούν φαινόμενα αδικαιολόγητης παραπομπής παιδιών σε υπηρεσίες κλειστής φροντίδας. **2.2.5. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης** Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής: • Η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης των παιδιών που διαβιούν σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές κλειστής φροντίδας παιδιών • Η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης των παιδιών ΑΜΕΑ • Η ενίσχυση των υπηρεσιών των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ΑμεΑ και η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους, ώστε να καλύπτουν και τα παιδιά **2.2.6. Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας** Η ιδρυματική περίθαλψη των παιδιών στην Ελλάδα καλύπτεται μέσω της λειτουργίας ενός δικτύου φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού τομέα, που δραστηριοποιούνται στην προστασία ατόμων με σωρευτικά κοινωνικά προβλήματα (παιδιά με αναπηρία ή με οικογενειακά ή κοινωνικοοικονομικά προβλήματα). Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής: • Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων «Κέντρων Προστασίας Παιδιού» που λειτουργούν ως Παραρτήματα των Ν.Π.Δ.Δ. «ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ» του Ν. 4109/2013 • Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων «Κέντρων Αποθεραπείας και Αποκατάστασης Παιδιών με Αναπηρία», που λειτουργούν ως Παραρτήματα των Ν.Π.Δ.Δ. «ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ» του Ν. 4109/2013 • Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των ιδιωτικών δομών κλειστής φροντίδας παιδιών (Μονάδες Προστασίας Παιδιού). **2.2.7. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες Νομικής Συνδρομής** Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς παρέχει μέσω του Προγράμματος «Δωρεάν Νομική Βοήθεια για Νέους» υπηρεσίες νομικής υποστήριξης σε ανήλικους και κοινωνικά ευπαθείς ομάδες νέων, με σκοπό να καλύψει την εκπροσώπηση ανηλίκων και ανδρών έως 30 ετών και γυναικών ως 35 ετών σε δικαστικές και εξώδικες διαδικασίες.
2.3: Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση	**2.3.1. Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης** **2.3.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες σχολικής εκπαίδευσης** **2.3.3. Ειδική αγωγή των παιδιών με αναπηρία** **2.3.4. Εκπαιδευτική Ένταξη παιδιών Ρομά** **2.3.5. Καταπολέμηση της σχολικής διαρροής**

Επιχειρησιακός Άξονας 3: Προώθηση της Ένταξης

Επικεντρώνεται στην προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, που συνδυάζει την ενίσχυση του εισοδήματος, την προώθηση στην απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες. Υποκείμενα των παρεμβάσεων του Άξονα είναι άτομα και οικογένειες σε κατάσταση φτώχειας, που:

- είτε έχουν ήδη ενταχθεί σε προγράμματα κάλυψης του Άξονα 1 (π.χ. λήπτες παροχών ελαχίστου εισοδήματος)
- είτε εντάσσονται για πρώτη φορά σε προγράμματα κάλυψης του Άξονα 3, καθώς δεν αντιμετωπίζουν καταστάσεις ακραίας φτώχειας

Τα Μέτρα του Άξονα διαρθρώνονται στις ακόλουθες Προτεραιότητες Πολιτικών:

- Ενίσχυση εισοδηματικών πόρων των ανέργων
- Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης για την ένταξη στην αγορά εργασίας
- Πρόσβαση ανέργων με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού και άλλων ομάδων σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες

Πίνακας 4: Μέτρα για κάθε Προτεραιότητα Πολιτικής – Επιχειρησιακός Άξονας 3

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
3.1: Ενίσχυση εισοδηματικών πόρων των ανέργων	**3.1.1. Πρόσβαση στο Επίδομα Μακροχρονίως Ανέργων** Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας εφαρμόζει ειδικό Πρόγραμμα για την εισοδηματική στήριξη ανέργων χαμηλού εισοδήματος που έχουν εξαντλήσει την δωδεκάμηνη τακτική επιδότηση ανεργίας και, συνεπώς, αδυνατούν πλέον να καλυφθούν από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Η επιδότηση διαρκεί όσο διαρκεί και η ανεργία των δικαιούχων με ανώτατο όριο τους 12 μήνες. **3.1.2. Πρόσβαση σε ειδικά επιδόματα για ευάλωτες ομάδες ανέργων χαμηλού εισοδήματος** Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας εφαρμόζει προγράμματα εισοδηματικής στήριξης για ειδικές κατηγορίες ευάλωτων ανέργων που δεν μπορούν να καλυφθούν από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (τακτική επιδότηση ανεργίας), προβλέποντας την καταβολή εφάπαξ παροχών, όπως: ➢ Ειδικό Βοήθημα μετά τη λήξη της Επιδότησης Λόγω Ανεργίας (για άτομα χαμηλού εισοδήματος που παραμένουν άνεργα 1 μήνα μετά τη λήξη του τακτικού επιδόματος ανεργίας) ➢ Ειδικό Βοήθημα μετά από τρίμηνη παραμονή στα Μητρώα του ΟΑΕΔ (για άτομα χαμηλού εισοδήματος που παραμένουν άνεργα για 3 μήνες αλλά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για τη λήψη του τακτικού επιδόματος ανεργίας) ➢ Ειδικό Βοήθημα για όσους εξέτισαν ποινή στερητική της ελευθερίας (για αποφυλακισμένους χαμηλού εισοδήματος).
3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης	**3.2.1. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης** Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας και το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων θα εξασφαλίσουν ένα ολοκληρωμένο πακέτο πρόσβασης των ευάλωτων ανέργων σε:

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	➢ Προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης που παρέχονται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να οδηγήσουν στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο (αρχική επαγγελματική κατάρτιση, συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και γενική εκπαίδευση ενηλίκων) ➢ Προγράμματα άτυπης μάθησης (μαθησιακές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου). **3.2.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης** Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας θα εξασφαλίσει ένα ολοκληρωμένο πακέτο ειδικών δράσεων για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας και την προώθηση στην απασχόληση των ευάλωτων ανέργων, όπως: ➢ Τοπικά Προγράμματα συμβουλευτικής υποστήριξης και κατάρτισης ➢ Προγράμματα επιχορήγησης Νέων Θέσεων Εργασίας ➢ Προγράμματα πρακτικής άσκησης και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας ➢ Προγράμματα Κοινωφελούς Εργασίας ➢ Προγράμματα για τη δημιουργία Νέων Επιχειρήσεων. **3.2.3. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας** Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας θα επικεντρωθεί την περίοδο 2015-2020 στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου οικοσυστήματος προώθησης της Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, που θα περιλαμβάνει ενδεικτικά: ➢ την παροχή κινήτρων, πλεονεκτημάτων και εργαλείων για την ίδρυση ή συμμετοχή ευπαθών ομάδων σε φορείς κοινωνικής επιχειρηματικότητας (Κοινωνικές Επιχειρήσεις Περιορισμένης Ευθύνης του Ν. 2716/1999, ΚοινΣΕΠ του Ν. 4019/2011 κλπ) ➢ τη σύσταση εθνικού Οργανισμού Μικροπιστώσεων ➢ τη σύσταση εθνικού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Καινοτομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ➢ τη συγκρότηση δικτύων μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και φορέων κοινωνικής επιχειρηματικότητας ➢ την ανάπτυξη πολιτικών Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς ➢ την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα οφέλη που προκύπτουν από την κοινωνική επιχειρηματικότητα.
3.3: Πρόσβαση ανέργων με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού και άλλων ομάδων σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες	**3.3.1. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας** Το Μέτρο περιλαμβάνει την ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης ενηλίκων στους ακόλουθους τομείς: • Ψυχοκοινωνική στήριξη και έγκαιρη παρέμβαση για πρόληψη κρίσεων • Συμβουλευτική και Φροντίδα • Έγκαιρος εντοπισμός προβλημάτων και διασύνδεση με τις αντίστοιχες υπηρεσίες υγείας & πρόνοιας που μπορούν να παρέχουν εντατική ή εξειδικευμένη υποστήριξη. Σχετικές υπηρεσίες παρέχονται σήμερα από δημόσιους και ιδιωτικούς (κερδοσκοπικούς και μη) φορείς χωρίς, όμως, η κάλυψη να είναι ομοιόμορφη σε όλη τη χώρα. Όπως προβλέπεται και στην Εθνική

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	Στρατηγική, θα δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση εξειδικευμένων εργαλείων (π.χ. Επιταγή Κοινωνικών Υπηρεσιών, Προγραμματικές Συμβάσεις για εφαρμογές κοινωνικής καινοτομίας κλπ.) προκειμένου να εξασφαλισθεί η ανάπτυξη και επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών τόσο από δομές των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β' Βαθμού που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, όσο και από φορείς της κοινωνικής οικονομίας (εθελοντικές οργανώσεις, ΜΚΟ, κοινωνικούς συνεταιρισμούς κλπ.) αλλά και από επαγγελματίες και επιχειρήσεις του τομέα. **3.3.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας** (α) Το Μέτρο αφορά κατ' αρχήν την πρόσβαση των ηλικιωμένων και αναπήρων στις υπηρεσίες του τυπικού συστήματος κατ΄οίκον κοινωνικής φροντίδας που θεσπίσθηκε με το άρθρο 127 του Ν. 4199/2013. (β) Το Μέτρο αφορά επίσης την πρόσβαση των ηλικιωμένων και αναπήρων στις υπηρεσίες του άτυπου συστήματος κατ΄οίκον κοινωνικής φροντίδας. **3.3.3. Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας** Ως πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 επιλέγονται: • Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων και ιδιωτικών δομών που παρέχουν υπηρεσίες στο πεδίο της ανοικτής φροντίδας ενηλίκων • Δημιουργούνται Περιφερειακά Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης που παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, προσωρινής φιλοξενίας και φροντίδας σε ενήλικα άτομα που αντιμετωπίζουν έκτακτη κοινωνική ανάγκη και παρεμβαίνουν άμεσα σε καταστάσεις κρίσης, ώστε να προληφθούν φαινόμενα αδικαιολόγητης παραπομπής σε υπηρεσίες κλειστής φροντίδας. **3.3.4. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης** Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής: • η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης ενηλίκων που διαβιούν σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές κλειστής φροντίδας • η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης ενηλίκων ΑΜΕΑ • η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης ενηλίκων ψυχικά ασθενών • η ενίσχυση των υπηρεσιών των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ΑμεΑ. **3.3.5. Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας** Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής: • Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων Ν.Π.Δ.Δ. «ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ» του Ν. 4109/2013 • Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των ιδιωτικών δομών κλειστής φροντίδας.

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	3.3.6. Πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης της φερεγγυότητας των φτωχών νοικοκυριών Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη ενός περιφερειακού Δικτύου υπηρεσιών πρόληψης και καταπολέμησης της υπερχρέωσης των ωφελούμενων της Στρατηγικής που επιδιώκει τους ακόλουθους στόχους: • ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και επιμόρφωση των ωφελούμενων σε θέματα ορθολογικής διαχείρισης χρημάτων και συνετής καταναλωτικής συμπεριφοράς • καθοδήγηση των νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες διαχείρισης του προϋπολογισμού τους και κινδυνεύουν άμεσα με υπερχρέωση • υποστήριξη των νοικοκυριών που βρίσκονται σε οριστική αδυναμία αποπληρωμής των χρεών τους. Ο τρόπος οργάνωσης της παροχής των υπηρεσιών θα συναρτάται με την τεχνική που θα αξιοποιείται σε κάθε περίπτωση. Έτσι, η παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών μπορεί να οργανωθεί κεντρικά, ενώ η παροχή ομαδικών και ατομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών θα εξασφαλισθεί σε τοπικό επίπεδο μέσω της εφαρμογής των αρχών της δικτύωσης και της εταιρικότητας μεταξύ κεντρικής διοίκησης, ΟΤΑ και πιστοποιημένων εξειδικευμένων φορέων του τρίτου τομέα (ενώσεις καταναλωτών, εθελοντικές οργανώσεις, ιδρύματα κλπ.).

Επιχειρησιακός Άξονας 4: Καλή Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης

Περιέχει παρεμβάσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης των πολιτικών ένταξης και στην διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Στρατηγικής. Τα Μέτρα του Άξονα διαρθρώνονται στις ακόλουθες τρεις Προτεραιότητες Πολιτικής:

- Συντονισμός των πολιτικών ένταξης
- Ποιότητα των πολιτικών ένταξης
- Αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών ένταξης

Πίνακας 5: Μέτρα για κάθε Προτεραιότητα Πολιτικής – Επιχειρησιακός Άξονας 4

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
4.1: Συντονισμός των πολιτικών ένταξης	**4.1.1. Εθνικός Μηχανισμός για τον συντονισμό των πολιτικών ένταξης** Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη του Εθνικού Μηχανισμού (στο επίπεδο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας) για την οριζόντια παρακολούθηση και τον συντονισμό των πολιτικών ένταξης, που θα διασφαλίζει αφενός την βέλτιστη στόχευση των παρεμβάσεων, αφετέρου την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και διάσπασης προσπαθειών. **4.1.2. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Ένταξης** Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη του δικτύου Περιφερειακών Παρατηρητηρίων (ένα ανά Περιφέρεια) με στόχο την παρακολούθηση των παρεμβάσεων της Στρατηγικής σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο, την

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	ανάδειξη τοπικών αναγκών και προκλήσεων, την αποτύπωση των χωρικών διαστάσεων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την τροφοδότηση του Εθνικού Συντονιστικού Μηχανισμού με δεδομένα των Περιφερειακών Στρατηγικών Κοινωνικής Ένταξης. **4.1.3. Παρατηρητήριο Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης** Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη του Παρατηρητηρίου Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης που λειτουργεί στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας με σκοπό το συντονισμό και την παρακολούθηση των δράσεων των φορέων του Πανελλαδικού Δικτύου Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης.
4.2: Ποιότητα των πολιτικών ένταξης	**4.2.1. Χάρτης Ποιότητας Κοινωνικών Υπηρεσιών** Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη των δράσεων της Στρατηγικής που συνδέονται με την δικτύωση και την προγραμματική συνεργασία του δημόσιου τομέα με ιδιωτικούς (κερδοσκοπικούς ή μη) φορείς είναι η θεσμοθέτηση ενός μηχανισμού διασφάλισης εθνικών προδιαγραφών ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Υπό αυτό το πρίσμα, η ανάπτυξη ενός Εθνικού Πλαισίου Ποιότητας Κοινωνικών Υπηρεσιών («Χάρτης Ποιότητας των Κοινωνικών Υπηρεσιών» με όργανα ελέγχου, εγχειρίδια μεθοδολογίας, έντυπα κριτηρίων, οδηγίες αυτοαξιολόγησης και εξωτερικής αξιολόγησης, υποδείγματα εκθέσεων) προκρίνεται ως μία από τις άμεσες προτεραιότητες παρέμβασης με στόχο την πιστοποίηση κάθε φορέα παροχής οργανωμένων υπηρεσιών φροντίδας και την παρακολούθηση του ανά τακτά διαστήματα. Η ίδια διαδικασία μπορεί να εφαρμόζεται κατ' αναλογία και για την πιστοποίηση φυσικών προσώπων που είναι πάροχοι υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας (επαγγελματίες υγείας και πρόνοιας). **4.2.2. Δίκτυα Κοινωνικής Καινοτομίας** Η αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας, δηλαδή της κινητοποίησης όλων των συντελεστών (και ιδίως των φορέων της κοινωνίας των πολιτών) για την εφαρμογή νέων αποτελεσματικότερων τρόπων διαχείρισης των κοινωνικών αναγκών, αποτελεί βασική επιχειρησιακή προτεραιότητα της Στρατηγικής. Ειδικά στα πεδία των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και των υπηρεσιών υποστήριξης της ενεργοποίησης ανέργων, η κοινωνική καινοτομία χαρακτηρίζεται από «διπλή» υπεραξία καθώς: ➢ συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη κάλυψη των ευπαθών ομάδων γιατί αναπτύσσει νέες υπηρεσίες ή/και νέους τρόπους οργάνωσης και παροχής των υπηρεσιών, ➢ συμβάλλει στην καταπολέμηση της ανεργίας γιατί δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας σε τομείς με αυξανόμενη ζήτηση. Υπό αυτό το πρίσμα, το Μέτρο αφορά: α) την ανάπτυξη Περιφερειακών Δικτύων Κοινωνικής Καινοτομίας μεταξύ δημόσιων και μη δημόσιων φορέων με στόχο την βελτίωση της προσβασιμότητας και της ποιότητας των διαθέσιμων υπηρεσιών ενεργοποίησης ευάλωτων ανέργων και κοινωνικής φροντίδας ευπαθών ομάδων του πληθυσμού β) την ανάπτυξη Κοινωνικών Συμπράξεων για την υλοποίηση των Πράξεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής προς Απόρους» 2014 – 2020.
4.3: Αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών ένταξης	**4.3.1. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα** Η ενίσχυση της διοικητικής και ηγετικής ικανότητας των στελεχών των δημόσιων φορέων (κεντρική διοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση) σε θέματα σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθηση πολιτικών ένταξης, καθώς και σε ειδικά πεδία προτεραιότητας της Στρατηγικής (δικτύωση, εταιρικότητα,

Προτεραιότητες Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	κοινωνική καινοτομία και επιχειρηματικότητα κ.λπ.) αποτελεί βασικό μηχανισμό αξιοπιστίας και αποτελεσματικότητας των πολιτικών ένταξης. Υπό το πρίσμα αυτό, το Μέτρο αφορά την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την αναβάθμιση των προσόντων / δεξιοτήτων των στελεχών, περιλαμβάνοντας τις ακόλουθες παρεμβάσεις: ➢ Εκτίμηση εκπαιδευτικών αναγκών του προσωπικού ➢ Επιμόρφωση των ανθρώπινων πόρων Επισημαίνεται ότι από το 2012 το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης υλοποιεί - μέσω του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης - εξειδικευμένα προγράμματα επιμόρφωσης για στελέχη της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα ποιοτικής παροχής υπηρεσιών προς ευπαθείς ομάδες και οργάνωσης και διοίκησης κοινωνικών υπηρεσιών. Στο πλαίσιο, μάλιστα, της πιλοτικής εφαρμογής του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος, υλοποιήθηκαν το Νοέμβριο του 2014 ειδικές δράσεις επιμόρφωσης για τα στελέχη των Δήμων που συμμετέχουν στο πιλοτικό πρόγραμμα, ενώ από τις αρχές του 2015 θα ξεκινήσει η υλοποίηση άλλων στοχευμένων προγραμμάτων (π.χ. επιμόρφωση σε θέματα προώθησης και αξιοποίησης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη των ευπαθών ομάδων). **4.3.2. Ανάπτυξη του Κοινωνικού Πλουραλισμού** Το Μέτρο αφορά την ενίσχυση του Κοινωνικού Πλουραλισμού μέσω ειδικών δράσεων που θα προσαρμόζονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τον ρόλο των επιμέρους φορέων. Περιλαμβάνει: α) Ενίσχυση του ρόλου των εθελοντικών οργανώσεων και των Μ.Κ.Ο. β) Ενίσχυση του ρόλου των Κοινωφελών Ιδρυμάτων γ) Ενίσχυση του ρόλου των Κοινωνικά Υπεύθυνων Επιχειρήσεων **4.3.3. Ανάπτυξη της Βασικής και Εφαρμοσμένης Έρευνας στο πεδίο των πολιτικών ένταξης** Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη δράσεων που θα επιτρέψουν την ενδυνάμωση της έρευνας και την ανάπτυξη της καινοτομίας στο πεδίο των πολιτικών ένταξης, με απώτερο στόχο την συστηματική αξιοποίηση του εθνικού ερευνητικού ιστού για την βελτίωση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης.

3.5 Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020

Μια από τις κύριες αναπτυξιακές ανάγκες που καλείται να καλύψει η Ελλάδα κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 μέσω του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 αποτελεί και η «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης» στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 των ΕΔΕΤ.

Ο εν λόγω Θεματικός Στόχος επικεντρώνεται στην ανάπτυξη ενεργών πολιτικών ένταξης με σκοπό τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης, την ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (όπως Ρομά, άστεγοι, μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες, κλπ), την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, τη βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής

περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας καθώς και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Παρεμβάσεις στο πλαίσιο του ΘΣ9 κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 θα πραγματοποιηθούν από τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και «Αγροτική Ανάπτυξη».

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 10 «Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση» των ΕΔΕΤ, περιλαμβάνονται προτεραιότητες οι οποίες συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των ευπαθών ομάδων. Οι εν λόγω προτεραιότητες αφορούν την εξάλειψη του φαινομένου της πρόωρης εγκατάλειψης σχολείου και την ενίσχυση του θεσμού της Δια Βίου Μάθησης και περιλαμβάνουν δέσμη παρεμβάσεων σε συγκεκριμένες περιοχές και κοινωνικές ομάδες (όπως Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, δράσεις Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης για μαθητές/τριες με γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες όπως αλλοδαποί, παλιννοστούντες, Ρομά κλπ.), την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του πληθυσμού και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας μειώνοντας έτσι τα επίπεδα της ανεργίας αλλά και της φτώχειας. Οι παρεμβάσεις αυτές θα υλοποιηθούν μέσω του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

Τέλος, επισημαίνεται ότι συμπληρωματικά προς τις παρεμβάσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 θα λειτουργήσουν τα προγράμματα και ταμεία που χρηματοδοτούνται απευθείας από την Ε.Ε. όπως προαναφέρθηκαν στην ενότητα 2.3 παραπάνω (πχ. ΤΕΒΑ, Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης κλπ.)

4 Υφιστάμενη κατάσταση στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

4.1 Δημογραφικές εξελίξεις πληθυσμού της Δυτικής Ελλάδας

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) καλύπτει το βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου και το δυτικό της Στερεάς Ελλάδας. Περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας. Η συνολική της έκταση είναι 11.336 τ.χμ και καλύπτει το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας. Μεγαλύτερη πόλη και πρωτεύουσά της είναι η Πάτρα.

Σχεδόν 45,3% της έκτασης βρίσκεται σε ορεινές περιοχές, 25,6% σε ημιορεινές και 29,1% είναι πεδινές εκτάσεις. Έχει εκτεταμένα παράλια και στις τρεις ΠΕ, που βρέχονται από τη θάλασσα του Ιονίου Πελάγους και των κόλπων Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού.

Σύμφωνα με την τελευταία επίσημη απογραφή πληθυσμού (ΕΛΣΤΑΤ, 2011) ο πληθυσμός της Περιφέρειας ανέρχεται σε 679.796 άτομα και αποτελεί περίπου το 6,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Κατά την περίοδο 2001-2011, υπήρξε σαφής συρρίκνωση του πληθυσμού της Περιφέρειας, και σε κάθε περίπτωση με μεγαλύτερη ένταση σε σχέση με την χώρα. Ειδικότερα, ο πληθυσμός της χώρας μειώθηκε κατά 118.902 άτομα (ποσοστιαία μεταβολή -1,34%), ενώ αντίστοιχα η ΠΔΕ κατέγραψε μείωση κατά 41.745 άτομα (- 5,73%).

Στη βάση των παραπάνω πληθυσμιακών δεδομένων η Περιφέρεια εμφανίζει μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα από αυτή της χώρας. Ειδικότερα, η πληθυσμιακή της πυκνότητα εκτιμάται στα 59,9 περίπου άτομα ανά τ.χλμ. ενώ της χώρας στα 82,5 άτομα ανά τ.χλμ. Η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού της Περιφέρειας, εμφανίζει πολλές ομοιότητες με την διάρθρωση στο σύνολο της Χώρας, γεγονός που σημαίνει ότι όπως και η χώρα συνολικά έτσι και η Δυτική Ελλάδα αντιμετωπίζει το πρόβλημα της πληθυσμιακής γήρανσης. Ειδικότερα, από τον υπολογισμό του δείκτη γήρανσης για την Περιφέρεια προκύπτει ότι κατά το έτος 2012 σε 100 παιδιά αντιστοιχούσαν 144,7 ηλικιωμένοι ενώ για τη χώρα η αναλογία αυτή ανέρχεται σε 137. Ο δείκτης αυτός αποδεικνύεται σημαντικά μεγαλύτερος για τις γυναίκες (αντιστοιχία 165,9 ηλικιωμένων γυναικών σε 100 κορίτσια). Όπως είναι φυσικό αυτό συμβαδίζει με το επίπεδο του κατά ηλικία δείκτη αναλογίας φύλων. Ο δείκτης αυτός, αποτελεί αποτέλεσμα της μεγαλύτερης διάρκειας ζωής των γυναικών, καθώς προχωρούμε από τις μικρότερες στις μεγαλύτερες ηλικίες. Πράγματι, ενώ για την ηλικιακή ομάδα 0-14 ετών 106,9 αγόρια αντιστοιχούν σε 100 κορίτσια, η αναλογία αυτή αντιστρέφεται προοδευτικά για να φθάσει στην κατηγορία 65 και άνω στην αντιστοιχία 80,5 άνδρες σε 100 γυναίκες. Το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού έχει άμεση επίπτωση στο δείκτη εξάρτησης που υποδηλώνει ότι κατά το ίδιο έτος σε 100 άτομα εργάσιμης ηλικίας αντιστοιχούσαν 50,3 άτομα που χαρακτηρίζονται ως οικονομικά εξαρτώμενα (ηλικιωμένοι και παιδιά).

Πίνακας 6: Δημογραφικοί δείκτες του συνόλου της χώρας

	Άνδρες	%	Γυναίκες	%	Σύνολο	%	Δείκτης Αναλογίας Φύλων
0-14	836.490	51,6	786.185	48,4	1.622.675	100	**106,4**
%	15,0		13,8		14,4		
15-64	3.770.529	50,6	3.673.816	49,4	7.444.345	100	**102,6**
%	67,4		64,5		65,9		
65+	983.112	44,2	1.239.935	55,8	2.223.047	100	**79,3**
%	17,6		21,8		19,7		
Σύνολο	5.590.131	49,5	5.699.936	50,5	11.290.067	100	**98,1**
%	100		100		100		
Δείκτης Γήρανσης	**117,5**		**157,7**		**137,0**		
Δείκτης Εξάρτησης					**51,7**		

Πηγή: Επεξεργασία Συμβούλου στοιχείων Eurostat (2012)

Πίνακας 7: Δημογραφικοί Δείκτες του συνόλου της ΠΔΕ

	Άνδρες	%	Γυναίκες	%	Σύνολο	%	Δείκτης Αναλογίας Φύλων
0-14	52.435	51,7	49.037	48,3	101.472	100	**106,9**
%	14,0		13,3		13,7		
15-64	256.179	51,9	237.527	48,1	493.706	100	**107,9**
%	68,5		64,6		66,5		
65+	65.494	44,6	81.334	55,4	146.828	100	**80,5**
%	17,5		22,1		19,8		
Σύνολο	374.108	50,4	367.898	49,6	742.006	100	**101,7**
%	100		100		100		
Δείκτης Γήρανσης	**124,9**		**165,9**		**144,7**		
Δείκτης Εξάρτησης					**50,3**		

Πηγή: Επεξεργασία Συμβούλου στοιχείων Eurostat (2012)

Ως προς τη σύνθεση του πληθυσμού σημειώνεται ότι ο πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνει και 15.524 εγκατασταθέντες από το εξωτερικό κατά την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή του 2011, εκ των οποίων 9.157 άτομα έχουν ξένη υπηκοότητα, ενώ 4.091 από αυτούς προέρχονται από χώρες εκτός ΕΕ. Από τα άτομα αυτά οι 4.687 ως λόγο εγκατάστασης στην Δυτική Ελλάδα έχουν την εύρεση εργασίας. Επιπρόσθετα, το 20,76% των ατόμων δηλώνουν ως λόγο εγκατάστασης την επανένωση με την οικογένεια αλλά και τις σπουδές, ενώ 554 άτομα δήλωσαν ως λόγο εγκατάστασης την αναζήτηση ασύλου. Επίσης, 86 άτομα συγκαταλέγονται στους πρόσφυγες.

Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των ΡΟΜΑ, προκύπτει ότι ο πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνει περίπου 20.000 Ρομά, η συμμετοχή των οποίων στον μόνιμα εγκατεστημένο πληθυσμό των τριών Περιφερειακών Ενοτήτων αξιολογείται ως σημαντική. Ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή στην Αιτωλοακαρνανία κυμαίνεται από 4.500 – 5.000 άτομα, η πλειονότητα των οποίων είναι εγκατεστημένοι κυρίως σε οικισμούς των Δήμων Αγρινίου, της Ιεράς πόλεως Μεσολογγίου και του

Δήμος Ναυπακτίας. Στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή σε 3 δήμους (Πατρέων, Δυτικής Αχαΐας και Ερυμάνθου) κυμαίνεται από 7.000 – 7.500 άτομα, από αυτούς η συντριπτική πλειοψηφία είναι εγκατεστημένοι στο Δήμο Δυτικής Αχαΐας. Στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας ο πληθυσμός τους με καταγραφή στους Δήμους Πηνειού, Ήλιδας και Πύργου κυμαίνεται από 4.000 – 4.500 άτομα, με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση στους Δήμους Ήλιδας και Πηνειού. Τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας του πληθυσμού τόσο ως προς τις συνθήκες διαβίωσης όσο και ως προς την εν γένει κοινωνική τους ένταξη (εργασία, εκπαίδευση κλπ) καθιστά το σύνολο αυτών ως ομάδα χρήζουσα υποστήριξης.

4.2 Οικονομικές Επιδόσεις

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί τη δεύτερη φτωχότερη περιφέρεια της Ελλάδας, με κ.κ.ΑΕΠ που ανέρχεται σε 13.700 ΜΑΔ το 2011, που αντιστοιχεί στο 74 % του μέσου κ.κ.ΑΕΠ της χώρας και στο 54% του μέσου ευρωπαϊκού κ.κ. ΑΕΠ των 27 (Eurostat 2010, ΕΕ27=100). Η πορεία εξέλιξης του κ.κ.ΑΕΠ της Περιφέρειας καταδεικνύει ότι όχι μόνο δεν υπάρχει σύγκλιση με το μέσο ευρωπαϊκό κ.κ.ΑΕΠ, αλλά καταγράφεται και μία συνεχιζόμενη μείωση του κ.κ.ΑΕΠ, η οποία σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην παρατεταμένη οικονομική κρίση της χώρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε σχέση με το 2008, όπου εμφανίστηκαν οι πρώτες επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στη Ελλάδα, καταγράφεται μείωση 12,7% του κ.κ.ΑΕΠ (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης - ΜΑΔ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Μάλιστα αν και το σύνολο των Περιφερειών της χώρας παρουσιάζει - μείωση του κ.κ.ΑΕΠ για την εν λόγω περίοδο, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανήκει στις Περιφέρειες με τους μεγαλύτερους αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής. Σημειώνεται ότι λόγω της εντονότερης οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφερειακή Ενότητα (ΠΕ) Αχαΐας συγκριτικά με τις άλλες δύο ΠΕ της Δυτικής Ελλάδας, διαπιστώνονται σημαντικές ενδοπεριφερειακές ανισότητες στη βάση του κ.κ.ΑΕΠ για το έτος 2011, με το κ.κ.ΑΕΠ στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας να ανέρχεται σε 12.000 ΜΑΔ, στην ΠΕ Αχαΐας σε 16.100 ΜΑΔ και στην ΠΕ Ηλείας σε 11.500. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε σχέση με το 2008, η ΠΕ Αχαΐας εμφανίζει το μεγαλύτερο αρνητικό ρυθμό μεταβολής του κ.κ.ΑΕΠ μεταξύ των ΠΕ της ΠΔΕ.

Πίνακας 8: Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΜΑΔ) σε ευρώ

Χωρικός Τομέας	2008	2009	2010	2011
EU27	25.100	23.500	24.500	25.200
Ελλάδα	20.800	20.500	19.600	18.500
Δυτική Ελλάδα	15.700	15.200	14.700	13.700
ΠΕ Αιτωλοκαρνανίας	13.200	13.100	12.900	12.000
ΠΕ Αχαΐας	19.000	18.100	17.400	16.100
ΠΕ Ηλείας	12.700	12.300	12.100	11.500

Πηγή: Eurostat (2014)

Σχήμα 3: Διαχρονική εξέλιξη του κ.κ.ΑΕΠ (ΜΑΔ)

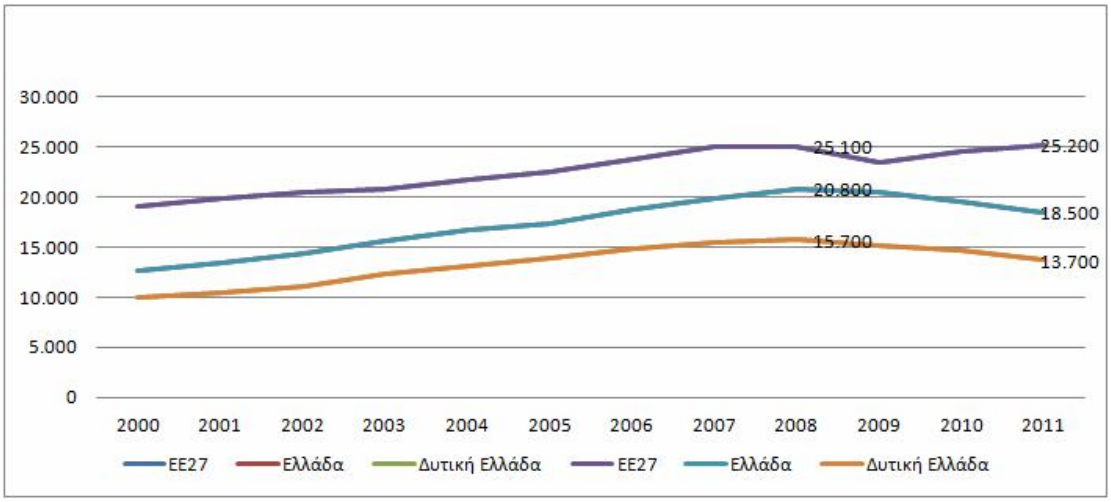

Πηγή: Eurostat (2014)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παράγει το 4,6% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας και το 0,08% της ΕΕ27. Κατά το 2010, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στο σύνολο των παραγωγικών κλάδων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανήλθε στο ποσό των 9.074,6 εκατ. Ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 6,7% σε σχέση με το 2008. Αντίστοιχα, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) στο σύνολο της χώρας μειώθηκε σε σχέση με το 2008 κατά 4,8% με την αντίστοιχη μείωση για την ΕΕ27 να ανέρχεται σε 1,8%.

Από την ανάλυση της κατανομής της ΑΠΑ στους τρεις παραγωγικούς τομείς της Περιφέρειας φαίνεται ότι η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας ανέρχεται σε 7,4%, ενώ ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας συμμετέχουν κατά 17,4% και 75,3% αντίστοιχα. Η σημαντική συνεισφορά του πρωτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ αναδεικνύεται από την σύγκριση των αντίστοιχων ποσοστών σε επίπεδο χώρας (3,2%) και σε επίπεδο ΕΕ27 (1,7%).

Σε σχέση με το 2008, η συρρίκνωση της ΑΠΑ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά παραγωγικό τομέα είναι εντονότερη σε σχέση με την αντίστοιχη συρρίκνωση σε επίπεδο χώρας και ΕΕ27. Ειδικότερα, στον Πρωτογενή Τομέα, η ΑΠΑ της Περιφέρειας παρουσίασε μείωση 4,5%, με την μείωση σε εθνικό επίπεδο να ανέρχεται στο 1,5% και στην 4,4% στην ΕΕ27. Αντίστοιχη είναι και η εικόνα που παρουσιάζει η εξέλιξη της ΑΠΑ της Περιφέρειας στον δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα.

Η ΠΔΕ ανήκει στις περιφέρειες της χώρας με θετικό ρυθμό μεταβολής των εξαγωγών, ενώ η συνεισφορά της στο σύνολο των εξαγωγών της χώρας ανέρχεται στο 2%. Ιδιαίτερη εξαγωγική δυναμική παρουσιάζουν οι κλάδοι Τροφίμων που καλύπτουν τα 2/3 των εξαγωγών της περιφέρειας με κυριότερα εξαγώγιμα προϊόντα: νωποί καρποί & φρούτα (μερίδιο 23%), λίπη & έλαια (20%), ιχθυηρά (13%), λαχανικά & φρούτα (10%), λαχανικά (3%), ενώ όλα τα βασικά προϊόντα τροφίμων καταγράφουν αύξηση στις εξαγωγές το διάστημα 2008-12. Ακολουθούν οι εξαγωγές σε προϊόντα ποτών και καπνού, ενώ κατά την διάρκεια της κρίσης έχουν αυξηθεί σημαντικά οι εξαγωγές της

ΠΔΕ σε μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα με διπλασιασμό των εξαγωγών κλάδου από το 2008 [Πηγή: ΣΕΒΕ 2012].

Αποτέλεσμα των παραπάνω οικονομικών επιδόσεων είναι η Περιφέρεια να εμφανίζει και σημαντικό ποσοστό νοικοκυριών και μεμονωμένων ατόμων που ζουν σε κίνδυνο φτώχειας. Σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ για το 2013 (περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2012) το όριο της φτώχειας σε εθνικό επίπεδο ανήλθε σε 5.023€ ετησίως ανά άτομο και σε 10.547€ για νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα μέλη.

Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με τα στοιχεία της ΓΓΠΣ για το 2012 οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφονται 171.895 άτομα με εισόδημα μέχρι 6.000 ευρώ και άρα βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας . Με δεδομένο ότι ο πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανέρχεται σε 679.796 άτομα οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το ποσοστό του πληθυσμού της Περιφέρειας που ζει με κίνδυνο φτώχειας εκτιμάται τουλάχιστον σε 25,3%.

Ενδοπεριφερειακά, χρησιμοποιώντας την ίδια μεθοδολογική προσέγγιση παρατηρείται ότι η ΠΕ Ηλείας εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού που ζει σε κίνδυνο φτώχειας, ακολουθεί η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και μετά ο η ΠΕ Αχαΐας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι επιπλέον 82.570 φορολογούμενοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας δήλωσαν για το 2012 εισοδήματα από 6.000€ έως 12.000€ με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών να προσεγγίζει το κατώτερο του εισοδηματικού κλιμακίου (6.000€), δεδομένου ότι το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα των φορολογουμένων αυτής της εισοδηματικής κλίμακας ανέρχεται σε 8.820 €. Από αυτό μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο αριθμός των ατόμων που ζουν σε κίνδυνο φτώχειας είναι μεγαλύτερος, χωρίς όμως να μπορεί να προσδιοριστεί ο ακριβής αριθμός αυτών.

Πίνακας 9: Κατανομή μισθωτών ανά κλιμάκιο μηνιαίων καθαρών αποδοχών από την κύρια απασχόληση

ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ (ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ)						
ΧΩΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ - ΚΛΙΜΑΚΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ		Πλήθος Φορολογουμένων	Εισόδημα που αντιστοιχεί	Μ.Ο. Κατά Κεφαλήν	% Πλήθους Φορολογουμένων	Χωρική Κατανομή Εισοδήματος ανά Κλιμάκιο (Χώρα = 100)
Αιτωλ/νίας	0 - 6.000	62.053	137.763.385	2.220	1,03%	17
	6.001 - 12.000	27.021	236.690.698	8.760	0,45%	66
	12.001 - 20.000	20.657	315.831.237	15.289	0,34%	115
	Υποσύνολο	**125.021**	**1.191.683.986**	**9.532**	**2,07%**	**72**
Αχαΐας	0 - 6.000	63.422	138.062.935	2.177	1,05%	16
	6.001 - 12.000	36.902	327.987.098	8.888	0,61%	67
	12.001 - 20.000	34.124	531.947.868	15.589	0,56%	117
	Υποσύνολο	**167.330**	**2.107.675.693**	**12.596**	**2,77%**	**95**

Ηλείας	0 - 6.000	46.420	90.605.247	1.952	0,77%	15
	6.001 - 12.000	18.647	163.590.596	8.773	0,31%	66
	12.001 - 20.000	13.366	204.663.722	15.312	0,22%	115
	Υποσύνολο	**88.206**	**777.572.619**	**8.815**	**1,46%**	**66**
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	0 - 6.000	171.895	366.431.567	2.132	2,84%	16
	6.001 - 12.000	82.570	728.268.392	8.820	1,37%	66
	12.001 - 20.000	68.147	1.052.442.827	15.444	1,13%	116
	Γενικό σύνολο	**380.557**	**4.076.932.298**	**10.713**	**6,30%**	**81**
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	0 - 6.000	2.185.805	5.138.467.261	2.351	36,17%	18
	6.001 - 12.000	1.368.245	12.148.067.675	8.879	22,64%	67
	12.001 - 20.000	1.253.960	19.471.774.196	15.528	20,75%	117
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	**6.043.964**	**80.249.694.239**	**13.278**	**100%**	**100**

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία ΓΓΠΣ (2012)

Ο τριτογενής τομέας είναι αδιαμφισβήτητα ο πιο διαδεδομένος στην ΠΔΕ καθώς το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος προέρχεται από μισθωτές υπηρεσίες με ποσοστό συμμετοχής πάνω από 75% και ακολουθούν τα εισοδήματα από εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις και εξίσου ακολουθεί η παραγωγική δραστηριότητα από οικοδομές και γαίες, ωστόσο λόγω της παρατεταμένης οικονομικής κατάστασης τα εισοδήματα έχουν μειωθεί σημαντικά.

Πίνακας 10: Ποσοστιαία συμμετοχή παραγωγικών δραστηριοτήτων στο καθαρό εισόδημα

ΧΩΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	Από Οικοδομές και Γαίες	Από Κινητές Αξίες	Από Εμπορικές και Βιομηχανικές Επιχειρήσεις	Από Γεωργικές Επιχειρήσεις	Από Μισθωτές Υπηρεσίες	Από Ελευθέρα επαγγελματία	Από Εισοδήματα στην αλλοδαπή
Ηλείας	6,64%	0,00%	7,53%	5,16%	77,20%	3,28%	0,19%
Αχαΐας	8,65%	0,01%	6,77%	1,46%	78,53%	4,37%	0,22%
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	6,39%	0,01%	6,69%	4,43%	79,04%	3,27%	0,17%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία ΓΓΠΣ (2012)

4.3 Τάσεις στην αγορά εργασίας και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού με κίνδυνο φτώχειας

Η θέση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην αγορά εργασίας της χώρας και της ΕΕ27

Η συγκριτική ανάλυση των βασικών δεικτών απασχόλησης και ανεργίας καταδεικνύει ότι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας υστερεί σε σχέση με τις επιδόσεις της απασχόλησης σε επίπεδο ΕΕ27, αλλά σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζει επιδόσεις που προσεγγίζουν το μέσο επίπεδο της χώρας. Ειδικότερα, το μερίδιο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό της Περιφέρειας ηλικίας 15-64 ετών, που αποτελεί και το πραγματικό δυνητικό εργατικό δυναμικό, ανέρχεται στο 64,5% (Eurostat 2013), επίπεδο

που κυμαίνεται στο μέσο επίπεδο της χώρας (67,5%) και σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ27 (72%), χωρίς να παρουσιάζει σημαντικές μεταβολές από το 2008-2013. Οι γυναίκες της Περιφέρειας εμφανίζουν σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα συμμετοχής σε σχέση με τους άνδρες (54,1% έναντι 74,9% των ανδρών).

Σε ότι αφορά την εικόνα της απασχόλησης κατά το έτος 2013 η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας απέχει σημαντικά από τον στόχο της απασχόλησης που έχει τεθεί στο ΕΠΜ για το 2020 (70%). Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2013 στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού 20-64 ετών ανήλθε στο 50,3%, στην Ελλάδα στο 52,9%, ενώ στην ΕΕ27 στο 68,4%. Στις γυναίκες απασχολούμενες της Περιφέρειας καταγράφεται σημαντικά μικρότερο ποσοστό απασχόλησης έναντι των ανδρών (38,5 % έναντι 61,9% για τους άνδρες).

Δεδομένου ότι οι μεταβολές του εργατικού δυναμικού κατά την περίοδο 2008-2013 ήταν περιορισμένες, η ανεργία κινείται αντιστρόφως ανάλογα. Το ποσοστό ανεργίας των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι μεγαλύτερο σε σχέση με την ΕΕ27, αλλά και σε σχέση με τη χώρα. Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2013 στην Περιφέρεια το ποσοστό ανεργίας του πληθυσμού 20-64 ετών ανήλθε στο 28,1%, στην Ελλάδα στο 27,3%, ενώ στην ΕΕ27 στο 10,6%. Η ανεργία των γυναικών είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών (34,3% έναντι 23,7% για τους άνδρες). Μάλιστα, το πρόβλημα της ανεργίας πλην των γυναικών πλήττει σημαντικά και τους νέους της Περιφέρειας. Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2013 στην Περιφέρεια το ποσοστό ανεργίας των νέων ανήλθε στο 59%, στην Ελλάδα στο 58,3%, ενώ στην ΕΕ27 στο 23,4% με τις νέες γυναίκες της Περιφέρειας να πλήττονται σημαντικά περισσότερο σε σχέση με τους άνδρες. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι 7 στους 10 άνεργους της Περιφέρειας είναι μακροχρόνια άνεργοι (72,8%), δηλαδή άνεργος πάνω από 12 μήνες. Η αναλογία αυτή των μακροχρόνια ανέργων είναι σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με τη χώρα (67,1%) αλλά και σε σχέση με την ΕΕ27 (47,3%).

Πίνακας 11: Βασικοί συγκριτικοί δείκτες απασχόλησης και ανεργίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε σχέση με την χώρα και την ΕΕ27

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΕΕ27	ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
Οικονομικά ενεργός πληθυσμός 15-64 ετών (%)	72,0	67,5	64,5
Οικονομικά ενεργός πληθυσμός 15-64 ετών - Άνδρες (%)	78,0	76,9	74,9
Οικονομικά ενεργός πληθυσμός 15-64 ετών - Γυναίκες (%)	66,1	58,3	54,1
Συμμετοχή στην απασχόληση 20-64 ετών (%)	68,4	52,9	50,3
Συμμετοχή στην απασχόληση 20-64 ετών - Άνδρες (%)	74,3	62,7	61,9
Συμμετοχή στην απασχόληση 20-64 ετών - Γυναίκες (%)	62,6	43,3	38,5
Ποσοστό Ανεργίας 20-64 ετών (%)	10,6	27,3	28,1
Ποσοστό Ανεργίας 20-64 ετών - Άνδρες (%)	10,5	24,3	23,7
Ποσοστό Ανεργίας 20-64 ετών - Γυναίκες (%)	10,6	31,1	34,3
Ποσοστό Ανεργίας Νέων 15-24 ετών (%)	23,4	58,3	59,0
Ποσοστό Ανεργίας Νέων 15-24 ετών - Άνδρες (%)	24,1	53,8	53,4
Ποσοστό Ανεργίας Νέων 15-24 ετών - Γυναίκες (%)	22,7	63,8	65,1

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΕΕ27	ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
Μακροχρόνια ανεργία (%)	47,3	67,1	72,8

Πηγή: Eurostat (2013)

Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά στοιχεία του εργατικού δυναμικού και των ομάδων του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας που το συνθέτουν σε άμεση όμως συνάρτηση με το κίνδυνο φτώχειας που αντιμετωπίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό συγκεκριμένες ομάδες του εργατικού δυναμικού.

Εργατικό Δυναμικό και τα χαρακτηριστικά εκείνων με κίνδυνο φτώχειας

Το δ' τρίμηνο του 2014, το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ηλικίας 15 ετών και άνω, ανέρχεται σε 282,6 χιλ. άτομα και αποτελείται από 204,1 χιλ. απασχολούμενους και 78,6 χιλ. ανέργους (27,8% του εργατικού δυναμικού, έναντι 19,8% για το αντίστοιχο τρίμηνο του 2010). Στην απασχόληση συμμετέχουν 61,1% άνδρες και 38,9% γυναίκες.

Σε σχέση με το δ' τρίμηνο του 2010, οι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 37,2 χιλ. και σε ποσοστό που αντιστοιχεί σε 89,9%. Αν και η αύξηση είναι σημαντική και στα δύο φύλα εντούτοις, στις γυναίκες εμφανίζεται υψηλότερο ποσοστό ανεργίας 40,1 % έναντι των ανδρών 38,5 %. Η τάση μείωσης του εργατικού δυναμικού μάλλον θα ενισχυθεί κατά τα επόμενα χρόνια, λόγω της παρατεταμένης μείωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων στον ιδιωτικό τομέα.

Από την εξέταση των μεταβολών της ανεργίας κατά ηλικιακές ομάδες διαπιστώνεται ότι το ποσοστό ανεργίας αυξάνεται στο σύνολο του σε όλες τις κατηγορίες ηλικιών, με σημαντικότερη την αύξηση κατά 196,5%, των ατόμων 45+ ετών και ιδιαίτερα των γυναικών με ποσοστό αύξησης 207,5%. Επίσης, το 2014 σε σχέση με το 2010 παρατηρείται γενικότερα αύξηση της ανεργίας ανεξαρτήτου φύλου, εντούτοις σημειώνεται μεγαλύτερη αύξηση στους άνδρες με ποσοστό 99,2%. Σύμφωνα, με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία (δ' τρίμηνο 2014) παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας υφίσταται για την ηλικιακή ομάδα των 15-29 ετών, με τις γυναίκες της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας να σημειώνουν το υψηλότερο ποσοστό, 56,7%.

Πίνακας 12: Εργατικό δυναμικό Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και οι μεταβολές του κατά ομάδες ηλικιών και φύλο (χιλ. άτομα)

Ομάδες Ηλικιών	2014				Μεταβολή 2010-2014	
	Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		Άνεργοι	
	Αρ.	Αρ.	Αρ	%	Αρ	%
Σύνολο	282,6	204,1	78,6	27,8%	37,2	89,9
15-29	55,1	27,7	27,4	49,7%	7,2	35,8
30-44	118,7	88,9	29,8	25,1%	15,8	112,7
45+	108,9	87,5	21,4	19,7%	14,2	196,5
Άνδρες	163,2	124,7	38,5	23,6%	19,2	99,2
15-29	29,7	16,8	13,0	43,6%	4,6	54,9
30-44	67,3	54,0	13,3	19,8%	6,6	98,0
45+	66,1	53,9	12,2	18,5%	8,0	188,7
Γυναίκες	119,4	79,4	40,1	33,6%	18,0	81,8
15-29	25,4	11,0	14,4	56,7%	2,6	22,3

30-44	51,3	34,9	16,5	32,1%	9,2	126,4
45+	42,7	33,5	9,2	21,6%	6,2	207,5

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία ΕΕΔ, ΕΛ.ΣΤΑΤ (2010 και 2014 , δ' τρίμηνο)

Οι αρνητικές εξελίξεις στον οικονομικό τομέα σε συνδυασμό με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού που πλήττεται περισσότερο από τη φτώχεια καταδεικνύει ότι διευρύνεται η δεξαμενή των ανέργων και ιδιαίτερα των γυναικών με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας καθώς παρατηρήθηκε αύξηση 126,7 % για τη συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού με περίοδο αναφοράς δ΄ τριμ. 2010 - 2014.

Πίνακας 13: Εργατικό δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και οι μεταβολές του κατά επίπεδο εκπαίδευσης και φύλο (χιλ. άτομα)

	2014				Μεταβολή 2010-2014				
Επίπεδο Εκπαίδευσης	Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι		Άνεργοι	
	Αρ.	Αρ.	Αρ	%	Αρ.	Αρ	%	Αρ	%
Σύνολο	**282,6**	**204,1**	**78,6**	**27,8**	**-14,9**	**-52,1**	**-20,3**	**37,2**	**89,9**
Υψηλό*	70,0	53,0	17,0	24,2	-5,1	-12,9	-19,5	7,7	83,8
Μεσαίο*	120,1	82,2	37,9	31,6	9,2	-8,0	-8,9	17,2	82,9
Χαμηλό*	92,5	68,8	23,7	25,6	-18,9	-31,2	-31,2	12,3	107,6
Άνδρες	**163,2**	**124,7**	**38,5**	**23,6**	**-17,6**	**-36,8**	**-22,8**	**19,2**	**99,2**
Υψηλό	34,5	27,377	7,089	20,6	-5,0	-8,4	-23,4	3,4	91,0
Μεσαίο	71,9	53,912	18,032	25,1	6,0	-3,3	-5,8	9,3	105,9
Χαμηλό	56,8	43,413	13,387	23,6	-18,6	-25,1	-36,7	6,5	94,9
Γυναίκες	**119,4**	**79,4**	**40,1**	**33,6**	**2,7**	**-15,3**	**-16,2**	**18,0**	**81,8**
Υψηλό	35,6	25,672	9,892	27,8	-0,2	-4,5	-15,0	4,4	79,0
Μεσαίο	48,2	28,291	19,91	41,3	3,2	-4,7	-14,3	7,9	66,1
Χαμηλό	35,7	25,397	10,275	28,8	-0,3	-6,0	-19,2	5,7	126,7

*Χαμηλό: Μέχρι γ τάξη Γυμνασίου, Μεσαίο: Μέση Εκπαίδευση (Λύκειο) και Υψηλό: Ανώτατες Σχολές, Μεταπτυχιακός τίτλος, Ανώτερες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία ΕΕΔ, ΕΛ.ΣΤΑΤ (2010 και 2014 , δ' τρίμηνο)

Σύμφωνα με στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, περίπου 7 στους 10 άνεργους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι μακροχρόνια άνεργος (76,8%). Συνολικά, σε απόλυτους αριθμούς οι μακροχρόνια άνεργοι της Περιφέρειας ανέρχονται σε 60,4 χιλ. άτομα.

Πίνακας 14: Κατανομή ανέργων σε επίπεδο Χώρα και Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας βάσει την διάρκεια ανεργίας (σε χιλ.)

	Επίπεδο Χώρας	Δυτική Ελλάδα	Π.Κ (δ΄τρ. 2014)%
Σύνολο	1.240,2	78,6	100,0
Έως 5 μήνες	214,3	11,7	14,9
Από 6 έως 11 μήνες	116,5	6,5	8,3

	Επίπεδο Χώρας	Δυτική Ελλάδα	Π.Κ (δ΄τρ. 2014)%
Πάνω από 12 μήνες	909,4	60,4	76,8
Άνδρες	619,1	38,5	100,0
Έως 5 μήνες	111,6	5,5	14,2
Από 6 έως 11 μήνες	59,3	2,9	7,4
Πάνω από 12 μήνες	448,2	30,2	78,3
Γυναίκες	626,8	40,1	100,0
Έως 5 μήνες	108,2	6,2	15,5
Από 6 έως 11 μήνες	57,3	3,6	9,0
Πάνω από 12 μήνες	461,3	30,2	75,4

*Π.Κ: Ποσοστιαία Κατανομή

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία ΕΕΔ, ΕΛ.ΣΤΑΤ (2010 και 2014, δ' τρίμηνο)

Γενικότερα, εξετάζοντας τα στοιχεία της ανεργίας στους νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για τα έτη 2008 -2014, παρατηρούμε ότι το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας είναι υψηλότερο στο νομό Αχαΐας και χαμηλότερο στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας, γεγονός που οφείλεται στην ενασχόληση του εργατικού δυναμικού της Αχαΐας με το τριτογενή τομέα ο οποίος πλήττεται περισσότερο (στη πρωτεύουσα της ΠΔΕ, την Πάτρα ο κύριος τομέας απασχόλησης είναι ο τριτογενής), ενώ στο νομό Ηλείας σημαντική μερίδα του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή.

Πίνακας 15: Ποσοστό ανεργίας στους νομούς της ΠΔΕ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΑΙΤ/ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	9,4	9,5	11,9	18,6	29,3	25,6	23,1
ΑΧΑΪΑΣ	10,4	10,4	13,8	19,6	29,4	37,7	38,8
ΗΛΕΙΑΣ	9,4	8,8	8,4	12,3	13,4	14,9	13,6
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7,8	9,6	12,7	17,9	24,4	27,5	26,5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των ανέργων, ανά ομαδοποιημένες κατηγορίες, το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρατηρείται σε άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο – αναλφάβητοι και ακολουθούν οι απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης με ποσοστό 289% και 260% αντίστοιχα.

Τα παραπάνω σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο κίνδυνος της φτώχειας μειώνεται όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης θέτει στο επίκεντρο το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης.

Πίνακας 16: Μεταβολές (απόλυτες και ποσοστιαίες) των ανέργων ηλικίας 15 ετών και άνω ανά εκπαιδευτικό επίπεδο στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Εκπαιδευτικό επίπεδο	2008	2009	2010	2011	2013	2014	Μεταβολή 2014-2008	Μεταβολή (%) 2014-2008
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	5.520	4.470	9.237	12.737	21.058	16.981	11.461	208%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	17.262	13.888	20.744	25.853	39.487	37.941	20.679	120%
Υποχρεωτική Εκπαίδευση	6.269	8.073	11.253	17.415	19.987	22.553	16.284	260%

Αναλφάβητοι και Ορισμένες τάξεις του δημοτικού	285	155	148	878	792	1.109	824	289%
Σύνολο	**29.336**	**26.586**	**41.382**	**56.883**	**81.324**	**78.584**	**49.248**	**168%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ, δ' τρίμηνο 2014

Από το σύνολο των απασχολουμένων 72,2% (204,1 χιλ. άτομα) οι μισθωτοί ανέρχονται σε 51,8% (105,6 χιλ. άτομα), οι αυτοαπασχολούμενοι σε 31,1 % (63,5 χιλ. άτομα) , οι βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση και μη αμειβόμενοι σε 9,4% (19,1 χιλ. άτομα) και τέλος οι εργοδότες σε 7,7% (15,8 χιλ. άτομα). Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία για την περίοδο 2010 – 2014 σημαντικότερη ποσοστιαία μείωση απασχόλησης παρατηρήθηκε στους εργοδότες με ποσοστό 34,8% και ακολουθούν οι μισθωτοί με ποσοστό 22,2% με απόλυτο αριθμό μείωσης και υψηλότερο που ανέρχεται σε 30,1 χιλ. άτομα. Από τα στοιχεία απασχόλησης ανά φύλο, σε απόλυτους όρους, διαπιστώνεται ότι περισσότερο έχουν πληγεί οι άνδρες καθώς έχει μειωθεί ο αριθμός των απασχολούμενων σε 36,8 χιλ άτομα.

Πίνακας 17: Κατανομή της απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά θέση στο επάγγελμα (χιλ. άτομα)

	2010	2014	Α.Μ (Αρ.) 2014/2010	Π.Μ (%) 2014/2010	Π.Κ (%) 2014
Σύνολο	**256,1**	**204,1**	**-52,1**	**-20,3**	**100**
Εργοδότες	24,2	15,8	-8,4	-34,8	7,7
Αυτοαπασχολούμενοι	75,5	63,5	-12,0	-15,8	31,1
Μισθωτοί	135,8	105,6	-30,1	-22,2	51,8
Βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση	20,7	19,1	-1,6	-7,6	9,4
Άνδρες	**161,5**	**124,7**	**-36,8**	**-22,8**	**100**
Εργοδότες	19,5	11,0	-8,5	-43,4	8,8
Αυτοαπασχολούμενοι	54,4	46,4	-8,0	-14,7	37,2
Μισθωτοί	79,6	59,5	-20,0	-25,2	47,7
Βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση	8,1	7,7	-0,3	-4,0	6,2
Γυναίκες	**94,6**	**79,4**	**-15,3**	**-16,2**	**100**
Εργοδότες	4,7	4,7	0,0	0,6	6,0
Αυτοαπασχολούμενοι	21,1	17,1	-4,0	-18,9	21,6
Μισθωτοί	56,2	46,1	-10,1	-17,9	58,1
Βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση	12,6	11,4	-1,2	-9,9	14,3

Α.Μ: Απόλυτη Μεταβολή, Π.Μ: Ποσοστιαία Μεταβολή, Π.Κ: Ποσοστιαία Κατανομή

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία ΕΕΔ, ΕΛ.ΣΤΑΤ (2010 και 2014 δ' τρίμηνο)

Επίσης, στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οι μερικώς απασχολούμενοι ανέρχονται για το δ΄ τρίμηνο 2014 στις 16,376 χιλ. άτομα , εκ των οποίων οι 8,324 χιλ. άτομα είναι

άνδρες. Αξίζει να σημειωθεί ότι αν και σε απόλυτους όρους οι περισσότερες απώλειες καταγράφονται στους πλήρως απασχολούμενους παρατηρείται μια αύξηση στα άτομα μερικής απασχόλησης και ιδιαίτερα στους άνδρες όπου υπήρξε ποσοστιαία αύξηση 34,41%, γεγονός που παραπέμπει στο συμπέρασμα ότι μειώνεται το εισόδημα των ατόμων που προέρχεται από την απασχόληση τους.

Πίνακας 18 : Κατανομή της απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά είδος απασχόλησης (χιλ. άτομα)

	2010	2014	Α.Μ (Αρ.) 2014/2010	Π.Μ (%) 2014/2010	Π.Κ (%) 2014
Σύνολο	**256,139**	**204,061**	**-52,078**	**-20,33%**	100%
Πλήρης	241,532	187,685	-53,847	-22,29%	92%
Μερική	14,607	16,376	**1,769**	**12,11%**	8%
Άνδρες	**161,492**	**124,701**	-36,791	-22,78%	100%
Πλήρης	155,299	116,377	**-38,922**	**-25,06%**	93%
Μερική	6,193	8,324	2,131	34,41%	7%
Γυναίκες	**94,647**	**79,36**	**-15,287**	**-16,15%**	100%
Πλήρης	86,233	71,308	-14,925	-17,31%	90%
Μερική	8,414	8,052	**-0,362**	**-4,30%**	10%

*Α.Μ: Απόλυτη Μεταβολή, Π.Μ: Ποσοστιαία Μεταβολή, Π.Κ: Ποσοστιαία Κατανομή

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία ΕΕΔ, ΕΛ.ΣΤΑΤ (2010 και 2014, δ' τρίμηνο)

Από τη διάρθρωση της απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι εμφανές ότι το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολουμένων εργάζεται στον τομέα των υπηρεσιών, στον δευτερογενή ασχολείται το 10,6% και πιο συγκεκριμένα στη μεταποίηση και στον κατασκευαστικό κλάδο και τέλος στον αγροτικό τομέα το 27%, αποδεικνύοντας και την σημασία του πρωτογενή τομέα στην οικονομική δραστηριότητα της Περιφέρειας.

Το δ' τρίμηνο του 2014 σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2010, παρατηρήθηκε μείωση της απασχόλησης σχεδόν σε όλους τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, ωστόσο ήταν εντονότερη σε ορισμένους. Η κύρια μείωση της απασχόλησης έχει προέλθει από τον τριτογενή τομέα της παροχής υπηρεσιών και ακολουθεί ο δευτερογενής τομέας (κυρίως από τον κλάδο της μεταποίησης και των κατασκευών. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι στο πρωτογενή τομέα των αγροτικών δραστηριοτήτων δεν παρατηρήθηκε μείωση , αλλά μια μικρή ποσοστιαία αύξηση που ανέρχεται σε 3,6%, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι ο αγροτικός τομέας αποτελεί ένα σημαντικό πυλώνα για την οικονομία της Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 19: Κατανομή της απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά μονοψήφιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και φύλο (χιλ. άτομα)

	2010	2014	Α.Μ (Αρ.) 2014/2010	Π.Μ (%) 2014/2010	Π.Κ (%) 2014
Σύνολο	**256,1**	**204,1**	**-52,1**	**-20,3**	**100,0**
Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	53,2	55,1	1,9	3,6	27,0
Β. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0,1	0,2	0,1	53,2	0,1
Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	19,1	13,3	-5,8	-30,4	6,5

	2010	2014	Α.Μ (Αρ.) 2014/2010	Π.Μ (%) 2014/2010	Π.Κ (%) 2014
Δ. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	1,1	0,9	-0,2	-17,0	0,5
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	1,0	0,1	-0,9	-86,8	0,1
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	21,7	10,4	-11,3	-52,1	5,1
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ. ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	45,4	33,0	-12,3	-27,2	16,2
Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	11,7	7,1	-4,6	-39,1	3,5
Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	16,6	16,7	0,2	1,1	8,2
Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	2,6	1,8	-0,8	-31,3	0,9
Κ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	4,0	3,4	-0,6	-15,7	1,7
Λ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0,1	0,0	-0,1	-100,0	0,0
Μ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	12,4	6,5	-5,8	-47,2	3,2
Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	2,1	2,2	0,1	5,0	1,1
Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	16,4	15,7	-0,7	-4,1	7,7
Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	22,5	14,9	-7,7	-34,0	7,3
Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ	13,3	12,8	-0,5	-4,0	6,3
Ρ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	2,2	2,9	0,7	33,4	1,4
Σ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	6,8	6,4	-0,4	-6,3	3,1
Τ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ	3,9	0,6	-3,3	-85,7	0,3
Υ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΔΑΦΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Άνδρες	**161,5**	**124,7**	**-36,8**	-22,8	**100,0**
Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	34,6	34,9	0,2	0,7	28,0
Β. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0,1	0,2	0,1	53,2	0,2
Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	15,5	10,0	-5,6	-35,8	8,0
Δ. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	1,1	0,9	-0,2	-17,0	0,8
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	0,8	0,1	-0,6	-82,3	0,1
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	21,1	10,4	-10,8	-50,9	8,3
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ. ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	26,2	19,3	-6,9	-26,4	15,5
Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	10,8	6,8	-4,0	-37,3	5,4
Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	9,0	9,8	0,8	8,5	7,8
Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	2,0	1,3	-0,8	-37,5	1,0
Κ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	2,2	2,7	0,5	20,7	2,1
Λ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Μ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	7,4	2,7	-4,7	-63,3	2,2

	2010	2014	Α.Μ (Αρ.) 2014/2010	Π.Μ (%) 2014/2010	Π.Κ (%) 2014
Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1,4	0,9	-0,5	-33,3	0,8
Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	11,6	9,7	-1,9	-16,4	7,8
Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	7,7	5,2	-2,5	-33,0	4,1
Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ	4,7	4,6	-0,1	-1,2	3,7
Ρ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	1,2	1,7	0,5	44,0	1,3
Σ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	3,7	3,6	-0,2	-4,6	2,9
Τ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ	0,2	0,0	-0,2	-100,0	0,0
Υ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΔΑΦΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Γυναίκες	**94,6**	**79,4**	**-15,3**	-16,2	**100,0**
Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	18,5	20,2	1,7	9,1	25,5
Β. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	3,5	3,3	-0,2	-6,6	4,2
Δ. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	0,3	0,0	-0,3	-100,0	0,0
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	0,5	0,0	-0,5	-100,0	0,0
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ. ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	19,1	13,7	-5,4	-28,3	17,3
Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	0,9	0,4	-0,5	-60,1	0,5
Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	7,6	7,0	-0,6	-7,8	8,8
Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	0,6	0,5	-0,1	-9,1	0,6
Κ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1,8	0,7	-1,1	-60,2	0,9
Λ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0,1	0,0	-0,1	-100,0	0,0
Μ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	35,0	3,8	-1,2	-23,4	4,8
Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	0,6	1,2	0,6	89,7	1,5
Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	4,8	6,0	1,2	25,9	7,6
Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14,8	9,7	-5,1	-34,5	12,2
Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ	8,7	8,2	-0,5	-5,6	10,3
Ρ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	1,0	1,3	0,2	21,6	1,6
Σ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	3,0	2,8	-0,3	-8,3	3,5
Τ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ	3,7	0,6	-3,1	-85,0	0,7
Υ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΔΑΦΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Α.Μ: Απόλυτη Μεταβολή, Π.Μ: Ποσοστιαία Μεταβολή, Π.Κ: Ποσοστιαία Κατανομή

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία ΕΕΔ, ΕΛ.ΣΤΑΤ (2010 και 2014, δ' τρίμηνο)

Χαρακτηριστικά νοικοκυριών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Ο συνολικός αριθμός των νοικοκυριών στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανέρχεται σε 242.359 νοικοκυριά με το μέσο μέγεθος των μελών του νοικοκυριού να ανέρχεται σε 2,7 μέλη σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ (απογραφή 2011).

Από τη διάρθρωση των νοικοκυριών στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προκύπτει ότι υπάρχουν 46.903 νοικοκυριά χωρίς παιδιά, 28.586 μονογονεϊκά νοικοκυριά με συνολικά 69.917 μέλη, εκ των οποίων αξίζει να σημειωθεί ότι τα μονογονεϊκά νοικοκυριά με μόνη μητέρα ανέρχονται σε 23.403 με συνολικό αριθμό παιδιών 33.726. Επίσης καταγράφονται 62.602 νοικοκυριά χωρίς απασχολούμενο μέλος και 70.780 με ένα μόνο απασχολούμενο μέλος. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα νοικοκυριά χωρίς απασχολούμενο δεδομένου και του αριθμού των παιδιών που διαβιούν σε αυτά και διατρέχουν άμεσο κίνδυνο φτώχειας.

Πίνακας 20: Ιδιωτικά νοικοκυριά κατά τύπο και μέγεθος και κατά τύπο πυρηνικής οικογένειας

Περιγραφή / Τύπος νοικοκυριού και τύπος πυρηνικής οικογένειας	Σύνολο νοικοκυριών	Μέλη του νοικοκυριού										Μελών των νοικοκυριών
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Πάτρα)	**242.359**	**58.679**	**66.315**	**44.762**	**43.822**	**17.391**	**7.045**	**2542**	**1147**	**278**	**378**	**664.047**
1.0 Νοικοκυριά με μία πυρηνική οικογένεια	**167.880**	**0**	**59.652**	**43.732**	**42.108**	**15.494**	**4.940**	**1318**	**459**	**88**	**89**	**540.747**
1.1 Παντρεμένα ζευγάρια χωρίς παιδιά	**46.903**	**0**	**44.610**	**1.814**	**356**	**75**	**32**	**6**	**8**	**1**	**1**	**96.783**
Χωρίς άλλα μέλη	44.610	0	44.610	0	0	0	0	0	0	0	0	89.220
Μαζί με άλλα μέλη	2.293	0	0	1.814	356	75	32	6	8	1	1	7.563
1.2 Παντρεμένα ζευγάρια με παιδί-ιά	**93.340**	**0**	**0**	**33.423**	**38.995**	**14.614**	**4.594**	**1194**	**379**	**76**	**65**	**369.682**
Χωρίς άλλα μέλη	83.996	0	0	33.423	35.875	10.891	2905	586	229	47	40	322.462
Μαζί με άλλα μέλη	9.344	0	0	0	3.120	3.723	1689	608	150	29	25	47.220
1.3 Συμβιούντες χωρίς παιδιά	**1.847**	**0**	**1.634**	**118**	**43**	**14**	**25**	**4**	**6**	**0**	**3**	**4.124**
Χωρίς άλλα μέλη	1.634	0	1.634	0	0	0	0	0	0	0	0	3.268
Μαζί με άλλα μέλη	213	0	0	118	43	14	25	4	6	0	3	856
1.4 Συμβιούντες με παιδί-ιά	**639**	**0**	**0**	**223**	**192**	**88**	**67**	**31**	**25**	**5**	**8**	**2824**
Χωρίς άλλα μέλη	528	0	0	223	148	56	48	23	22	4	4	2244
Μαζί με άλλα μέλη	111	0	0	0	44	32	19	8	3	1	4	580

Περιγραφή / Τύπος νοικοκυριού και τύπος πυρηνικής οικογένειας	Σύνολο νοικοκυριών	Μέλη του νοικοκυριού										Μελών των νοικοκυριών
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+	
1.5 Πατέρας με παιδί-ιά	**4.249**	**0**	**2.005**	**1398**	**571**	**180**	**62**	**19**	**10**	**0**	**4**	**12.016**
Χωρίς άλλα μέλη	3.062	0	2.005	823	182	37	10	3	2	0	0	7.489
Μαζί με άλλα μέλη	1.187	0	0	575	389	143	52	16	8	0	4	4.527
1.6 Μητέρα με παιδί-ιά	**20.902**	**0**	**11.403**	**6.756**	**1951**	**523**	**160**	**64**	**31**	**6**	**8**	**55.318**
Χωρίς άλλα μέλη	17.360	0	11.403	4.507	1087	259	67	25	9	0	3	42.655
Μαζί με άλλα μέλη	3.542	0	0	2.249	864	264	93	39	22	6	5	12.663
2.0 Νοικοκυριά με δύο ή περισσότερες πυρηνικές οικογένειες	**7.323**	**0**	**0**	**0**	**1224**	**1.777**	**2.036**	**1191**	**635**	**183**	**277**	**44.361**
3.0 Νοικοκυριά χωρίς πυρηνικές οικογένειες	**67.156**	**58.679**	**6.663**	**1030**	**490**	**120**	**69**	**33**	**53**	**7**	**12**	**78.939**

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Πίνακας 21: Πυρηνικές οικογένειες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κατά τύπο, μέγεθος και αριθμό απασχολούμενων μελών

Περιγραφή / Τύπος πυρηνικών οικογενειών και αριθμός των απασχολούμενων μελών	Σύνολο πυρηνικών οικογενειών	Πυρηνικές οικογένειες κατά αριθμό μελών								
		2	3	4	5	6	7	8	9	10+
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Πάτραι,αι)	**182.915**	**73.267**	**47.348**	**43.755**	**13.567**	**3.774**	**775**	**304**	**67**	**58**
Παντρεμένα ζευγάρια	**151.199**	**51.897**	**39.776**	**41.812**	**13.052**	**3.591**	**700**	**263**	**58**	**50**
Χωρίς απασχολούμενο μέλος	50.450	36.773	7.766	4.165	1.185	370	95	66	14	16
Με ένα απασχολούμενο μέλος	55.648	9.546	19.640	18.507	5.929	1.582	303	100	24	17
Με δύο απασχολούμενα μέλη	39.297	5.578	11.406	16.466	4.446	1.131	197	52	12	9
Με τρία απασχολούμενα μέλη	4.658	0	964	2.232	1.073	306	56	25	2	0
Με τέσσερα και άνω απασχολούμενα μέλη	1.146	0	0	442	419	202	49	20	6	8
Συμβιούντες	**3.130**	**2.309**	**379**	**213**	**97**	**64**	**31**	**26**	**7**	**4**
Χωρίς απασχολούμενο μέλος	1.081	680	148	103	52	42	25	21	7	3
Με ένα απασχολούμενο μέλος	1.119	826	162	65	37	18	5	5	0	1
Με δύο απασχολούμενα μέλη	915	803	65	36	6	4	1	0	0	0
Με τρία απασχολούμενα μέλη	13	0	4	8	1	0	0	0	0	0
Με τέσσερα και άνω απασχολούμενα μέλη	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Μόνος πατέρας	**5.183**	**3.351**	**1.396**	**326**	**80**	**21**	**5**	**3**	**1**	**0**
Χωρίς απασχολούμενο μέλος	1.685	1.284	308	71	17	3	1	0	1	0
Με ένα απασχολούμενο μέλος	2.772	1.786	783	149	40	11	2	1	0	0
Με δύο απασχολούμενα μέλη	593	281	246	58	7	0	0	1	0	0
Με τρία απασχολούμενα μέλη	108	0	59	35	9	4	0	1	0	0
Με τέσσερα και άνω απασχολούμενα μέλη	25	0	0	13	7	3	2	0	0	0
Μόνη μητέρα	**23.403**	**15.710**	**5.797**	**1.404**	**338**	**98**	**39**	**12**	**1**	**4**

Περιγραφή / Τύπος πυρηνικών οικογενειών και αριθμός των απασχολούμενων μελών	Σύνολο πυρηνικών οικογενειών	Πυρηνικές οικογένειες κατά αριθμό μελών								
		2	3	4	5	6	7	8	9	10+
Χωρίς απασχολούμενο μέλος	9.386	6.938	1.791	443	137	47	21	6	1	2
Με ένα απασχολούμενο μέλος	11.341	8.140	2.588	496	89	17	7	3	0	1
Με δύο απασχολούμενα μέλη	2.211	632	1.241	277	46	10	4	0	0	1
Με τρία απασχολούμενα μέλη	405	0	177	170	41	12	2	3	0	0
Με τέσσερα και άνω απασχολούμενα μέλη	60	0	0	18	25	12	5	0	0	0

Περιγραφή / Τύπος πυρηνικής οικογένειας	Σύνολο πυρηνικών οικογενειών	Πυρηνικές οικογένειες κατά αριθμό παιδιών						Μέλη πυρηνικών οικογενειών	Αριθμός παιδιών
		0	1	2	3	4	5+		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Εδρα: Πάτραι,αι)	**182.915**	**54.206**	**59.216**	**49.218**	**14.879**	**4.073**	**1.323**	**563.183**	**225.939**
Παντρεμένα ζευγάρια	151.199	51.897	39.776	41.812	13.052	3.591	1.071	485.260	182.862
Συμβιούντες	3.130	2.309	379	213	97	64	68	8.006	1.746
Μόνος πατέρας	5.183	0	3.351	1.396	326	80	30	12.788	**7.605**
Μόνη μητέρα	**23.403**	0	15.710	5.797	1.404	338	154	57.129	**33.726**

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Πίνακας 22: Πυρηνικές οικογένειες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και αριθμός παιδιών

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Σύμφωνα με την Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2011 που πραγματοποιήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ, το σύνολο των κατοικιών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανήλθε σε 390.609 εκ των οποίων 388.791 κατηγοριοποιούνται ως κανονικές κατοικίες (ποσοστό 99,53%) και 1818 ως μη κανονικές κατοικίες (ποσοστό 0,46%). Οι κενές κατοικίες ανέρχονται σε 148.250 (37,95% του συνόλου των κατοικιών).

Πίνακας 23 : Κατοικίες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κατά είδος και κατάσταση

Περιφέρεια	Σύνολο κατοικιών	Κανονικές κατοικίες		Κενές						Μη κανονικές κατοικίες
		Σύνολο κανονικών κατοικιών	Κατοικούμενες	Σύνολο κενών κατοικιών	για ενοικίαση	για πώληση	εξοχικές	Δευτερεύουσες	για άλλο λόγο	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	**6.384.353**	**6.371.901**	**4.122.088**	**2.249.813**	**453.901**	**88.996**	**729.964**	**621.881**	**355.071**	**12.452**
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	**390.609**	388.791	240.541	148.250	24.995	3.497	58.131	42.810	18.817	1818

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

Σε ότι αφορά τα χαρακτηριστικά των κατοικιών το ποσοστό ιδιοκατοίκησης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανέρχεται σε 78,22%, ενώ συνολικά 42.941 κανονικές κατοικίες είναι ενοικιαζόμενες.

Συνολικά στις κανονικές και μη κανονικές κατοικίες συγκεντρώνεται το 97,7% του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας , ενώ το υπόλοιπο 2,3% αφορά άτομα που ζουν σε συλλογικά καταλύματα και αστέγους.

Πίνακας 24: Μόνιμος πληθυσμός κατά είδος καταλύματος, φύλο και ομάδες ηλικιών

Είδος Καταλύματος			Άτομα
Σύνολο πληθυσμού			**679.796**
Είδος καταλύματος	Κατοικίες νοικοκυριών	Σύνολο	**664.047**
		Κανονική κατοικία	656.798
		Μη κανονική κατοικία	7.249
	Συλλογικά καταλύματα	Σύνολο	**7.223**
		Ξενοδοχεία, μοτέλ, πανσιόν	465
		Νοσοκομεία, κλινικές, σανατόρια και αναρρωτήρια	275
		Βρεφοκομεία, ορφανοτροφεία, οικοτροφεία, γηροκομεία	626
		Καταλύματα εκπαιδευομένων (νοσοκόμων, σπουδαστών κλπ.)	862
		Ψυχιατρεία	4
		Ιδρύματα ατόμων με ειδικές ανάγκες	262
		Μοναστήρια	257
		Φυλακές, αναμορφωτήρια	717
		Καταυλισμοί προσφύγων	988
		Χώροι για εξυπηρέτηση εργασίας	1288
		Άλλοι χώροι διαμονής	1479
	Άστεγοι	Σύνολο	**18**
		Ζουν σε καταλύματα αστέγων	0
		Ζουν στον δρόμο	18
Μη δυνάμενοι να καταταγούν			**8.508**

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

Συνθήκες διαβίωσης

Βάσει των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 2013 η κατάσταση στο μέτωπο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού έχει επιδεινωθεί με αποτέλεσμα η στέρηση βασικών αγαθών και υπηρεσιών (δυσκολία ικανοποίησης βασικών αναγκών, ανεπαρκείς συνθήκες στέγασης, επιβάρυνση από τις δαπάνες στέγασης, αδυναμία αποπληρωμής δανείων ή αγορών με δόσεις, δυσκολίες στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών, δυσκολία αντιμετώπισης των συνήθων αναγκών, ποιότητα ζωής) να μην αφορά μόνο το φτωχό πληθυσμό αλλά και μέρος του μη φτωχού πληθυσμού.

Έτσι το 20,3% του συνολικού πληθυσμού στερείται τουλάχιστον τεσσάρων αγαθών, ποσοστό που διαμορφώνεται σε 23,3% για τον πληθυσμό έως 17 ετών, 21,6% για τον πληθυσμό 18-64 ετών και 13,7% για τον πληθυσμό άνω των 65 ετών. Εξετάζοντας πιο αναλυτικά αυτές τις ηλικιακές ομάδες προκύπτει ότι ιδιαίτερα υψηλό είναι το ποσοστό των ατόμων 18 - 24 ετών που έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (59,7%).

Κατά τη διάρκεια των 4 τελευταίων ετών (2010-2013), υπάρχει αύξηση της υλικής στέρησης (δηλαδή αύξηση του πληθυσμού που, λόγω οικονομικών δυσκολιών, στερείται τεσσάρων τουλάχιστον βασικών αγαθών και υπηρεσιών από αυτά που

αναφέρθηκαν παραπάνω). Η αύξηση αυτή είναι μεγαλύτερη στα άτομα ηλικίας έως 64 ετών, από ότι στα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω.

Ηλικία	Φύλο	2010	2011	2012	2013
Σύνολο	Σύνολο	11,6	15,2	19,5	**20,3**
	Άρρενες	10,9	14,9	19,9	**20,3**
	Θήλεις	12,2	15,4	19,1	**20,3**
18-64	Σύνολο	11,2	15,4	20,7	**21,6**
	Άρρενες	11,0	15,3	21,3	**21,7**
	Θήλεις	11,3	15,6	20,1	**21,5**
65+	Σύνολο	12,4	13,1	14,3	**13,7**
	Άρρενες	9,8	11,0	11,8	**12,1**
	Θήλεις	14,4	14,7	16,3	**15,0**
0-17	Σύνολο	12,2	16,4	20,9	**23,3**

Πίνακας 25: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού που στερείται τεσσάρων τουλάχιστον αγαθών και υπηρεσιών, κατά ομάδες ηλικιών και φύλο

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Το ποσοστό του πληθυσμού που διαβιεί σε κατοικία με στενότητα χώρου ανέρχεται σε 27,3% για το σύνολο του πληθυσμού, ενώ είναι 22,9% για το μη φτωχό πληθυσμό και 42% για το φτωχό πληθυσμό. Αντίστοιχα, τα νοικοκυριά που δεν μπορούν να ανταποκριθούν πλήρως στο κόστος στέγασης ανέρχονται σε 36,9% για το σύνολο του πληθυσμού, σε 19,9% για το μη φτωχό πληθυσμό και 93% για το φτωχό πληθυσμό, ποσοστά πολύ αυξημένα σε σχέση με το 2010.

Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι το 41,4% του φτωχού πληθυσμού στερείται διατροφής. Επίσης, το 79,1% του φτωχού πληθυσμού και το 39,1% του μη φτωχού έχει οικονομική δυσκολία να αντιμετωπίσει έκτακτες αλλά αναγκαίες δαπάνες . Επιπρόσθετα, το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού που δηλώνει οικονομική αδυναμία να εξασφαλίσει ικανοποιητική θέρμανση ανέρχεται σε 29,4% (48,6% για το φτωχό πληθυσμό,24,3% για το μη φτωχό πληθυσμό).

Ο χρηματοοικονομικός αποκλεισμός, που ανακύπτει από την έλλειψη πρόσβασης σε βασικές τραπεζικές υπηρεσίες και ο υψηλός δανεισμός μπορούν επίσης να αποτελέσουν εμπόδιο στην εύρεση εργασίας και, ως εκ τούτου, να οδηγήσουν σε διαρκή περιθωριοποίηση και φτώχεια. Το 2013, το 36,8% του πληθυσμού που έχει λάβει καταναλωτικό δάνειο δηλώνει ότι δυσκολεύεται πάρα πολύ στην αποπληρωμή αυτού ή των δόσεων για αγορά αγαθών και υπηρεσιών, ενώ το 57,9% του φτωχού πληθυσμού δηλώνει δυσκολία στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών, όπως αυτών του ηλεκτρικού ρεύματος, του νερού, του φυσικού αερίου κλπ. Συνολικά, το 59% του φτωχού πληθυσμού αναφέρει μεγάλη δυσκολία στην αντιμετώπιση των συνήθων αναγκών του με το συνολικό μηνιαίο ή εβδομαδιαίο εισόδημά του.

Φτώχεια

Τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας εκτιμώνται σε 892.763 και τα μέλη τους σε 2.529.005.Αυτό σημαίνει ότι 23,1% του συνολικού πληθυσμού της χώρας απειλείται από τη φτώχεια, όταν το κατώφλι υπολογίζεται στο 60% της διάμεσου του συνολικού διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος. Ο πληθυσμός ηλικίας 18-64 ετών που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό εκτιμάται για τους Έλληνες σε 36,1% και για τους αλλοδαπούς σε 68,7%. Τα κοινωνικά επιδόματα συμβάλουν στη μείωση του ποσοστού της φτώχειας μόλις κατά 4,9%.

Βάσει της ηλικίας, όπως προκύπτει από στοιχεία σε εθνικό επίπεδο για το 2013, τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας (μετά αλλά και πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις όπως τα επιδόματα και άλλες κοινωνικές παροχές) εμφανίζονται στα άκρα της ηλικιακής πυραμίδας. Ο κίνδυνος φτώχειας (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις) για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών (παιδική φτώχεια) ανέρχεται σε 28,8% και είναι υψηλότερος κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες από το αντίστοιχο ποσοστό του συνολικού πληθυσμού, ενώ ο κίνδυνος φτώχειας για άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών ανέρχεται σε 15,1% και είναι μειωμένος κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2012. Τα αντίστοιχα ποσοστά κινδύνου φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις 35,2% για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών και 19,2% για άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών, καταδεικνύοντας και την σχετικά μικρή επίπτωση των κοινωνικών επιδομάτων στο περιορισμό του κινδύνου της φτώχειας.

Ένα παιδί που μεγαλώνει μέσα στη φτώχεια και τον αποκλεισμό διατρέχει μεγαλύτερο κίνδυνο καθώς θα είναι εγκλωβισμένος σε έναν «φαύλο κύκλο» που μεταβιβάζεται από γενιά σε γενιά. Τέλος, οι ηλικιωμένοι κινδυνεύουν περισσότερο από τη φτώχεια σε σύγκριση με τον συνολικό πληθυσμό και είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι στην υλική στέρηση, διότι πλέον έχουν πρόσβαση σε περιορισμένες υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και υγείας, δεδομένου ότι υφίσταται πιο επιτακτική ανάγκη. Η δημογραφική πίεση εντείνει περαιτέρω το πρόβλημα.

Πίνακας 26: Κίνδυνος φτώχειας σε επίπεδο χώρας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις κατά ομάδες ηλικιών και κατά φύλο (%)

Ηλικία	2010	2011	2012	2013
0-17	23,0	23,7	26,9	28,8
18-64	19,0	20,0	23,8	24,1
65+	21,3	23,6	17,2	15,1
Σύνολο	20,1	21,4	23,1	23,1

Φύλο	2010	2011	2012	2013
Άρρενες	19,3	20,9	22,5	22,4
Θήλεις	20,9	21,9	23,6	23,8
Σύνολο	20,1	21,4	23,1	23,1

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Βάσει του μεγέθους νοικοκυριού, το μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας σε επίπεδο χώρας για το 2013 (38%) αντιμετωπίζουν τα πολυπληθή νοικοκυριά με τρεις ή περισσότερους ενήλικες με εξαρτώμενα παιδιά, ενώ ακολουθούν οι μονογονεϊκές οικογένειες με τουλάχιστον ένα εξαρτώμενο παιδί (37,2%). Μάλιστα σε αυτή την κατηγορία νοικοκυριού ο κίνδυνος φτώχειας είναι τόσο μεγάλος που απαιτούνται άμεσα μέτρα παρέμβασης. Το στοιχείο που πρέπει επίσης να επισημανθεί είναι ότι η «μέση

οικογένεια», δηλαδή τα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα τέκνα παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά κινδύνου φτώχειας (25,6%). Συνεπώς, οι πολυπληθείς οικογένειες με εξαρτώμενα μέλη και οι μονογονεϊκές οικογένειες αντιμετωπίζουν τον υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας, ενώ για τη δεύτερη κατηγορία η εικόνα αυτή συχνά οφείλεται στην απουσία οικονομικά προσιτής φροντίδας των παιδιών που εμποδίζει την πλήρη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

Πίνακας 27: Κίνδυνος φτώχειας σε επίπεδο χώρας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις κατά τύπο νοικοκυριού

Τύπος νοικοκυριού	2010	2011	2012	2013
Συνολικός πληθυσμός	20,1	21,3	23,1	23,1
Νοικοκυριά χωρίς εξαρτώμενα παιδιά	**17,6**	**19,5**	**18,6**	**17,9**
Ένας ενήλικας ηλικίας κάτω των 65 ετών	24,8	21,8	21,1	24,4
Ένας ενήλικας ηλικίας 65 ετών και άνω	30,1	29,7	23,5	20,3
Μονοπρόσωπο νοικοκυριό –θήλυ	27,7	25,8	24,1	22,9
Μονοπρόσωπο νοικοκυριό –άρρεν	26,3	24,3	19,3	21,8
Δύο ενήλικες χωρίς εξαρτώμενα παιδιά ηλικίας κάτω των 65 ετών	18,3	16,2	14,6	14,9
Δύο ενήλικες χωρίς εξαρτώμενα παιδιά, ο ένας τουλάχιστον ηλικίας άνω των 65 ετών	20,9	22,3	15,4	11,7
Τρεις ή περισσότεροι ενήλικες χωρίς εξαρτώμενα παιδιά	12,5	17,2	20,5	20,9
Νοικοκυριά με εξαρτώμενα παιδιά	**22,9**	**23,2**	**28,1**	**28,9**
Μονογονεϊκό νοικοκυριό με, τουλάχιστον, ένα εξαρτώμενο παιδί	33,4	43,2	66,0	37,2
Δύο ενήλικες με ένα εξαρτώμενο παιδί	21,6	17,7	25,3	20,2
Δύο ενήλικες με δύο εξαρτώμενα παιδιά	20,3	24,2	25,9	25,6
Δύο ενήλικες με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα παιδιά	26,7	20,8	36,8	31,4
Δύο ενήλικες	19,9	19,9	15,1	13,1
Δύο ενήλικες ή περισσότεροι με εξαρτώμενα παιδιά	22,7	22,7	27,0	28,6
Δύο ενήλικες ή περισσότεροι χωρίς εξαρτώμενα παιδιά	15,9	18,5	18,0	16,9
Τρεις ή περισσότεροι ενήλικες με εξαρτώμενα παιδιά	29,3	24,7	31,3	38,0

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Είναι γνωστό ότι η κύρια αιτία της φτώχειας για τον πληθυσμό που είναι σε ηλικία εργασίας είναι η ανεργία. Ο κίνδυνος φτώχειας για τους ανέργους διαμορφώθηκε το 2013 σε 46,3% έναντι 38,5% το 2010 κάτι το οποίο αναδεικνύει την ανεπάρκεια του συστήματος ασφάλισης από την ανεργία που οφείλεται κυρίως στον αποκλεισμό των πολυπληθέστερων κατηγοριών ανέργων από το επίδομα ανεργίας (των νέων ανέργων διότι δεν έχουν ακόμα θεμελιώσει δικαίωμα επιδότησης και των μακροχρόνια ανέργων διότι έχουν εξαντλήσει το χρόνο επιδότησης). Οι άνεργοι άνδρες αντιμετωπίζουν σε υψηλότερο ποσοστό κίνδυνο φτώχειας (50,7%) έναντι των γυναικών (41,1%).

Δυστυχώς όμως ο κίνδυνος της φτώχειας δεν περιορίζεται στους άνεργους και στο μη οικονομικά ενεργό πληθυσμό αλλά επεκτείνεται και σε ομάδες του πληθυσμού που εργάζονται. Οι «εργαζόμενοι - φτωχοί», δηλαδή οι εργαζόμενοι που ζουν κάτω από το

όριο της φτώχειας αποτελούσαν το 2013 το 13,1% των εργαζομένων (άνδρες 13,4% και γυναίκες 12,6%), με τάσεις ενίσχυσης.

Η φτώχεια και ο αποκλεισμός από την αγορά εργασίας συμβαδίζουν όχι μόνο με την ανεργία αλλά και με τις κακές συνθήκες απασχόλησης. Αυτό γίνεται ιδιαίτερα εμφανές στις γυναίκες και στους νέους διότι αυτοί συγκεντρώνουν σε υψηλότερο ποσοστό παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν στη φτώχεια όπως χαμηλές αμοιβές και υποαπασχόληση. Αξίζει να επισημανθεί ότι και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει τονίσει ότι «από το 2000 και μετά, ο αριθμός των ατόμων που πλήττονται από τη φτώχεια στην εργασία έχει αυξηθεί ως συνέπεια της προσωρινής και μερικής απασχόλησης (συμπεριλαμβανομένης της ακούσιας μερικής απασχόλησης), σε συνδυασμό, κάποιες φορές, με τη στασιμότητα των μισθών». Γενικά, προκύπτει μία σαφώς θετική σχέση μεταξύ της έντασης της απασχόλησης και της αποτροπής καταστάσεων φτώχειας. Αυτό σημαίνει ότι οι απασχολούμενοι με μερική απασχόληση αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο να περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας. Στην Ελλάδα το 27% όσων απασχολούνται σε θέσεις μερικής απασχόλησης κινδυνεύει από την φτώχεια έναντι 10,7% των εργαζόμενων σε θέσεις πλήρους απασχόλησης (ΕΛΣΤΑΤ 2013).

Πίνακας 28: Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, του πληθυσμού ηλικίας 18 ετών και άνω, κατά φύλο και κατάσταση απασχόλησης

Κατάσταση απασχόλησης	Φύλο	2010	2011	2012	2013
Εργαζόμενοι	Σύνολο	13,8	11,9	15,1	**13,1**
	Άρρενες	16,4	13,2	16,5	**13,4**
	Θήλεις	10,2	10,1	13,1	**12,6**
Μη εργαζόμενοι (άνεργοι και οικονομικά μη ενεργοί)	Σύνολο	25,1	28,1	27,9	**26,6**
	Άρρενες	21,9	28,3	27,1	**26,5**
	Θήλεις	27,1	27,9	28,4	**26,6**
Άνεργοι	Σύνολο	38,5	44,0	45,8	**46,3**
	Άρρενες	37,0	48,4	52,1	**50,7**
	Θήλεις	40,0	39,0	38,9	**41,1**
Συνταξιούχοι	Σύνολο	19,0	19,9	14,3	**12,4**
	Άρρενες	17,0	20,2	14,4	**11,9**
	Θήλεις	21,4	19,5	14,2	**13,1**
Λοιποί μη οικονομικά ενεργοί(εκτός συνταξιούχων)	Σύνολο	27,4	30,0	33,3	**30,3**
	Άρρενες	24,6	28,3	29,1	**28,1**
	Θήλεις	28,1	30,4	34,2	**30,8**
Μη μισθωτοί	Σύνολο	25,4	22,5	28,1	**20,4**
	Άρρενες	26,7	22,4	29,3	19,9
	Θήλεις	23,2	22,6	25,5	**21,2**
Μισθωτοί	Σύνολο	8,2	7,1	8,7	**9,3**
	Άρρενες	10,6	8,2	8,9	**9,4**
	Θήλεις	5,1	5,9	8,4	**9,1**

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Ανισοκατανομή εισοδήματος

Η ανισοκατανομή του εισοδήματος εκφράζεται, κυρίως, με το δείκτη κατανομής εισοδήματος σε πεντημόρια (S80/S20) και το δείκτη άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini). Ο δείκτης κατανομής εισοδήματος (S80/S20) σε πεντημόρια εισοδήματος αναφέρεται στο μερίδιο του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος του «πλουσιότερου» 20% του πληθυσμού προς το ανάλογο εισόδημα του «φτωχότερου» 20% του πληθυσμού. Ο συγκεκριμένος δείκτης (S80/S20) το 2013 ανέρχεται σε 6,6, δηλαδή το μερίδιο του εισοδήματος του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού είναι έξι περίπου 6 φορές μεγαλύτερο από το μερίδιο του εισοδήματος του φτωχότερου 20% του πληθυσμού. Σε ό,τι αφορά τον συντελεστής Gini το 2013, αυτός διαμορφώθηκε σε 34,4%, από 32,9% το 2010. Άρα, έχουμε αύξηση της συνολικής ανισότητας κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες.

4.4 Χαρτογράφηση κοινωνικών φορέων και υπηρεσιών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Στην παρούσα ενότητα γίνεται μια συνοπτική αποτύπωση των φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια, καθώς και των κοινωνικών υπηρεσιών που διαθέτουν οι Δήμοι.

4.4.1 Περιφερειακή ενότητα Αχαΐας

Αποτελείται από 5 Δήμους και έχει έδρα την Πάτρα. Σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ το 2011 ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 309.694 κατοίκους.

Δήμος Πατρέων

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Πατρέων συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Πατρέων, Μεσσάτιδος, Παραλίας, Βραχναΐκων και Ρίου. Η έκταση του δήμου είναι 333.14 τ.χλμ και ο μόνιμος πληθυσμός του 214.580 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Αποτελεί τον τρίτο μεγαλύτερο δήμο της Ελλάδας. Έδρα του δήμου είναι η Πάτρα.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ομάδες του πληθυσμού που λαμβάνουν υποστήριξη από κοινωνικές δομές του Δήμου συνοπτικά περιλαμβάνονται: άνεργοι στα όρια της φτώχειας, άνεργοι ανασφάλιστοι, άστεγοι, ανασφάλιστοι, πρώην φυλακισμένοι, ΑμεΑ, οικογένειες που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, οικογένειες με παιδιά, έφηβοι, ηλικιωμένοι που δεν έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες, γυναίκες θύματα κακοποίησης.

Επιπρόσθετα, στο Δήμο εντοπίζονται και άλλες ευπαθείς ομάδες οι οποίες δεν λαμβάνουν κάποιας μορφής υποστήριξη από τις κοινωνικές δομές του Δήμου. Αυτές

συνοπτικά έχουν ως ακολούθως: νέοι άνεργοι, άνεργοι κάτω των 65 ετών χωρίς εισοδήματα, οικονομικά αδύναμες οικογένειες με βρέφη και παιδιά μικρά με αναπηρία, χρήστες ουσιών και αλκοόλ, απεξαρτημένοι, πρώην φυλακισμένοι, κακοποιημένα παιδιά, ψυχικά πάσχοντες, Ρομά και λοιπές περιθωριοποιημένες κοινότητες (όπως μετανάστες και πρόσφυγες).

Επίσης, στο Δήμο εντοπίζονται περιοχές στις οποίες διαβιούν άτομα με σοβαρό πρόβλημα χρήσης ουσιών.

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού έχουν ως ακολούθως:

- Κίνδυνος φτώχειας (δυσκολία οικονομικής επιβίωσης)
- Δυσκολία στην εύρεση εργασίας (ανεργία)
- Αδυναμία εργασίας λόγω προβλημάτων υγείας
- Ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης για μεγάλο αριθμό οικογενειών λόγω οικονομικών προβλημάτων
- Ηλικιωμένα άτομα χωρίς υποστήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον τα οποία λόγω προβλημάτων υγείας, διαβιούν σε ακατάλληλες συνθήκες.
- Ανασφάλιστα άτομα χωρίς δυνατότητα λήψης φαρμακευτικής αγωγής όταν απαιτείται. Το πρόβλημα επιτείνεται για τα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας.
- Έλλειψη οργανωμένης δομής για αστέγους
- Έλλειψη βρεφονηπιακού σταθμού και παιδικού σταθμού για παιδιά με αναπηρία.
- Έλλειψη υποστηρικτικών υπηρεσιών για χρήστες ουσιών που εντάσσονται σε προγράμματα θεραπείας.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Στο Δήμο Πατρέων υποστηρίζονται οι παρακάτω κοινωνικές δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. ΚΑΠΗ	3
2. Δημοτικά Ιατρεία	3
3. Παιδικοί Σταθμοί	14
4. Το πρόγραμμα «Βοήθεια Στο Σπίτι»	6
5. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (ΚΔΑΠ_ΜΕΑ)	2
6. Γραφεία Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών Παραλίας και Βραχναϊκών	2
7. Συμβουλευτικό Κέντρο Ατόμου και Οικογένειας	1
8. Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναικών	1
9. Κοινωνικές Δομές Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας	4
10. Γραφείο Διαμεσολάβησης	1
11. Τράπεζα Χρόνου	1
12. Τράπεζα Τροφίμων - Κοινωνικό Παντοπωλείο	1
13. Δομή Παροχής Συσσιτίων	1

Το ΝΠΔΔ «Κοινωνικός Οργανισμός Δήμου Πατρέων» του Δήμου υποστηρίζει τις δομές με αριθμό 1 – 3 από τις παραπάνω αναφερόμενες και το Τμήμα Εθελοντισμού & Πολιτικής Ισότητας του Δήμου Πατρέων με τη βοήθεια της Ομάδας Έψιλον υποστηρίζει τις δομές με αριθμό 9-13. Σημειώνεται ακόμα ότι λειτουργεί Δημοτική Ιματιοθήκη (από τους εθελοντές της ομάδας ΕΨΙΛΟΝ), καθώς και Κοινωνικό Φαρμακείο (με εθελοντές της ομάδας ΕΨΙΛΟΝ και το Φαρμακευτικό Σύλλογο Πάτρας).

Τέλος, στο Δήμο καταγράφονται και δράσεις κοινωνικής δικτύωσης με άλλους φορείς Δήμους ή φορείς (όπως η Περιφέρεια, τα νοσοκομεία, η Εισαγγελία κλπ.). Επισημαίνεται ωστόσο ότι η δικτύωση αυτή είναι άτυπη όχι δομημένη με αποτέλεσμα αρκετές φορές να δημιουργούνται προβλήματα συντονισμού, αλληλοεπικάλυψης, κλπ.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Έλλειψη προσωπικού και ιδιαίτερα μόνιμου προσωπικού
- Έλλειψη συντονισμού με άλλες δομές που λειτουργούν συμπληρωματικά ή και αλληλεπικαλυπτόμενα κάποιες φορές εντός του Δήμου και κυρίως εκτός Δήμου από άλλους φορείς και ομάδες.
- Έλλειψη εκσυγχρονισμού των συστημάτων καταγραφής και μακροχρόνιας παρακολούθησης των ωφελούμενων ιδιαίτερα αυτών που ανήκουν σε κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες.
- Γραφειοκρατικές διαδικασίες που καθυστερούν πολύ συχνά τόσο την οργάνωση της δομής όσο και την εξυπηρέτηση των ωφελουμένων.
- Λειτουργία βασικών δομών μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων με ημερομηνία λήξης.
- Έλλειψη επάρκειας και προβλήματα σε κτιριακές υποδομές

Δήμος Αιγιαλείας

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Αιγιαλείας συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αιγείρας, Ερινεού, Διακοπτού, Συμπολιτείας, Ακράτας και Αιγίου. Η έκταση του δήμου είναι 729,42 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του 49.872 κάτοικοι, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι το Αίγιο.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Οι πλέον ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού περιλαμβάνουν τις μονογονεϊκές οικογένειες, τα ανασφάλιστα άτομα, τα άτομα με αδυναμία πρόσβασης σε βασικά αγαθά, και τα άτομα (που διαβιούν μόνοι τους) με δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Αιγιαλείας υποστηρίζει τις παρακάτω κοινωνικές δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	5
2. Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας	1
3. Πρόγραμμα «Βοήθεια Στο Σπίτι»	1
4. ΚΑΠΗ	2

Εκ των προαναφερθέντων κοινωνικών δομών οι 1η και 2η υποστηρίζονται από το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας Παιδείας και Πολιτισμού και η 3η από τη Δημοτική Κοινωφελή Επιχείρηση Αιγιαλείας (ΔΗΚΕΠΑ).

Σε ότι αφορά τον εθελοντισμό βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, ενώ αναφορικά με την κοινωνική δικτύωση του Δήμου αυτή περιλαμβάνει συνεργασία με εμπορικούς συλλόγους του Δήμου όπως σύνδεσμο ηλεκτρολόγων, σύλλογο εστίασης κλπ.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- η υποστελέχωση
- η έλλειψη οικονομικών πόρων

Δήμος Δυτικής Αχαΐας

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Δυτικής Αχαΐας συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Δύμης, Λαρίσου, Μόβρης και Ωλενίας. Η έκταση του δήμου είναι 572,22 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 25.916 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου ορίστηκε η Κάτω Αχαΐα.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού καταγράφονται τα άτομα με οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, οι Ρομά και οι μετανάστες.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες είναι η ανεργία και ο κίνδυνος της φτώχειας, καθώς και η αδυναμία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας (έλλειψη γιατρού, εμβολίων κλπ.).

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Σε ότι αφορά τις παρεμβάσεις του Δήμου, η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Δυμαίων (Κ.Ε.Δ.Δ.Υ) Ν.Π.Ι.Δ. υποστηρίζει τις ακόλουθες δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.)	2
2. Τράπεζα Τροφίμων	1
3. Ιατροκοινωνικό Κέντρο Στήριξης Ρομά και Ευπαθών Ομάδων	1
4. «Βοήθεια Στο Σπίτι»	4

Οι υπηρεσίες που προσφέρουν οι παραπάνω δομές συνοψίζονται ως ακολούθως: υπηρεσίες κοινωνικής και ιατρικής φροντίδας, συμβουλευτική υποστήριξη ωφελουμένων, ενισχυτική διδασκαλία μαθητών Ρομά.

Αναφορικά με την κοινωνική δικτύωση του Δήμου, έχουν αναπτυχθεί συνεργασίες με την εκκλησία, την αστυνομία, την εισαγγελία ανηλίκων, τα σχολεία, τον ΟΑΕΔ, το Χαμόγελο του Παιδιού, την πρόνοια κλπ..

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών εστιάζονται κυρίως στην αβεβαιότητα συνέχισης των προγραμμάτων που χρηματοδοτούν τις σχετικές παρεμβάσεις.

Δήμος Ερυμάνθου

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ερυμάνθου συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης και προήλθε από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Τριταίας, Φαρρών και των κοινοτήτων Καλεντζίου και Λεοντίου. Έχει έκταση 582,93 τ.χλμ και πληθυσμό 8.877 κάτοικους σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι η Χαλανδρίτσα.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού περιλαμβάνονται οι ηλικιωμένοι, οι άνεργοι, οι άστεγοι, τα άτομα που ζουν στα όρια της φτώχειας και οι Ρομά.

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες είναι η σίτιση, η στέγαση, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και η δυσκολία συμμετοχής στην εκπαίδευση.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Ερυμάνθου (Δ.Η.Κ.Ε.Ε.Ρ.) λειτουργεί τις κάτωθι κοινωνικές δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.) (Α & Β Βάρδια)	1
2. «Βοήθεια στο Σπίτι»	2

Επίσης, στον Δήμο καταγράφεται εθελοντική δραστηριότητα η οποία έχει αναπτυχθεί μέσα από τα Σχολεία και τους συλλόγους.

Τέλος, σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση του Δήμου, αυτή περιλαμβάνει συνεργασία με την εκκλησία, τοπικούς συλλόγους και επιχειρήσεις.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού στο πλαίσιο του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι».

Δήμος Καλαβρύτων

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Καλαβρύτων προέκυψε με εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης οπότε και συνενώθηκαν σ' αυτόν οι γειτονικοί του δήμοι Λευκασίου, Παΐων και Αροανίας. Έχει έκταση 1065.5 τ.χλμ και πληθυσμό 11.045 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι τα Καλάβρυτα.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στο Δήμο καταγράφονται ως ευπαθείς κοινωνικές ομάδες οι Άνεργοι και τα Άτομα που ζουν σε κίνδυνο φτώχειας.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες είναι οικονομικά προβλήματα και η αδυναμία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Καλαβρύτων για να υποστηρίξει τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες λειτουργεί τις κάτωθι κοινωνικές δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Κ.Α.Π.Η.	1
2. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» (Κοινωφελής Επιχείρηση ΔΗΚΕΚ Σπήλαια Λιμνών– Καστριών)	4
3. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί (Ν.Π.Δ.Δ. Κέντρο Παιδιού Νεολαίας Και Αθλήσεις Δήμου Καλαβρύτων)	1

Στο Δήμο ο εθελοντισμός βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης, ενώ σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση του Δήμου, αυτή περιλαμβάνει συνεργασία με την εκκλησία, το νοσοκομείο, επαγγελματικούς και πολιτιστικούς συλλόγους.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι η έλλειψη προσωπικού και η ελλιπής χρηματοδότηση.

4.4.2 Περιφερειακή ενότητα Αιτωλοακαρνανίας

Αποτελείται από 7 Δήμους και έχει έδρα το Μεσολόγγι. Σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ το 2011 ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 210.802 κατοίκους.

Δήμος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αιτωλικού, Μεσολογγίου και Οινιάδων. Η έκταση του δήμου είναι 674,13 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του 34.416 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι το Μεσολόγγι.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού καταγράφονται τα άτομα που διαβιούν σε καθεστώς φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, οι μονογονεϊκές και τρίτεκνες/ πολύτεκνες οικογένειες, οι άνεργοι και οι μακροχρόνια άνεργοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ), εξαρτημένα/ απεξαρτημένα άτομα, οι άστεγοι, οι ανασφάλιστοι με σοβαρά προβλήματα υγείας,, οι ηλικιωμένοι με αδυναμία πρόσβασης σε υπηρεσίες, οι μετανάστες, οι παλιννοστούντες, οι πρόσφυγες, οι αποφυλακισθέντες, οι ειδικές κοινωνικές και πολιτισμικές ομάδες που βρίσκονται στο περιθώριο, και οι κακοποιημένες γυναίκες (θύματα βίας ή ενδοοικογενειακής βίας ή trafficking).

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Στη μη συμμετοχή τους στην οικονομική, κοινωνική, και πολιτική ζωή του τόπου.
- Στη μη πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, στην αγορά εργασίας, σε εισοδήματα και άλλους πόρους.
- Στην έντονη προκατάληψη και στιγματισμός των ομάδων αυτών.
- Στη συνεχή συρρίκνωση των δικαιωμάτων και των παροχών τους.
- Στην έλλειψη και δυσλειτουργία των δομών και υποδομών βοήθειας.
- Στην ελλιπή πρόσβαση σε υπηρεσίες και στην αγορά εργασίας, με επακόλουθο τη δραματική επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Στο Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου, η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση (ΝΠΙΔ) προκειμένου να βοηθήσει τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες υποστηρίζει τις παρακάτω δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	10
2. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.)	1
3. Δημοτικό Ιατρείο	1
4. Κοινωνικό Παντοπωλείο	1
5. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι»	3

Το Αυτοτελές Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας Παιδείας & Πολιτισμού Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ι.Π Μεσολογγίου στο πλαίσιο των κοινωνικών υπηρεσιών του παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη και πληροφόρηση σε όλους τους πολίτες που ζητούν βοήθεια ανεξάρτητα από ηλικία, μόρφωση ή χώρα προέλευσης, κοινωνικές παρεμβάσεις με σκοπό την πρόληψη και αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, την άρση των διακρίσεων και την ενδυνάμωση των ατόμων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό.

Επιπλέον ο Δήμος υποστηρίζει τη λειτουργία των εξής προγραμμάτων:

- Το πρόγραμμα συνταγογράφησης και παρακλινικών εξετάσεων
- Το πρόγραμμα δωρεάν διανομής αποσυρόμενων προϊόντων στα πλαίσια του Κανονισμού 1308/2013 & 543/2011
- Το πρόγραμμα ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος

Στο Δήμο καταγράφεται εθελοντική δράση (πχ. ομάδα εθελοντών εξυπηρέτησης – δράσεων δικαιούχων κοινωνικού παντοπωλείου, ομάδα προσωπικού & παραϊατρικού προσωπικού δημοτικού κοινωνικού ιατρείου), ενώ σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση ο Δήμος συνεργάζεται με τοπικούς φορείς, κοινωνικούς και εμπορικούς συλλόγους, περιβαλλοντικές οργανώσεις, κοινωνικές δομές, επιμελητήρια κ.α.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Μη χρηματοδότηση Κοινωνικών δομών
- Έλλειψη στελέχωσης με ανθρώπινο δυναμικό
- Έλλειψη δικτύωσης κοινωνικών δομών - εθελοντικών οργανώσεων - δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, που θα διευρύνει την προσβασιμότητα και θα ενισχύσει την κοινωνική δράση

- Έλλειψη οχημάτων για τη μεταφορά προσωπικού στο πλαίσιο του Προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι.
- Καθυστέρηση στις χρηματοροές των προγραμμάτων (πχ. Βοήθεια στο σπίτι).
- Προβλήματα στέγασης κοινωνικών δομών.

Δήμος Αγρινίου

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Αγρινίου συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων της Αιτωλίας: Αγγελοκάστρου, Αγρινίου, Αρακύνθου, Θεστιέων, Μακρυνείας, Νεάπολης, Παναιτωλικού, Παραβόλας, Παρακαμπυλίων και Στράτου. Η έκταση του δήμου ανέρχεται σε 1246,65 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του σε 106.053 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι το Αγρίνιο.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού περιλαμβάνονται οι άνεργοι, τα ΑμεΑ, οι ανασφάλιστοι, τα άπορα άτομα, τα άτομα που διαβιούν σε κίνδυνο φτώχειας, τα απροστάτευτα παιδιά, οι ΡΟΜΑ και λοιπές περιθωριοποιημένες κοινότητες (όπως Μετανάστες).

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Ανεργία
- Δυσκολία στην πρόσβαση σε δομές υγείας
- Ανάγκη για κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη
- Αναλφαβητισμός, κοινωνικές διακρίσεις και οικονομική εξαθλίωση για την περιθωριοποιημένη κοινότητα των Ρομά.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Αγρινίου προσφέρει για την υποστήριξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων υποστηρίζει τη λειτουργία της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας και Δημόσιας Υγείας, η οποία υλοποιεί προγράμματα Κοινωνικής Προστασίας με στόχο την Κοινωνική Μέριμνα και Ενσωμάτωση, εφαρμόζει Κοινωνική Πολιτική με σχεδιασμό και υλοποίηση κοινωνικών δράσεων και υλοποιεί δράσεις στα πλαίσια προστασίας και προαγωγής της Δημόσιας Υγείας. Επίσης, στο Δήμο υπάγεται και το Ν.Π.Δ.Δ. Κοινωνικής Προστασίας & Αλληλεγγύης του Δήμου Αγρινίου, το οποίο έχει την ευθύνη για τη λειτουργία των κάτωθι κοινωνικών δομών:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	24
2. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.)	3
3. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (Κ.Δ.Α.Π.-ΜΕ.Α)	1
4. Κ.Α.Π.Η	3
5. ΚΗΦΗ	1
6. Δημοτικό Ιατρείο (Ιατρείο, Οδοντιατρείο)	1
7. Κοινωνικό Παντοπωλείο	1
8. Κοινωνικό Φαρμακείο	1
9. Κοινωνικά Μαγειρεία (Παροχή Συσσιτίων)	2
10. Τράπεζα Χρόνου	1
11. Γραφείο Διαμεσολάβησης	1
12. Κοινωνική Δομή για Γυναίκες (συμβουλευτική υποστήριξη)	1
13. Κέντρο Ημερήσιας Υποδοχής Αστέγων	1
14. Ξενώνα Γυναικών-Θυμάτων Βίας	1
15. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»	8

Σε ότι αφορά τον εθελοντισμό συνεχώς αναπτύσσεται, ενώ αναφορικά με την κοινωνική δικτύωση του Δήμου, περιλαμβάνει συνεργασία με τοπικούς φορείς, επιχειρήσεις, συλλόγους, ΜΚΟ και άλλες Δημόσιες Υπηρεσίες.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Προβλήματα σχετικά με το προσωπικό που απασχολείται μέσω προγραμμάτων (ανανεώσεις συμβάσεων και μισθοδοσία) κατά τις μεταβατικές περιόδους.
- Έλλειψη προσωπικού συγκεκριμένων ειδικοτήτων.
- Ανεπάρκεια εγκαταστάσεων.

Δήμος Ακτίου - Βόνιτσας

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ακτίου - Βόνιτσας συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, το 2011, από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Ανακτορίου, Μεδεώνος και Παλαίρου. Η έκτασή του ανέρχεται σε 662,94 τ.χλμ. και ο πληθυσμός σε 17.370 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι η μεγαλύτερη κωμόπολή του, η Βόνιτσα.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες καταγράφονται τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑμεΑ), τα ηλικιωμένα άτομα και οι Ρομά.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Ακτίου – Βόνιτσας υποστηρίζει το τμήμα Πρόνοιας και η Κοινωφελής Επιχείρηση (Ν.Π.Ι.Δ.) είναι αρμόδια για τη λειτουργία των κάτωθι δομών:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. «Βοήθεια στο σπίτι» (α-Ανακτορίου β-Μεδεώνος γ-Παλαίρου)	3
2. Κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών (6-12) (α-Ανακτορίου και β-Παλαίρου)	2
3. ΚΑΠΗ (Κέντρα Ανοικτής Προστασίας ηλικιωμένων)	2
4. Παιδικοί Σταθμοί	7

Επίσης, η Κοινωφελής Επιχείρηση υποστηρίζει το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για δωρεάν διανομή τροφίμων σε άπορους και έχει αναλάβει τον ορισμό υπεύθυνου κοινωνικού λειτουργού για την ομάδα προστασίας ανηλίκων.

Στην περιοχή καταγράφεται εθελοντική δράση, ενώ σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση του Δήμου αυτή περιλαμβάνει συνεργασία με το Κέντρο Υγείας, τα αγροτικά ιατρεία και τα Νοσοκομεία.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Ελλιπές προσωπικό σε σχέση με τη ζήτηση των αναγκών περιοχής
- Ελλιπής οργάνωση των αντίστοιχων δομών
- Καθυστέρηση στη χρηματοδότηση των δομών

Δήμος Αμφιλοχίας

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Αμφιλοχίας συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αμφιλοχίας, Ινάχου και Μενιδίου. Η έκτασή του ανέρχεται σε 1091,81 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του σε 17.056 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι η Αμφιλοχία.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Οι ομάδες του Δήμου που πλήττονται περισσότερο περιλαμβάνουν τα ανασφάλιστα άτομα, τους ανέργους, τα παραβατικά άτομα, τα ΑΜΕΑ τους ηλικιωμένους και τους πάσχοντες από χρόνια νοσήματα.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Στο πλαίσιο της Κοινωφελούς Επιχείρησης ο Δήμος Αμφιλοχίας λειτουργεί τις παρακάτω δομές:

1. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»
2. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί
3. Δημοτικά Ιατρεία
4. Κ.ΑΠ.Η

Σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση του Δήμου, συνεργασίες έχουν αναπτυχθεί με όλους τους φορείς της τοπικής κοινωνίας (όπως δημόσιες υπηρεσίες, εκκλησία, τοπικά καταστήματα κλπ.). Ο Δήμος στα πλαίσια των υπηρεσιών που προσφέρει, πραγματοποιεί κοινωνική έρευνα για τα βιβλιάρια ανασφάλιστων καθώς και για τα άτομα που χρήζουν εισαγωγής σε Ίδρυμα Χρόνιων Παθήσεων.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Η έλλειψη προσωπικού (κάλυψη κενών θέσεων εργαζομένων που έχουν αποχωρήσει)
- Η ανάγκη επιμόρφωσης προσωπικού
- Η ανάγκη διασαφήνισης των αρμοδιοτήτων των Κοινωνικών Επιστημόνων.

Δήμος Θέρμου

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Θέρμου είναι ορεινός δήμος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με έδρα το Θέρμο. Έχει έκταση περίπου 334 τ.χλμ. και πληθυσμό 8.242 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του Δήμου καταγράφονται οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με χαμηλά εισοδήματα, οι ανασφάλιστοι και οι κάτοικοι απομακρυσμένων περιοχών.

Σε ότι αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων των ευπαθών ομάδων κρίνεται αναγκαία η λειτουργία υποστηρικτικών δομών όπως Κοινωνικό Παντοπωλείο, Κοινωνικό Φαρμακείο, Κοινωνικό Ιατρείο και ΚΑΠΗ.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Θέρμου για την υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων λειτουργεί τις ακόλουθες κοινωνικές δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Δημοτικός Παιδικός Σταθμός Θέρμου	1
2. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» Δήμου Θέρμου	1
3. Κοινωνικό γραφείο Δήμου	1

Αναφορικά με την κοινωνική δικτύωση του Δήμου, υπάρχει πολύ καλή συνεργασία με την τοπική εκκλησία καθώς και με μεμονωμένους εθελοντές.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Η ανάγκη για σταθερή σχέση εργασίας των εργαζομένων στο πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι»
- Η εξασφάλιση της χρηματοδότησης της προαναφερθείσας δομής

Δήμος Ναυπακτίας

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ναυπακτίας συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από τη συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αποδοτίας, Ναυπάκτου, Πλατάνου, Πυλλήνης, Αντιρρίου και Χάλκειας. Η έκταση του δήμου ανέρχεται σε 870,38 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του σε 27.800 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του είναι η Ναύπακτος.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του Δήμου περιλαμβάνονται οι άνεργοι, οι άστεγοι, τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ), οι εξαρτημένοι, τα άτομα σε κατάσταση φτώχειας, οι Ρομά και λοιπές περιθωριοποιημένες κοινότητες (όπως μετανάστες).

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες περιλαμβάνουν:

- Φαινόμενα φτώχειας
- Ανάγκη σίτισης και στέγασης
- Αδυναμία πρόσβασης σε υπηρεσίες και σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- Φαινόμενα σχολικής διαρροής και αναλφαβητισμού
- Προβλήματα επανένταξης

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Η Κοινωφελής Επιχείρηση του Δήμου Ναυπακτίας είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία των παρακάτω δομών:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	4
2. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»	1
3. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (ΚΔΑΠ-ΜΕΑ)	1

Επιπλέον, στην περιοχή καταγράφεται εθελοντική δράση και δραστηριοποιείται ως εξής:

- Κοινωνικό Παντοπωλείο
- Κοινωνικό Μαγειρείο
- Κοινωνικό Ιατρείο Ψυχικής Υγείας (εθελοντές Ψυχίατροι, Ψυχολόγοι, Παιδοψυχίατροι, Ψυχοθεραπευτές, Κοινωνικοί Λειτουργοί, Λογοθεραπευτές)
- Συνεργασία του Δήμου Ναυπακτίας με την Ομάδα ΔΡΩ

Τέλος, σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση του Δήμου, συνεργασία έχει αναπτυχθεί με τον Κέντρο Υγείας, την Εισαγγελία, την Αστυνομία, Συλλόγους, Σχολεία, Επιχειρηματίες της περιοχής και Ασφαλιστικά Ταμεία.

Δήμος Ξηρομέρου

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ξηρομέρου συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αστακού, Φυτειών και Αλυζίας. Η έκτασή του είναι 584,82 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του 11.737 κάτοικοι, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι ο Αστακός.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες συγκαταλέγονται οι ηλικιωμένοι που αδυνατούν να αυτοεξυπηρετηθούν και τα άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο Φτώχειας.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Στο Δήμο Ξηρομέρου λειτουργεί η Κοινωφελής Επιχείρηση (ΝΠΙΔ) και ο φορέας Πολιτισμός Περιβάλλον Αθλητισμός Παιδεία και Κοινωνική Πρόνοια (ΝΠΔΔ) στο πλαίσιο του οποίου λειτουργούν οι κάτωθι δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»	2
2. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	4
3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.) (είναι σε στάδιο δημιουργίας)	3

Τέλος, καταγράφεται εθελοντική δράση από συλλόγους σε διάφορα θέματα.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι η έλλειψη προσωπικού και η έλλειψη κονδυλίων.

4.4.3 Περιφερειακή ενότητα Ηλείας

Αποτελείται από 7 Δήμους και έχει έδρα τον Πύργο. Σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ το 2011 ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 159.300 κατοίκους.

Δήμος Πύργου

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Πύργου που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης προέκυψε από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Πύργου, Ωλένης, Βώλακος και Ιαρδάνου. Η έκταση του νέου Δήμου είναι 455.12 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 48.370 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι ο Πύργος.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις πλέον ευπαθείς ομάδες του δήμου περιλαμβάνονται τα άτομα που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, οι ηλικιωμένοι, τα παιδιά προσχολικής ηλικίας και οι ΡΟΜΑ.

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες είναι η ανεργία και η έλλειψη σίτισης, στέγασης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Πύργου υποστηρίζει τις ακόλουθες κοινωνικές δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.)	1
2. ΚΑΠΗ	2
3. Κοινωνικό Παντοπωλείο	1
4. Κοινωνική Δομή για Γυναίκες (συμβουλευτική υποστήριξη)	1
5. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι»	1
6. Κέντρο στήριξης ΡΟΜΑ και ευπαθών ομάδων	1
7. Παιδικοί Σταθμοί	5

Στην περιοχή καταγράφονται αυτόνομες εθελοντικές δράσεις στον κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα.

Τέλος, αναφέρεται ότι ο Δήμος προσπαθεί να αξιοποιήσει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να οργανώσει την γενική εικόνα της αποτύπωσης του κοινωνικού

υποβάθρου, να καταγράψει τις ανάγκες και να προσδιορίσει με σαφήνεια την παθογένεια στα διάφορα κοινωνικά επίπεδα.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Εξοπλισμός – εποπτικό υλικό
- Έλλειψη προσωπικού (με έμφαση στο εξειδικευμένο προσωπικό όπως φυσιοθεραπευτές, ψυχολόγοι κλπ.)
- Έλλειψη χρηματοδότησης
- Έλλειψη οχημάτων για τη μετακίνηση του προσωπικού των δομών
- Έλλειψη κατάλληλων κτιριακών εγκαταστάσεων για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών

Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Ανδραβίδας, Βουπρασίας, Κάστρου – Κυλλήνης και Λεχαινών. Η έκταση του δήμου είναι 354,12 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 21.581 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι τα Λεχαινά.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού του δήμου ανήκουν τα ΑΜΕΑ, τα άτομα που ζουν σε κίνδυνο φτώχειας, οι άνεργοι, οι ανασφάλιστοι, τα εξαρτημένα άτομα, οι κακοποιημένες γυναίκες και οι μετανάστες.

Σημειώνεται ότι στο Δήμο δεν υπάρχουν υπηρεσίες στήριξης και επανένταξης εξαρτημένων ατόμων και κακοποιημένων γυναικών.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Στο Δήμο λειτουργεί Γραφείο άσκησης κοινωνικής πολιτικής & πολιτικών ισότητας των φύλων του Δήμου Ανδραβίδας-Κυλλήνης, το ΝΠΔΔ «Οργανισμός Παιδείας –Υγείας –Αλληλεγγύης» είναι αρμόδιο για τη λειτουργία των εξής κοινωνικών δομών:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί (παιδικοί σταθμοί στα Λεχαινά , Βάρδα, Ανδραβίδα)	3
2. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» (Λεχαινά, Βάρδα, Ανδραβίδα)	3

3. Κ.ΑΠ.Η (Λεχαινά και παράρτημα Κυλλήνης στη Βάρδα και Ανδραβίδα)	3

Τέλος, στην περιοχή καταγράφεται εθελοντική δραστηριότητα.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών εστιάζονται κυρίως στην έλλειψη προσωπικού.

Δήμος Ανδρίτσαινας - Κρεστένων

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ανδρίτσαινας - Κρεστένων συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αλιφείρας, Σκιλλούντος και Ανδριτσαίνης. Η έκταση του δήμου είναι 419,19 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του 14.109 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι τα Κρέστενα.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του Δήμου περιλαμβάνονται οι άποροι, οι άνεργοι, οι ανασφάλιστοι, τα νοικοκυριά που διαβιούν σε καθεστώς φτώχειας, τα παιδιά σε κίνδυνο φτώχειας και τα ΑμεΑ.

Το βασικό πρόβλημα των ευπαθών ομάδων εστιάζεται στην αυξανόμενη οικονομική ένδεια ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Ανδρίτσαινας – Κρεστένων υποστηρίζει τις ακόλουθες δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Παιδικοί Σταθμοί (ΝΠΔΔ Πολιτισμού Αθλητισμού Κοινωνικής Πρόνοιας και Αλληλεγγύης)	3
2. Κ.ΑΠ.Η (ΝΠΔΔ Πολιτισμού Αθλητισμού Κοινωνικής Πρόνοιας και Αλληλεγγύης)	2
3. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» (Κοινωφελής Επιχείρηση του Δήμου Ανδρίτσαινας – Κρεστένων)	3

Επίσης, στο Δήμο υφίσταται και το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού το οποίο ασχολείται με βασικά κοινωνικά θέματα.

Ο εθελοντισμός στην περιοχή βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, ωστόσο καταγράφονται περιπτώσεις αλληλοβοήθειας (διανομή τροφίμων, ρουχισμού κλπ.).

Σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση, ο Δήμος μεριμνά για τη διάχυση της απαιτούμενης πληροφόρησης για όλα τα θέματα κοινωνικής πολιτικής προς κάθε ενδιαφερόμενο.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού (κοινωνικοί λειτουργοί, ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, προσωπικό άλλων παραϊατρικών ειδικοτήτων)
- Η αποδυνάμωση των δημόσιων υποδομών υγείας (κέντρα υγείας και νοσοκομεία)

Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αρχαίας Ολυμπίας, Λασιώνος, Λάμπειας και Φολόης. Η έκταση του δήμου είναι 544.88 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 13.409 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι η Αρχαία Ολυμπία.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού καταγράφονται οι άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άπορα άτομα, οι ανασφάλιστοι, τα ΑμεΑ και τα άτομα σε κίνδυνο φτώχειας.

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες είναι η ανεργία, τα οικονομικά προβλήματα, η έλλειψη ασφάλισης.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας λειτουργεί το Αυτοτελές Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας Παιδείας & Πολιτισμού και το ΝΠΔΔ Παιδείας & Αθλητισμού, ενώ η Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αρχαίας Ολυμπίας είναι αρμόδια για τη λειτουργία των δομών:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.)	1
2. Κ.ΑΠ.Η	1
3. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»	1

Επίσης, στην περιοχή δραστηριοποιούνται (άτυπες κυρίως) εθελοντικές οργανώσεις, ενώ σχετικές δράσεις λαμβάνουν χώρα και από τους τοπικούς Φορείς και πολιτιστικούς συλλόγους.

Τέλος, σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση του Δήμου, σημειώνεται η καλή συνεργασίας με τους τοπικούς φορείς.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Η έλλειψη μόνιμου προσωπικού
- Οι ελάχιστοι οικονομικοί πόροι για τη λειτουργία των δομών

Δήμος Ζαχάρως

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ζαχάρως συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Ζαχάρως και Φιγαλείας. Η έκταση του δήμου είναι 275.65 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 8.953 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ του 2011. Έδρα του δήμου είναι η Ζαχάρω.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού καταγράφονται οι ηλικιωμένοι, τα ΑΜΕΑ, οι οικογένειες με παιδιά και οι Ρομά.

Σημειώνεται ότι στο Δήμο δεν λειτουργούν δομές για την αντιμετώπιση της φτώχειας.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Στο Δήμο Ζαχάρως η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Ζαχάρως είναι αρμόδια για τη λειτουργία των εξής δομών:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.)	1
2. Παιδικός Σταθμός Ζαχάρως & Παιδικός Σταθμός Ν. Φιγαλείας	1
3. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»	1

Επίσης, στο Δήμο καταγράφεται εθελοντική δραστηριότητα από τους τοπικούς συλλόγους.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Η έλλειψη προσωπικού στους Παιδικούς Σταθμούς
- Η έλλειψη αυτοκινήτου για τις ανάγκες του προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι

- Η έλλειψη χρηματοδότησης για υλικοτεχνική υποδομή (αναλώσιμα φαρμακείου κλπ).

Δήμος Ήλιδας

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Ήλιδας συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αμαλιάδας και Πηνείας. Η έκταση του δήμου είναι 401,9 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 32.219 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι η Αμαλιάδα.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού καταγράφονται τα άτομα και οι οικογένειες που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας, οι μονογονεϊκές και οι τρίτεκνες/ πολύτεκνες οικογένειες, οι άνεργοι, τα ΑμεΑ, οι Ρομά, ενώ υπάρχουν ομάδες που δεν καλύπτονται από τις υφιστάμενες κοινωνικές δομές όπως οι ασθενείς χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες αφορούν:

- Ελλιπή υγειονομική κάλυψη
- Οικονομικά προβλήματα
- Προβλήματα σίτισης και στέγασης

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Ήλιδας υποστηρίζει τη λειτουργία της Δ/νσης Διοίκησης και Πρόνοιας, της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης και του ΝΠΔΔ «ο ΗΛΕΙΟΣ». Στο Δήμο Ήλιδας καταγράφονται οι εξής δομές:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»	1
2. Κ.ΑΠ.Η	1
3. ΚΗΦΗ	1
4. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί («0 ΗΛΕΙΟΣ»)	3

Στο Δήμο καταγράφεται εθελοντική δραστηριότητα ενώ δρουν και ομάδες εθελοντισμού.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Έλλειψη οικονομικών πόρων

- Έλλειψη προσωπικού
- Ανεπαρκείς εγκαταστάσεις – ελλείψεις σε χώρους (αποθηκευτικοί, γραφείων, εκδηλώσεων/ σεμιναρίων)

Δήμος Πηνειού

Συνοπτική παρουσίαση του Δήμου

Ο Δήμος Πηνειού συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Βαρθολομιού, Γαστούνης και Τραγανού. Η έκταση του δήμου είναι 155,05 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 21.034 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι η Γαστούνη.

Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

Στις ευπαθείς ομάδες καταγράφονται οι άποροι, τα ανασφάλιστα άτομα και οι Ρομά.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες αφορούν την έλλειψη σε τρόφιμα και σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Ο Δήμος Πηνειού στηρίζει την Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Πηνειού και το ΝΠΔΔ Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης & Παιδείας του Δήμου Πηνειού το οποίο είναι αρμόδιο για τη λειτουργία των εξής δομών:

Δομή	Αριθμός Δομών
1. Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	3
2. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»	3
3. Κ.ΑΠ.Η	3

Επιπρόσθετα, έχουν πραγματοποιηθεί δράσεις από τον Δήμο για εθελοντική συλλογή τροφίμων-ειδών ένδυσης κλπ., καθώς και πρόγραμμα δωρεάν εξετάσεων υγείας (λ.χ. σπιρομέτρηση).

Τέλος, σε ότι αφορά την κοινωνική δικτύωση του Δήμου έχουν αναπτυχθεί συνεργασίες με το Εθνικό Διαδημοτικό Δίκτυο υγιών Πόλεων, με το Σύλλογο Κοινωνικής Αλληλεγγύης που δραστηριοποιείται στο Δήμο κλπ.

Προβλήματα των κοινωνικών δομών του Δήμου

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζουν οι υπηρεσίες του Δήμου στη λειτουργία των παραπάνω υποστηρικτικών δομών είναι:

- Έλλειψη προσωπικού
- Έλλειψη οικονομικών πόρων

4.4.4 Κοινωνική δραστηριότητα από λοιπούς φορείς στην Περιφέρεια

Σημαντικό έργο υποστήριξης των ευπαθών ομάδων παρέχεται, εκτός από τις δομές και τα προγράμματα των Δήμων που έχουν καταγραφεί παραπάνω, και από άλλους φορείς κοινωνικής αλληλεγγύης τόσο του δημόσιου τομέα όσο και ευρύτερα από την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών. Η λεπτομερής χαρτογράφηση των φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης στην ΠΔΕ, πέραν των κοινωνικών δομών και υπηρεσιών των 19 Δήμων, αφενός πιστοποιεί την έντονη κινητικότητα προς την κατεύθυνση της παροχής υπηρεσιών υποστήριξης, συμβουλευτικής, θεραπείας και φροντίδας σε άτομα και ομάδες που αντιμετωπίζουν ή διαβιούν σε κατάσταση φτώχειας, αφετέρου αναδεικνύει προβλήματα και αιτήματα των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, τα οποία δεν είναι πάντοτε ορατά και εντοπίσιμα από τον κεντρικό μηχανισμό του κράτους πρόνοιας, και για αυτόν τον λόγο καλύπτονται από τους λοιπούς φορείς. Ως εκ τούτου η συμπληρωματικότητα των πεδίων δράσης των φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης διαμορφώνει μια δυναμική σχέση μεταξύ κρατικών δομών και κοινωνίας των πολιτών.

Η χαρτογράφηση των φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης, πέραν αυτών που ανήκουν στους 19 Δήμους, περιλαμβάνει πολλούς και διαφορετικούς φορείς και δομές όπως:

- φορείς Ψυχικής Υγείας,
- δομές για ΑμεΑ,
- δίκτυα και δομές υπηρεσιών απεξάρτησης και κοινωνικής επανένταξης,
- οργανώσεις και πρωτοβουλίες της Κοινωνίας των Πολιτών,
- Εκκλησία κ.α..

Οι ως άνω κατηγορίες φορέων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, οι οποίοι συμβάλλουν σημαντικά με την κοινωνική τους δραστηριότητα στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, αναρτώνται αναλυτικά στο παράρτημα το Παραδοτέου.

4.4.5 Λοιπές πρωτοβουλίες της Περιφέρειας για την υποστήριξη των ευπαθών ομάδων

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στην προσπάθεια της να στηρίξει τις ευπαθείς ομάδες, έχει προβεί στη λήψη μιας σειράς πρωτοβουλιών όπως είναι το ετήσιο σχέδιο δράσης με τίτλο «Ευαισθητοποίηση πολιτών για την πρόληψη και προαγωγή της υγείας σε συνεργασία με φορείς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», θέτοντας ως προτεραιότητα την κοινωνική στήριξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού και σχεδιάζοντας δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα για την περίοδο 2015.

Ειδικότερα, το εν λόγω Σχέδιο Δράσης εντάσσεται στο Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2014-2019, έχει εγκριθεί από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας και τα κόστη των δράσεων θα βαρύνουν τον προϋπολογισμό του έτους 2015. Ως δράσεις για τις ευπαθείς ομάδες της Περιφέρειας συνοπτικά αναφέρονται οι κάτωθι:

i. Δράσεις Ευαισθητοποίησης της Κοινωνίας για την Εθελοντική Αιμοδοσία, με την οργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης της κοινωνίας για την εθελοντική αιμοδοσία σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τους φορείς εθελοντών αιμοδοτών, τα σχολεία, τα νοσοκομεία, τα Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ), τους εκπολιτιστικούς συλλόγους, τους φορείς των ατόμων με αναπηρία κ.ά. Το συνολικό κόστος για τη δράση αυτή είναι 7,000 ευρώ.

ii. Δράσεις για Δωρητές και Δίκτυα Δωρητών, οι οποίες περιλαμβάνουν τη συνεργασία με το Κέντρο Εθελοντών Δοτών Μυελού των Οστών Πανεπιστημίου Πατρών (ΚΕΔΜΟΠ), για την οργάνωση τριών (3) Ημερίδων με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας γύρω από τη σημαντικότητα εγγραφής στα αρχεία δοτών μυελού των οστών. Στο πλαίσιο των ανωτέρω δράσεων περιλαμβάνεται και η οργάνωση δικτύου εθελοντών δοτών μυελού των οστών, η ύπαρξη ενημερωτικών stands σε κεντρικά σημεία και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες, και η δημιουργία διαφημιστικού τηλεοπτικού σποτ. Το συνολικό κόστος για τη δράση αυτή ανέρχεται στις 5.000 ευρώ και το κόστος του τηλεοπτικού διαφημιστικού σποτ στις 3.000 ευρώ.

iii. Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για τη δωρεά οργάνων, μέσω της Διοργάνωσης Ημερίδων Ενημέρωσης και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία) γύρω από τη Δωρεά Οργάνων, σε συνεργασία με το Μεταμοσχευτικό Κέντρο του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Πατρών, τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων (Ε.Ο.Μ.), τους Ιατρικούς Συλλόγους, τους Συλλόγους Νεφροπαθών κ.ά. Στα πλαίσια της ενημέρωσης θα διανεμηθούν φυλλάδια σε κεντρικά σημεία και των τριών Περιφερειακών Ενοτήτων. Στόχος των ανωτέρω δράσεων είναι να κατανοήσουν οι πολίτες ότι η μεταμόσχευση αποτελεί τη μόνη θεραπευτική λύση για ασθενείς με ανεπάρκεια τελικού σταδίου (ήπατος, νεφρού, πνεύμονα, καρδιάς). Το συνολικό κόστος της δράσης αυτής είναι 4,000 ευρώ.

iv. Δράσεις ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και προ-συμπτωματικός έλεγχος για μορφές καρκίνου όπως μελάνωμα, καρκίνος μαστού, μήτρας, προστάτη και πνεύμονα, με κόστος που δεν θα υπερβαίνει τις 15.000 ευρώ. Οι δράσεις αυτές θα υλοποιηθούν και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με χρήση της κινητής μονάδας και σε συνεργασία με φορείς (Ιατρικούς και Φαρμακευτικούς Συλλόγους, Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρία, Σύλλογο Γυναικών με Καρκίνο Μαστού «Άλμα Ζωής», Όμιλο Εθελοντών κατά του Καρκίνου «ΑγκαλιάΖΩ», Σύλλογο Γονέων Παιδιών με Νεοπλασματική Ασθένεια «ΦΛΟΓΑ», εκπολιτιστικούς συλλόγους κ.ά.)

v. Δράσεις ευαισθητοποίησης και οργάνωση Ημερίδας για τους θεσμούς υιοθεσίας και αναδοχής παιδιού. Οι δράσεις αυτές θα υλοποιηθούν και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία) και περιλαμβάνουν: 1) ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τις προϋποθέσεις και τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει ο θεσμός της αναδοχής μέσα από ημερίδες κ.α., 2) λειτουργία γραφείου ενημέρωσης πολιτών, όπου θα

παρέχονται πληροφορίες για τους θεσμούς υιοθεσίας και για θέματα που αφορούν ευάλωτα κοινωνικά άτομα, 3) ανάπτυξη συνεργασίας με παρόμοιες πρωτοβουλίες σε άλλα κράτη και διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις, 4) δημιουργία οδηγού συμβουλευτικής και ενημέρωσης θετών οικογενειών, 5) πρόγραμμα ταχύρρυθμης εκπαίδευσης ανάδοχων οικογενειών, 6) ομαλοποίηση των σχέσεων ανάδοχων οικογενειών με την κοινωνία κ.ά., σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας που περιλαμβάνει στο οργανόγραμμά του το Παράρτημα Προστασίας Παιδιού Αχαΐας «Σκαγιοπούλειο» (Αρρένων-θηλέων), τον Ερυθρό Σταυρό κ.ά, 7) οικονομική ενίσχυση – παροχές ανάδοχων οικογενειών. Το συνολικό κόστος για τη δράση αυτή ανέρχεται στο ποσό των 23.000 ευρώ.

vi. Δράσεις για την ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού και ενημέρωση (διανομή φυλλαδίων, ερωτηματολόγια) για την ασθένεια του AIDS αλλά και την πρόληψη των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων(Ηπατίτιδα Β, C), με συνολικό κόστος 6.000 ευρώ. Στις δράσεις περιλαμβάνεται και η υλοποίηση Ημερίδων Ενημέρωσης και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία), με θέμα τα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης, σε συνεργασία με το Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ).

vii. Δράσεις για την Κοινωνική Ένταξη των ΡΟΜΑ και των μεταναστών – αιτούντων ασύλου. Το συνολικό κόστος για τη δράση σχετικά με τους ΡΟΜΑ ανέρχεται στο ποσό των 3.000 ευρώ, και -αντίστοιχα για την δράση των μεταναστών- στις 3.000 ευρώ. Οι δράσεις αφορούν τομείς όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η υγειονομική περίθαλψη και η στέγαση.

Οι δράσεις σχετικά με την αντιμετώπιση του ευαίσθητου ζητήματος των μεταναστών-προσφύγων-αιτούντων ασύλου θα υλοποιηθούν σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τον Διεθνή Οργανισμό Μεταναστεύσεων, τον Ερυθρό Σταυρό, την οργάνωση PRAKSIS, τους Γιατρούς του Κόσμου, το Κέντρο Εκπαίδευσης και Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού (ΚΕΜΟΠ).

viii. Πραγματοποίηση δράσεων σχετικά με τη φροντίδα παιδιών που έχουν υποστεί κακοποίηση ή παραμέληση, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, το ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας (Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας), τον Ιατρικό Σύλλογο Πατρών, το Πανεπιστήμιο Πατρών (Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής στη Προσχολική Αγωγή), το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, την Εταιρία Προστασίας Ανήλικων, το Χαμόγελο του Παιδιού κ.ά. Το συνολικό κόστος για τη δράση αυτή ανέρχεται στις 3.000 ευρώ.

ix. Πραγματοποίηση Ημερίδας – Δράσεων για την Παχυσαρκία και τον Σακχαρώδη Διαβήτη, με συνολικό κόστος 7,000 ευρώ, όπου περιλαμβάνεται και η διοργάνωση ενημερωτικών δράσεων σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πατρών, το ΤΕΙ, ομάδα επιστημόνων στον τομέα της διατροφολογίας, το Διατροφολογικό Κέντρο του Π.Γ.Π.Ν., την Ομοσπονδία Ατόμων με Σακχαρώδη Διαβήτη, τον Σύλλογο Ατόμων με Σακχαρώδη Διαβήτη Πάτρας «ΖΩΗ ΓΛΥΚΙΑ», τα σχολεία, τους συλλόγους γονέων κ.ά., σχετικά με την πρόληψη της παιδικής

και εφηβικής παχυσαρκίας και τους τρόπους αντιμετώπισής τόσο αυτής όσο και του Σακχαρώδη Διαβήτη.

x. Πραγματοποίηση Ημερίδας για τον Αιμορραγικό Πυρετό και για τον Ιό Έμπολα, με συνολικό κόστος 1,500 ευρώ. Η ημερίδα ενημέρωσης θα πραγματοποιηθεί και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία) με θέμα τα μέτρα πρόληψης και ατομικής προστασίας κατά του Αιμορραγικού Πυρετού από τον Ιό Έμπολα σε συνεργασία με το Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ), τα Νοσοκομεία, τους φαρμακευτικούς και ιατρικούς συλλόγους κ.ά.

Η ευθύνη του παραπάνω σχεδίου ανήκει στον τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (υπό την αιγίδα του αρμόδιου Αντιπεριφερειάρχη) και στις υπηρεσίες του(Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας και Δ/νσεις Κοινωνικής Μέριμνας), και συμμετέχουν φορείς όπως οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού, η Εκκλησία, τα Πανεπιστήμια (Ιατρική, Φαρμακευτική Σχολή, τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής στη Προσχολική Αγωγή κ.ά.), τα ΤΕΙ (Τμήμα Περίθαλψης & Κοινωνικής Μέριμνας, Νοσηλευτικής, Κοινωνικής Εργασίας, Λογοθεραπείας κ.ά.) με τις μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τα Επιμελητήρια, τα Εργατικά Κέντρα, οι Σύλλογοι Εργαζομένων, οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι, οι φορείς- σύλλογοι των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, οι Ιατρικοί και Φαρμακευτικοί Σύλλογοι κ.ά.

4.4.6 Σύνοψη ευρημάτων

Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω συνοψίζονται τα ακόλουθα:

- Στο σύνολο των Δήμων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας καταγράφεται ικανοποιητική κοινωνική δραστηριότητα για την κάλυψη των αναγκών των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, δεδομένων και των περιορισμένων διαθέσιμων πόρων, ενώ είναι εντονότερη στους Δήμους υψηλής συγκέντρωσης πληθυσμού.
- Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, έχει προβεί στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την υλοποίηση δράσεων κοινωνικής προστασίας των ευπαθών ομάδων με έμφαση στη πρόληψη και τη προαγωγή της υγείας.
- Αρκετοί από τους Δήμους της Περιφέρειας διαθέτουν σχετικές υπηρεσίες (ΝΠΔΔ, Κοινωφελείς Επιχειρήσεις, Δ/νσεις των Δήμων) για την υποστήριξη των ευπαθών ομάδων και την υλοποίηση προγραμμάτων/ δράσεων κοινωνικού χαρακτήρα.
- Σε αρκετούς Δήμους λειτουργούν δομές αντιμετώπισης της φτώχειας (κοινωνικά παντοπωλεία, τράπεζα τροφίμων, κοινωνικά φαρμακεία, τράπεζα χρόνου κλπ.).
- Το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» αποτελεί σημαντικό πρόγραμμα υποστήριξης των ηλικιωμένων και ειδικά για τα άτομα με αδυναμία αυτοεξυπηρέτησης. Σημαντικές επίσης, δομές που λειτουργούν στη Περιφερειακές Ενότητες αποτελούν τα ΚΑΠΗ, τα ΚΗΦΗ, τα ΚΔΑΠ, οι Βρεφικοί, Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, τα Δημοτικά Ιατρεία κλπ.

- Οι βασικές αδυναμίες – προβλήματα που εντοπίζουν οι Κοινωνικές Δομές και Υπηρεσίες των Δήμων είναι:
  - Η ελλιπής χρηματοδότηση για την αποτελεσματική λειτουργία των υφιστάμενων κοινωνικών δομών και υπηρεσιών ώστε να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού των Δήμων.
  - Η έλλειψη προσωπικού (και ιδιαίτερα εξειδικευμένου) των κοινωνικών δομών.
- Οι βασικές αδυναμίες – προβλήματα που εντοπίζουν οι εν λόγω φορείς είναι:
  - Ελλείψεις σε προσωπικό (εξειδικευμένο και μη)
  - Ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή.
  - Ανεπάρκεια πόρων για τη λειτουργία των φορέων καθώς και την χρηματοδότηση δράσεων.
  - Ελλείψεις εξειδικευμένων κέντρων/ τμημάτων σε ορισμένες περιοχές προκειμένου να καλύψουν οι ανάγκες των ομάδων στόχου.
  - Έλλειψη εξειδικευμένων προγραμμάτων απασχόλησης – εκπαίδευσης ωφελούμενων των δομών με αποτέλεσμα των κοινωνικό αποκλεισμό τους.
  - Μειωμένες προοπτικές εργασιακής απασχόλησης των ωφελουμένων των δομών.
- Τέλος, σημαντικό έργο υποστήριξης των ευπαθών ομάδων παρέχεται και από άλλους, εκτός δήμων, φορείς κοινωνικής αλληλεγγύης όπως φορείς Ψυχικής Υγείας, δομές για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, δομές για ΑμεΑ, η Κοινωνία των Πολιτών, η Εκκλησία κ.α.

4.5 Ομάδες ωφελουμένων

Σύμφωνα με τα όσα παρουσιάστηκαν στις παραπάνω ενότητες και συγκεκριμένα στην ενότητα με την «Παρουσίαση της Υφιστάμενης Κατάστασης στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας» καθώς και στην ενότητα «Χαρτογράφηση των Κοινωνικών Φορέων και Υπηρεσιών», η οποία έχει προκύψει σύμφωνα με ερωτηματολόγια που έχουν απαντηθεί από τους Δήμους, οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας οι οποίες χρήζουν υποστήριξης, ώστε να αποφύγουν τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι:

- Άτομα με αδυναμία πρόσβασης σε βασικά αγαθά, που ζουν κάτω από το όριο ή σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
- Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
- Άτομα με δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας
- Κάτοικοι απομακρυσμένων περιοχών
- Ηλικιωμένοι που ζουν στα όρια της φτώχειας ή με αδυναμία πρόσβασης σε υπηρεσίες
- ΑμεΑ και οικογένειες με προστατευόμενα μέλη ΑμεΑ

- ΡΟΜΑ και λοιπές περιθωριοποιημένες κοινότητες (όπως μετανάστες) που είναι εγκατεστημένοι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.
- Αιτούντες άσυλο
- Πολύτεκνες οικογένειες
- Γυναίκες και παιδιά θύματα κακοποίησης
- Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού
- Αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών
- Μακροχρόνια άνεργοι, άνεργες γυναίκες
- Άτομα με χαμηλά προσόντα
- Ανασφάλιστοι
- Άπορα άτομα – οικογένειες
- Άστεγοι
- Εξαρτημένοι
- Αποφυλακισθέντες/φυλακισμένοι

5 Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας

5.1 Γενικό πλαίσιο Περιφερειακής Στρατηγικής

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας όπως αναφέρθηκε και παραπάνω αποτελεί μία από τις φτωχότερες περιφέρειες της χώρας, ενώ σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού της ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, φαινόμενο που διογκώνεται με την παρατεταμένη οικονομική ύφεση.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχος της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας είναι η διαμόρφωση ενός πλέγματος προστασίας για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, αλλά και να υποστηριχθούν οι ομάδες εκείνες που προσπαθούν για την ένταξη/ επανένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας εξειδικεύει και συμπληρώνει την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη, ενώ συμβάλλει στην επίτευξη των εθνικών στόχων για την αντιμετώπιση της φτώχειας (ΕΠΜ, 2015) οι οποίοι περιλαμβάνουν:

- Μείωση των ανθρώπων που απειλούνται από τη φτώχεια ή/και τον κοινωνικό αποκλεισμό κατά 450.000 έως το 2020
- Μείωση του αριθμού των παιδιών που απειλούνται από τη φτώχεια κατά 100.000 έως το 2020
- Ανάπτυξη ενός «δικτύου κοινωνικής ασφάλειας» (social safety net) κατά του κοινωνικού αποκλεισμού, που περιλαμβάνει δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών σε βασικές υπηρεσίες (ιδίως υπηρεσίες πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας, στέγασης και εκπαίδευσης).

Επιπρόσθετα, η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας συμβάλει και στην εφαρμογή της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των ΡΟΜΑ.

Σε ότι αφορά το χρονικό διάστημα εφαρμογής της Περιφερειακής Στρατηγικής δεδομένου ότι οι βασικές πηγές χρηματοδότησης αυτής είναι τα Προγράμματα και Ταμεία της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, κατ' επέκταση και η χρονική διάρκεια της Στρατηγικής ταυτίζεται με την εν λόγω χρονική περίοδο.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν εξειδικεύεται η στοχοθεσία της Περιφερειακής Στρατηγικής, αποτυπώνονται οι δυνητικές πηγές χρηματοδότησής της, παρουσιάζεται ο επιχειρησιακός σχεδιασμός της καθώς και η συμβολή της στους Πυλώνες και Επιχειρησιακούς Άξονες της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη.

5.2 Στόχοι της Περιφερειακής Στρατηγικής

Το κεντρικό όραμα της Δυτικής Ελλάδας στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 είναι ***«Αυτοτροφοδοτούμενη, εξωστρεφής και αειφορική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιασμένη στην παγκόσμια ταυτότητά της, στις αξίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον».***

Για την προαγωγή του αναπτυξιακού οράματος της Περιφέρειας σε ότι αφορά το ανθρώπινο δυναμικό και ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες, με βάση και την ανάλυση που προηγήθηκε στις παραπάνω ενότητες, προτείνονται οι κάτωθι Στρατηγικοί Στόχοι (ΣΣ) για την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας:

- ΣΣ1: Εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικά είδη διαβίωσης ομάδων του πληθυσμού που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό.
- ΣΣ2: Διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας από οικονομικά ασθενείς πολίτες, από πολίτες απομακρυσμένων περιοχών, πολίτες ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων.
- ΣΣ3: Ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων στον κοινωνικό ιστό της Περιφέρειας και καταπολέμηση των διακρίσεων.
- ΣΣ4: Προώθηση στην απασχόληση.

Οι εν λόγω Στρατηγικοί Στόχοι εξειδικεύονται σε επιμέρους Προτεραιότητες ως ακολούθως:

- Εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά
- Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας
- Πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόνοιας και λοιπές κοινωνικές υπηρεσίες
- Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων
- Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων
- Υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού για την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας
- Ενεργοποίηση του τοπικού δυναμικού για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων

Στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η αντιστοίχηση των Στρατηγικών Στόχων και των Προτεραιοτήτων:

Σχήμα 4: Αντιστοίχηση Στρατηγικών Στόχων και Προτεραιοτήτων Περιφερειακής Στρατηγικής

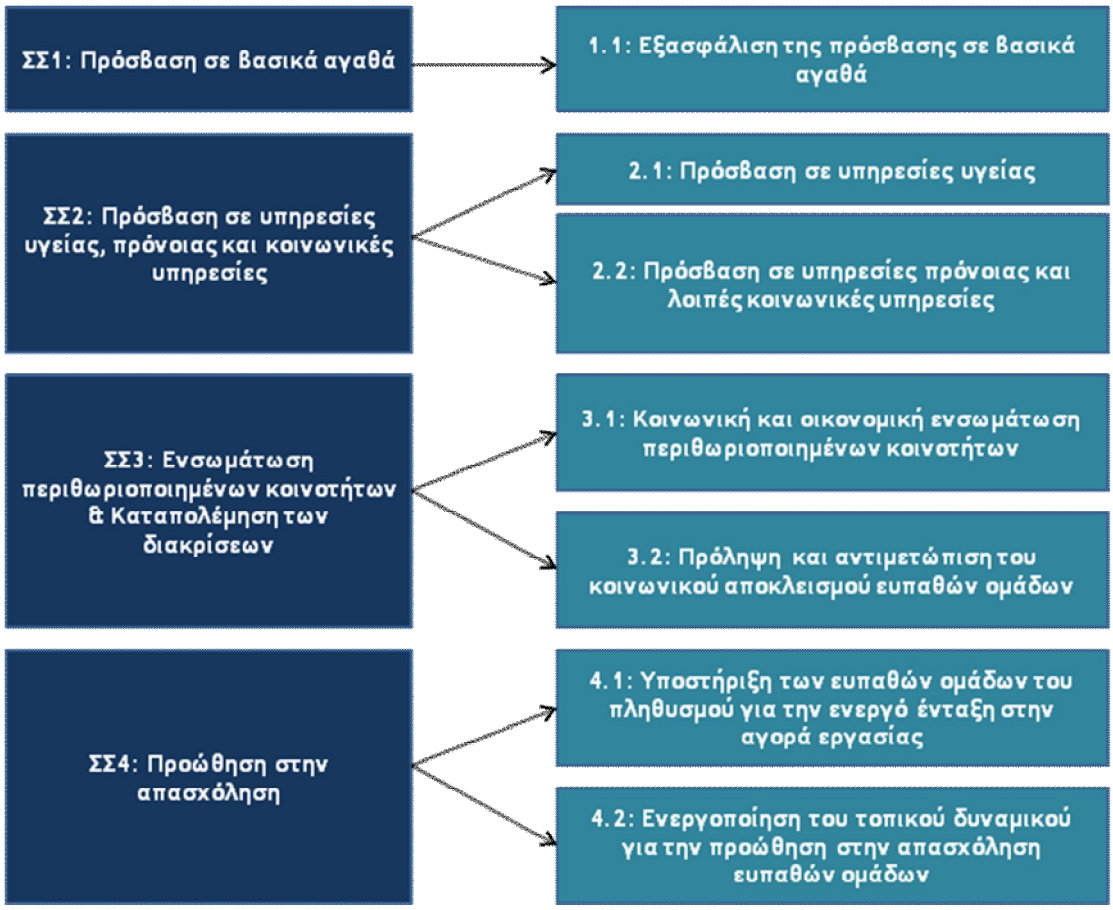

5.3 Ωφελούμενοι περιφερειακής στρατηγικής

Σύμφωνα με την ανάλυση που προηγήθηκε στην ενότητα 4.5, αναδείχθηκαν οι ομάδες του πληθυσμού στη Δυτική Ελλάδα οι οποίες χρήζουν υποστήριξης, ώστε να αποφύγουν τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι ομάδες αυτές αποτελούν και τους βασικούς ωφελούμενους της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας. Συνοπτικά οι ομάδες αυτές έχουν ως ακολούθως:

- Άτομα με αδυναμία πρόσβασης σε βασικά αγαθά, που ζουν κάτω από το όριο ή σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
- Άτομα με δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας.
- ΑμεΑ
- ΡΟΜΑ και λοιπές περιθωριοποιημένες κοινότητες (όπως μετανάστες) που είναι εγκατεστημένοι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.
- Πολύτεκνες οικογένειες

- Γυναίκες και παιδιά θύματα κακοποίησης
- Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού.
- Μακροχρόνια άνεργοι και άνεργες γυναίκες
- Άτομα με χαμηλά προσόντα
- Εξαρτημένα/ απεξαρτημένα άτομα

Σημειώνεται επίσης ότι ωφελούμενοι της Περιφερειακής Στρατηγικής είναι και οι Δικαιούχοι του προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, το οποίο όπως αναφέρθηκε και παραπάνω εφαρμόστηκε πιλοτικά στην Ι.Π. Μεσολογγίου. Σημειώνεται ότι η στόχευση του εν λόγω Προγράμματος εκτός από την εισοδηματική ενίσχυση περιλαμβάνει και την υποστήριξη των Δικαιούχων για την πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και αγαθά.

Οι ωφελούμενοι που παρουσιάστηκαν παραπάνω εντάσσονται στις 3 βασικές κατηγορίες της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη, οι οποίες προσδιορίζονται με την ακόλουθη τυπολογία:

i. Πρόσωπα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας
ii. Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού
iii. Πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Σε ότι αφορά την αντιστοίχηση των ωφελουμένων της Περιφερειακής Στρατηγικής με τις προαναφερθείσες βασικές κατηγορίες της Εθνικής Στρατηγικής έχουν ως ακολούθως:

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΑΤΗΓΙΚΗ
Πρόσωπα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας	• Άτομα με αδυναμία πρόσβασης σε βασικά αγαθά, που ζουν κάτω από το όριο ή σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού	• Παιδιά θύματα κακοποίησης • Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού
Πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού	• Άτομα με δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας • ΑμεΑ • ΡΟΜΑ και λοιπές περιθωριοποιημένες κοινότητες (όπως μετανάστες) που είναι εγκατεστημένοι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΑΤΗΓΙΚΗ
	• Πολύτεκνες οικογένειες • Γυναίκες θύματα κακοποίησης • Μακροχρόνια άνεργοι και άνεργες γυναίκες • Άτομα με χαμηλά προσόντα • Εξαρτημένα/ απεξαρτημένα άτομα

5.4 Πηγές χρηματοδότησης περιφερειακής στρατηγικής

Βασικές πηγές χρηματοδότησης της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας αποτελούν:

- Ο Κρατικός Προϋπολογισμός
- Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι σε επίπεδο ΟΤΑ
- Πόροι της Περιφέρειας
- Πόροι από Τομεακά, Περιφερειακά και άλλα Προγράμματα και Ταμεία της ΕΕ κυρίως στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.
- Ιδιωτικοί πόροι

Ειδικά σε ότι αφορά το νέο ΕΣΠΑ 2014-2020, στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης» (όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενες ενότητες) έχει δεσμευτεί σε επίπεδο χώρας το ποσό του 1.303.336.729,60€. Στο ποσό αυτό συνεισφέρουν τα ακόλουθα Ταμεία της ΕΕ: α) το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο , β) το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και γ) το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Βασική πηγή χρηματοδότησης για την επίτευξη των στόχων της Περιφερειακής Στρατηγικής θα αποτελέσει το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 και πιο συγκεκριμένα οι Άξονες Προτεραιότητας 4 και 5 οι οποίοι περιλαμβάνουν τον Θεματικό Στόχο (ΘΣ) 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης».

Επίσης, σημαντική συνεισφορά στην εφαρμογή της Περιφερειακής Στρατηγικής αναμένεται και από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και «Αγροτική Ανάπτυξη».

Τέλος, εκτός από τους πόρους του νέου ΕΣΠΑ, δύναται να αξιοποιηθούν και άλλα Ταμεία της ΕΕ στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Πολιτικών 2014-2020 για την υλοποίηση συμπληρωματικών παρεμβάσεων κοινωνικής ένταξης (τα οποία αναφέρθηκαν στην ενότητα 2.3), όπως:

- Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ)
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης

- Το χρηματοδοτικό μέσο «Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία (EaSI)»
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.

5.5 Επιχειρησιακός σχεδιασμός περιφερειακής στρατηγικής

Η Περιφερειακή Στρατηγική συμβάλλει στους τρεις πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής:

Π1: Καταπολέμηση της Φτώχειας

Π2: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες

Π3: Αγορά Εργασίας Χωρίς Αποκλεισμούς

Σε ότι φορά τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της Περιφερειακής Στρατηγικής αναλύεται σε 3 επίπεδα:

i. Σε Άξονες Παρεμβάσεων, οι οποίοι αντιστοιχίζονται με τους Στρατηγικούς Στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής
ii. Σε Προτεραιότητες ανά Άξονα Παρέμβασης
iii. Σε Τύπους Δράσεων (ΤΔ)

Οι ΑΠ έχουν ως ακολούθως:

- ΑΠ1: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά
- ΑΠ2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικές υπηρεσίες
- ΑΠ3: Ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων & καταπολέμηση των διακρίσεων
- ΑΠ4: Προώθηση στην απασχόληση

Στη συνέχεια ακολουθεί συνοπτική ανάλυση ανά Άξονα Παρέμβασης.

<u>Ωστόσο στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αποσαφηνιστούν τα ακόλουθα:</u>

- Η Περιφερειακή Στρατηγική είναι ένα δυναμικό κείμενο το οποίο επιδέχεται τροποποιήσεις και βελτιώσεις ανάλογα με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούν την Περιφέρεια. Κατ' επέκταση και οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται σε αυτήν θα επικαιροποιούνται ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στο ευρύτερο περιβάλλον εντός του οποίου εφαρμόζεται η εν λόγω Στρατηγική.
- Οι παρεμβάσεις της Περιφερειακής Στρατηγικής που παρουσιάζονται στη συνέχεια:
  - ✓ Είναι ενδεικτικές και όχι εξαντλητικές, αφορούν δε αυτές που θα υλοποιηθούν κυρίως με μέριμνα της Περιφέρειας. Σε κάθε περίπτωση οι παρεμβάσεις που θα πραγματοποιηθούν στη Δυτική Ελλάδα θα είναι ευρύτερες λαμβάνοντας υπόψη και αυτές που θα υλοποιηθούν από την Κεντρική Διοίκηση για το σύνολο της χώρας (για παράδειγμα το «Πρόγραμμα Επιδόματος Πετρελαίου Θέρμανσης» από το Υπουργείο Οικονομικών κ.α.)

- ✓ Αφορούν κατά κύριο λόγο αυτές που θα χρηματοδοτηθούν από πηγές της ΕΕ. Παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές χρηματοδότησης όπως πόροι της Περιφέρειας και των ΟΤΑ, μπορούν να λαμβάνουν χώρα καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής της Περιφερειακής Στρατηγικής, ανάλογα και με την χρηματοοικονομική δυνατότητα των φορέων αυτών. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί το Ετήσιο σχέδιο δράσης της Περιφέρειας για το 2015 με τίτλο «Ευαισθητοποίηση πολιτών για την πρόληψη και προαγωγή της υγείας σε συνεργασία με φορείς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (β. ενότητα 4.4.5 του παρόντος).

5.5.1 Άξονες Παρεμβάσεων

Άξονας Παρέμβασης 1: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά

Σκοπιμότητα

Ο 1ος Άξονας της Περιφερειακής Στρατηγικής αποσκοπεί στο να εξασφαλίσει τις βασικές συνθήκες διαβίωσης των ατόμων της Περιφέρειας που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας.

Προτεραιότητες

Π1.1: Εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Κάλυψη των αναγκών σε βασικές ανάγκες των κατοίκων της Περιφέρειας οι οποίοι κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό.

Τύποι Δράσεων

ΤΔ 1.1.1: Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης

Περιλαμβάνει δράσεις όπως:

- «Διανομή τροφίμων και λοιπών αγαθών πρώτης ανάγκης»: Ουσιαστικά αφορά παρεμβάσεις όπως:

  α) Το Πρόγραμμα «Επισιτιστική και Βασική Υλική Συνδρομή προς Απόρους» το οποίο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Άπορους (ΤΕΒΑ). Το εν λόγω Πρόγραμμα θα υλοποιηθεί μέσω Κοινωνικών Συμπράξεων οι οποίες θα συσταθούν σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων.

  β) Το έργο «Παροχή τροφίμων σε αστέγους και άτομα που διαβιούν σε συνθήκες στέγης, οι οποίες δεν εξασφαλίζουν δυνατότητα καθημερινής σίτισης και διατροφής». Στο πλαίσιο του εν λόγω έργου η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει συνάψει προγραμματική σύμβαση με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας προϋπολογισμού 250.000€.

- «Λειτουργία δομών αντιμετώπισης της φτώχειας»: Αφορά τη λειτουργία δομών σίτισης, στέγασης και λοιπών κοινωνικών δομών όπως Κοινωνικά Παντοπωλεία, Κοινωνικά Ιατρεία και Φαρμακεία κλπ..

Επιπρόσθετα αναφέρεται ότι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας υλοποιείται ήδη το Πρόγραμμα με τον τίτλο «ΣΤΕΓΑ-ΖΩ», το οποίο στοχεύει στην υποστήριξη ατόμων που διαβιούν σε ακατάλληλες συνθήκες βιώνοντας την πιο ακραία μορφή ένδειας, απορίας και κοινωνικού αποκλεισμού. Το πρόγραμμα «ΣΤΕΓΑ-ΖΩ» χρηματοδοτείται από πόρους του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Ωφελούμενοι

Βασικές ομάδες ωφελουμένων:

- Ευπαθείς Ομάδες του πληθυσμού με αδυναμία πρόσβασης σε βασικά αγαθά, που ζουν κάτω από το όριο ή σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Δήμοι και νομικά τους πρόσωπα, Αναπτυξιακές Εταιρείες Δήμων, Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ), ΜΚΟ, Κοινωνικές Συμπράξεις.

Άξονας Παρέμβασης 2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικές υπηρεσίες

Σκοπιμότητα

Ο 2ος Άξονας της Περιφερειακής Στρατηγικής αποσκοπεί στην εξασφάλιση της πρόσβασης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού σε υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικές υπηρεσίες.

Προτεραιότητες

Π2.1: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας

Π2.2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόνοιας και λοιπές κοινωνικές υπηρεσίες

Αναμενόμενα αποτελέσματα

- Κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού για πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας
- Διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινής ωφέλειας

Τύποι Δράσεων

<u>ΤΔ2.1.1: Παροχή υπηρεσιών υγείας</u>

Αφορά αφενός την κάλυψη των αναγκών σε εξοπλισμό των υποδομών υγείας της Δυτικής Ελλάδας, αφετέρου την ανάπτυξη δικτύου προστασίας της υγείας του πληθυσμού της Δυτικής Ελλάδα. Ενδεικτικές δράσεις:

- «Ανάπτυξη/ βελτίωση υποδομών υγείας»: Περιλαμβάνεται η επέκταση και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών και υποδομών όλων των βαθμίδων υγείας και ειδικότερα προμήθεια ξενοδοχειακού και ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού, ανακαίνιση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών κ.α..
- «Ανάπτυξη και εφαρμογή του Δικτύου Προστασίας Υγείας του Πληθυσμού (Health Safety Net)»: Αφορά την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την εφαρμογή

των μεταρρυθμίσεων στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και στοχεύει στην εξασφάλιση του ελάχιστου δυνατού επιπέδου υπηρεσιών υγείας σε όλους και ειδικά σε αυτούς που αντιμετωπίζουν αδυναμία πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας.

ΤΔ 2.2.1: Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας

Ο συγκεκριμένος τύπος δράσης αφορά την υποστήριξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της Δυτικής Ελλάδας στην προσπάθεια τους για πρόσβαση σε κοινωνικές και λοιπές υπηρεσίες κοινής ωφελείας. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται δράσεις όπως:

- Ανάπτυξη υποδομών στήριξης ευπαθών ομάδων, όπως δομές ανοικτής φροντίδας, αυτόνομης και ημιαυτόνομης διαβίωσης, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Παιδιών και Ηλικιωμένων κ.α.
- Λειτουργία δομών κοινωνικής φροντίδας ηλικιωμένων, Κέντρων Διημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ, ΚΔΑΠ ΜΕΑ, Βρεφονηπιακών σταθμών ολοκληρωμένης φροντίδας για παιδιά με αναπηρία, ανοικτών κέντρων φιλοξενίας για αιτούντες άσυλο κ.α.

Ωφελούμενοι

Βασικές ομάδες ωφελουμένων στο πλαίσιο του ΤΔ 2.1.1 αποτελούν:

- Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού με δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας.

Βασικές ομάδες ωφελουμένων στο πλαίσιο του ΤΔ 2.2.1 αποτελούν:

- Ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού με έμφαση σε ΑμεΑ, ηλικιωμένους, άτομα που ζουν στα όρια της φτώχειας, δικαιούχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, αιτούντες άσυλο κλπ.

Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)

Ενδεικτικοί Δικαιούχοι στο πλαίσιο του ΤΔ 2.1.1 αποτελούν:

- ΟΤΑ και νομικά τους πρόσωπα
- Αναπτυξιακές Εταιρείες ΟΤΑ
- Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ)
- Υπουργείο Υγείας και εποπτευόμενοι φορείς του

Ενδεικτικοί Δικαιούχοι στο πλαίσιο του ΤΔ 2.2.1 αποτελούν:

- ΟΤΑ και νομικά τους πρόσωπα
- Αναπτυξιακές Εταιρείες ΟΤΑ
- Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ)
- Υπουργεία

- Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ)
- ΜΚΟ

Άξονας Παρέμβασης 3: Ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων & Καταπολέμηση των διακρίσεων

Σκοπιμότητα

Ο 3ος Άξονας της Περιφερειακής Στρατηγικής αποσκοπεί στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των πολιτών της Περιφέρειας ώστε να επιτευχθεί η άμβλυνση των διακρίσεων τις οποίες υφίστανται άτομα λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού, αλλά και η άρση των εμποδίων τα οποία αντιμετωπίζουν τα άτομα αυτά σε ότι αφορά την πλήρη συμμετοχή τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι και την αγορά εργασίας.

Προτεραιότητες

Π3.1: Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων

Π3.2: Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων

Αναμενόμενα αποτελέσματα

- Η αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού περιθωριοποιημένων κοινοτήτων που διαβιούν στην Δυτική Ελλάδα.
- Η κάλυψη των αναγκών των ατόμων που υφίστανται διακρίσεις αναγκών μέσω της ανάπτυξης υποστηρικτικών υπηρεσιών και δομών.

Τύποι Δράσεων

ΤΔ 3.1.1: Υποστήριξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου τύπου δράσης περιλαμβάνονται παρεμβάσεις με στόχο την κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Ενδεικτικές δράσεις:

- «Παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών σε ΡΟΜΑ»: περιλαμβάνονται ενέργειες όπως: συμβουλευτική, κατάρτιση, mentoring, δράσεις προώθησης απασχόλησης/ αυτοαπασχόλησης Ρομά κλπ. σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά.
- «Δομές υποστήριξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων»: περιλαμβάνεται ανάπτυξη και λειτουργία δομών για την υποστήριξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως είναι οι ΡΟΜΑ, οι μετανάστες, οι άστεγοι. Οι εν λόγω δομές ενδεικτικά αφορούν: λειτουργία One – Stop shops / Κέντρων Κοινότητας ευπαθών ομάδων, μετεξέλιξη Κέντρων (Ιατρο-κοινωνικών) Στήριξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων κ.α.
- «Δράσεις για την ένταξη και την κοινωνική ενσωμάτωση μεταναστών»: ενδεικτικές παρεμβάσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν: παροχή υλικής βοήθειας, εκπαίδευσης, κατάρτισης, υπηρεσιών στήριξης, υγειονομικής περίθαλψης και

ψυχολογικής φροντίδας, ενημέρωσης ή βοήθειας σε σχέση με τις διοικητικές ή/και δικαστικές διατυπώσεις κ.α.

ΤΔ 3.2.1: Ενέργειες προώθησης της ισότητας των ευκαιριών

Ο συγκεκριμένος τύπος δράσης στοχεύει στην υποστήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν διακρίσεις ή εμπόδια για την κοινωνική τους ενσωμάτωση ή τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας. Ενδεικτικές δράσεις:

- «Δομές και υπηρεσίες για την υποστήριξη ΑμεΑ»: Κέντρα διημέρευσης ατόμων με αναπηρία, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης για παιδιά και έφηβους με νοητική υστέρηση ή/και αναπηρίες, στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης ΑμεΑ, εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες κλπ.
- «Υποστήριξη θυμάτων κακοποίησης (όπως γυναίκες και παιδιά)»: συμβουλευτική και διαχείριση κρίσεων στην οικογένεια, λειτουργία κέντρων υποστήριξης ατόμων που υφίστανται διακρίσεις κλπ.

Ωφελούμενοι

Βασικές ομάδες ωφελουμένων στο πλαίσιο του ΤΔ 3.1.1 αποτελούν:

- ΡΟΜΑ και λοιπές περιθωριοποιημένες κοινότητες (μετανάστες, άστεγοι) που είναι εγκατεστημένοι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Βασικές ομάδες ωφελουμένων στο πλαίσιο του ΤΔ 3.2.1 αποτελούν:

- ΡΟΜΑ, μετανάστες, γυναίκες θύματα κακοποίησης, παιδιά θύματα κακοποίησης, ΑμεΑ, οικογένειες με προστατευόμενα μέλη ΑμεΑ κλπ.

Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)

Ενδεικτικοί Δικαιούχοι στο πλαίσιο του ΤΔ 3.1.1 αποτελούν:

- ΟΤΑ και νομικά τους πρόσωπα
- Αναπτυξιακές Εταιρείες ΟΤΑ
- Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ)
- ΜΚΟ

Ενδεικτικοί Δικαιούχοι στο πλαίσιο του ΤΔ 3.2.1 αποτελούν:

- ΟΤΑ και νομικά τους πρόσωπα
- Αναπτυξιακές Εταιρείες ΟΤΑ
- Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ)
- ΜΚΟ
- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ)
- ΕΕΤΑΑ

Άξονας Παρέμβασης 4: Προώθηση στην απασχόληση

Σκοπιμότητα

Ο 4ος Άξονας της Περιφερειακής Στρατηγικής αποσκοπεί στην υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της Δυτικής Ελλάδας στην προσπάθειά τους για ένταξη/ επανένταξη στην αγορά εργασίας.

Προτεραιότητες

Π 4.1: Υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού για την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας

Π 4.2: Ενεργοποίηση των φορέων της τοπικής κοινωνίας για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας

Αναμενόμενα αποτελέσματα

- Η κοινωνική και εργασιακή ένταξη/επανένταξη ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό.
- Η αύξηση της απασχολησιμότητας και της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών στη αγορά εργασίας, που βρίσκονται ή απειλούνται από φτώχεια.
- Η δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων ως διέξοδο από την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.
- Η ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας για τη δημιουργία θέσεων εργασίας για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού καθώς και την ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που δύναται να αναλάβουν.

Τύποι Δράσεων

ΤΔ 4.1.1: Δράσεις ενεργούς ένταξης στην αγορά εργασίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση

Ο εν λόγω τύπος δράσης αφορά στην προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ομάδων εκείνων του πληθυσμού της Περιφέρειας που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση (ομάδες υψηλού κινδύνου) λόγω οικονομικών, κοινωνικών ή άλλων αιτιών. Ενδεικτικές δράσεις:

- Προγράμματα κατάρτισης, συμβουλευτικής, επιμόρφωσης
- Προγράμματα προώθησης στην απασχόληση, όπως προγράμματα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε επιχειρήσεις, προγράμματα κατάρτισης συνδεδεμένα με πρακτική άσκηση κ.α.
- Παροχή υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (λειτουργία παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών κ.α.).

ΤΔ 4.1.2: Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Κοινωνικής Οικονομίας για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων

Μέσω του συγκριμένου τύπου δράσης επιδιώκεται η ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας αλλά και της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε Κοινωνικές

Επιχειρήσεις, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες. Ενδεικτικές δράσεις:

- Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Υποστήριξης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και κάθε μορφής κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Δημιουργία νέων και λειτουργία υφιστάμενων κοινωνικών επιχειρήσεων

Τύπος Δράσης 4.2.1: Ενεργοποίηση του τοπικού δυναμικού για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων

Μέσω του συγκριμένου τύπου δράσης επιδιώκεται η κινητοποίηση των τοπικών φορέων για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της φτώχειας καθώς και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευαίσθητων ομάδων του πληθυσμού. Ειδικότερα προβλέπεται η υλοποίηση τοπικών προγραμμάτων για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων, τα οποία δύναται να περιλαμβάνουν ολοκληρωμένη δέσμη παρεμβάσεων προς τους ωφελούμενους όπως συμβουλευτική, κατάρτιση / επιμόρφωση, mentoring, δημοσιότητα & ευαισθητοποίηση, δικτύωση, προώθηση της απασχόλησης/αυτοαπασχόλησης κ.α..

Ωφελούμενοι

Βασικές ομάδες ωφελουμένων στο πλαίσιο του ΤΔ 4.1.1 αποτελούν:

- Μακροχρόνια άνεργοι, άνεργες γυναίκες, αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, αναλφάβητοι-άτομα με χαμηλά προσόντα, άτομα με αναπηρία, κάτοικοι απομακρυσμένων περιοχών, δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, ΡΟΜΑ, μετανάστες κλπ.

Βασικές ομάδες ωφελουμένων στο πλαίσιο του ΤΔ 4.1.2 αποτελούν:

- Γυναίκες, άνεργοι, δικαιούχοι Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, ΡΟΜΑ, μετανάστες, ΑμεΑ κλπ.

Βασικές ομάδες ωφελουμένων στο πλαίσιο του ΤΔ 4.2.1 αποτελούν:

- Γυναίκες, άνεργοι, εργαζόμενοι που έχουν απολυθεί, δικαιούχοι Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, ΡΟΜΑ, μετανάστες, ΑμεΑ κλπ.

Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)

Ενδεικτικοί Δικαιούχοι στο πλαίσιο του ΤΔ 4.1.1 αποτελούν:

- ΟΤΑ και νομικά τους πρόσωπα
- Αναπτυξιακές Εταιρείες ΟΤΑ
- Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ)
- ΜΚΟ

Ενδεικτικοί Δικαιούχοι στο πλαίσιο του ΤΔ 4.1.2 αποτελούν:

- ΟΤΑ και νομικά τους πρόσωπα

- Αναπτυξιακές Εταιρείες ΟΤΑ
- Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ)
- Υπουργείο Υγείας και εποπτευόμενοι από αυτό φορείς,
- 6η Υγειονομική Περιφέρεια
- Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (ΚΟΙΣΠΕ)
- ΜΚΟ

Ενδεικτικοί Δικαιούχοι στο πλαίσιο του ΤΔ 4.2.1 αποτελούν:

- ΟΤΑ και νομικά τους πρόσωπα
- Αναπτυξιακές Εταιρείες ΟΤΑ
- Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ)
- Υπουργείο Υγείας και εποπτευόμενοι από αυτό φορείς,
- ΜΚΟ
- Εργαζόμενοι που έχουν απολυθεί, αυτοαπασχολούμενοι, έκτακτοι υπάλληλοι και εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου.

5.5.2 Σύνοψη επιχειρησιακού σχεδιασμού

Στην ενότητα αυτή και ειδικότερα στον πίνακα που ακολουθεί, συνοψίζονται οι παρεμβάσεις που αναμένεται να υλοποιηθούν στο πλαίσιο της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας και καταγράφονται ενδεικτικές πηγές χρηματοδότησής τους.

Πίνακας 9: Συνολική παρουσίαση παρεμβάσεων Περιφερειακής Στρατηγικής και πηγές χρηματοδότησης

Άξονας Παρέμβασης	Προτεραιότητα	Τύπος Δράσης	Ενδεικτικές πηγές χρηματοδότησης
1: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά	1.1: Εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά	1.1.1: Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης	• ΤΕΒΑ: Πρόγραμμα «Επισιτιστική και Βασική Υλική Συνδρομή προς Απόρους» • Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας: α) Πρόγραμμα «Παροχή τροφίμων σε αστέγους και άτομα που διαβιούν σε συνθήκες στέγης, οι οποίες δεν εξασφαλίζουν δυνατότητα καθημερινής σίτισης και διατροφής», β) πρόγραμμα ΣΤΕΓΑΖΩ • ΕΚΤ: ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020
2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικές υπηρεσίες	2.1: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας	2.1.1: Παροχή υπηρεσιών υγείας	• ΕΚΤ & ΕΤΠΑ: ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020
	2.2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόνοιας και λοιπές κοινωνικές υπηρεσίες	2.2.1: Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας	• ΕΚΤ & ΕΤΠΑ: ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020

Άξονας Παρέμβασης	Προτεραιότητα	Τύπος Δράσης	Ενδεικτικές πηγές χρηματοδότησης
3: Ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων & Καταπολέμηση των διακρίσεων	3.1: Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων	3.1.1: Υποστήριξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων	• ΕΚΤ: ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020 • Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης • Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια 2014-2020»
	3.2: Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων	3.2.1: Ενέργειες προώθησης της ισότητας των ευκαιριών	• ΕΚΤ: ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020 • Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια 2014-2020»
4: Προώθηση στην απασχόληση	4.1: Υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού για την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας	4.1.1: Δράσεις ενεργούς ένταξης στην αγορά εργασίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση	• ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020 (ΕΚΤ) • ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΚΤ) • Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίησης
		4.1.2: Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Κοινωνικής Οικονομίας για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων	• ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020 (ΕΚΤ) • ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΚΤ) • Πρόγραμμα για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία (EaSI)
4: Προώθηση στην απασχόληση	4.2: Ενεργοποίηση των φορέων της τοπικής κοινωνίας για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας	4.2.1: Ενεργοποίηση του τοπικού δυναμικού για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων	• ΕΚΤ: ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020 • Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίησης

5.6 Σύνδεση Περιφερειακής Στρατηγικής με ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020

Δεδομένου ότι το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας θα αποτελέσει βασική πηγή χρηματοδότησης της Περιφερειακής Στρατηγικής, στην ενότητα αυτή γίνεται μια συνολική παρουσίαση της σύνδεσης των παρεμβάσεων της Περιφερειακής Στρατηγικής με αυτές που προβλέπονται στο πλαίσιο του ΠΕΠ.

Πίνακας 10: Αντιστοίχηση παρεμβάσεων Περιφερειακής Στρατηγικής με το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ			ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
Άξονας Παρέμβασης	**Προτεραιότητα**	**Τύπος Δράσης**	**Άξονας Προτεραιότητας**	**Ειδικός Στόχος**	**Τύπος Δράσης**
1: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά	1.1: Εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά	1.1.1: Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης	4: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων	ΕΣ 9.iv.1 «Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας»	9 iv.1.1. Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού
2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικές υπηρεσίες	2.1: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας	2.1.1: Παροχή υπηρεσιών υγείας	5: Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση κοινωνικών υποδομών, υποδομών υγείας και εκπαίδευσης	9.α.1. «Αύξηση της κάλυψης του πληθυσμού και ειδικά των ευπαθών ομάδων με υποδομές υγείας και κοινωνικές υποδομές»	9.α.1.1.Υποδομές στον τομέα της υγείας
			4: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων	ΕΣ 9.iv.1 «Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας»	9. iv.1.2. «Ανάπτυξη και Εφαρμογή του Δικτύου Προστασίας Υγείας του Πληθυσμού (Health Safety Net) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας»
	2.2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόνοιας και λοιπές κοινωνικές υπηρεσίες	2.2.1: Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας	5: Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση κοινωνικών υποδομών, υποδομών υγείας και εκπαίδευσης	9.α.1. «Αύξηση της κάλυψης του πληθυσμού και ειδικά των ευπαθών ομάδων με υποδομές υγείας και κοινωνικές υποδομές»	9.α.1.2. Κοινωνικές Υποδομές για ευπαθείς ομάδες

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ			ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
Άξονας Παρέμβασης	**Προτεραιότητα**	**Τύπος Δράσης**	**Άξονας Προτεραιότητας**	**Ειδικός Στόχος**	**Τύπος Δράσης**
			4: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων	ΕΣ 9.iv.1 «Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας»	9 iv.1.1. Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού
3: Ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων & Καταπολέμηση των διακρίσεων	3.1: Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων	3.1.1: Υποστήριξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων	4: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων	ΕΣ 9.ii.1 «Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων»	9.ii.1.1. Δράσεις υποστήριξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων για την κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωσή τους
	3.2: Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων	3.2.1: Ενέργειες προώθησης της ισότητας των ευκαιριών		ΕΣ 9.iii.1 «Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων»	9.iii.1.1. Ενέργειες προώθησης της ισότητας των ευκαιριών
4: Προώθηση στην απασχόληση	4.1: Υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού για την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας	4.1.1: Δράσεις ενεργούς ένταξης στην αγορά εργασίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση	4: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων	ΕΣ.9.i.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που κινδυνεύουν ή βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό	9.i.1.1 Δράσεις ενεργούς ένταξης στην αγορά εργασίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ			ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
Άξονας Παρέμβασης	**Προτεραιότητα**	**Τύπος Δράσης**	**Άξονας Προτεραιότητας**	**Ειδικός Στόχος**	**Τύπος Δράσης**
		4.1.2: Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Κοινωνικής Οικονομίας για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων		9.v.1 «Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο»	9.v.1.1. «Επενδύσεις στην κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές επιχειρήσεις σε τοπικό επίπεδο» 9.v.1.2. «Ενδυνάμωση Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης για άτομα με ψυχικές διαταραχές»
4: Προώθηση στην απασχόληση	4.2: Ενεργοποίηση του τοπικού δυναμικού για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων	4.2.1: Τοπικά Προγράμματα για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επιχειρηματικότητα ευπαθών ομάδων	4: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων	9.vi.1 «Ενεργοποίηση των φορέων της τοπικής κοινωνίας για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας»	9.vi.1.1. «Τοπικά σχέδια δράσης για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας»

5.7 Συμβολή Περιφερειακής Στρατηγικής στην Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης

Η Περιφερειακή Στρατηγική όπως παρουσιάστηκε παραπάνω συμβάλλει στους τρεις πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής οι οποίοι αφορούν:

Π1: Καταπολέμηση της Φτώχειας

Π2: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες

Π3: Αγορά Εργασίας Χωρίς Αποκλεισμούς

Επίσης, η Περιφερειακή Στρατηγική συμβάλλει στο σύνολο των Επιχειρησιακών Αξόνων της Εθνικής Στρατηγικής (μεγάλη συνάφεια με τους Άξονες 1, 2 , 3, μικρή συνάφεια με τον 4).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η σύνδεση της Περιφερειακής με την Εθνική Στρατηγική σε επίπεδο Επιχειρησιακών Αξόνων, Προτεραιοτήτων και Μέτρων.

Πίνακας 11: Σύνδεση Περιφερειακής Στρατηγικής με Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ			ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ		
Άξονας Παρέμβασης	**Προτεραιότητα**	**Τύπος Δράσης**	**Επιχειρησιακός Άξονας**	**Προτεραιότητα**	**Μέτρα Πολιτικής**
1: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά	1.1: Εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά	1.1.1: Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης	1: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά	1.1.1. Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης 1.1.2. Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη 1.1.4. Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη
2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικές υπηρεσίες	2.1: Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας	2.1.1: Παροχή υπηρεσιών υγείας	1: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά	1.1.2. Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
	2.2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόνοιας και λοιπές κοινωνικές υπηρεσίες	2.2.1: Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας	1: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά	1.1.4. Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη
			2: Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών	2.2: Πρόσβαση σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες	2.2.1. Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής 2.2.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, ψυχαγωγίας και αναψυχής 2.2.3. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας 2.2.5. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ			ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ		
Άξονας Παρέμβασης	**Προτεραιότητα**	**Τύπος Δράσης**	**Επιχειρησιακός Άξονας**	**Προτεραιότητα**	**Μέτρα Πολιτικής**
			3: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων	3.3: Πρόσβαση ανέργων με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού και άλλων ομάδων σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες	3.3.1 Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας 3.3.3. Πρόληψη της παραπομπής σε υπηρεσίες κλειστής φροντίδα 3.3.4. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης
3: Ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων & Καταπολέμηση των διακρίσεων	3.1: Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων	3.1.1: Υποστήριξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων	1: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά	1.1.3. Αντιμετώπιση κρίσεων
			2: Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών	2.2: Πρόσβαση σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες 2.3: Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση	2.2.3. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας 2.2.7.Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες Νομικής Συνδρομής 2.3.4. Εκπαιδευτική Ένταξη παιδιών Ρομά 2.3.5. Καταπολέμηση της σχολικής διαρροής
			3: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων	3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης	3.2.2 Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης
	3.2: Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού	3.2.1: Ενέργειες προώθησης της ισότητας των ευκαιριών	1: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά	1.1.3. Αντιμετώπιση κρίσεων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ			ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ		
Άξονας Παρέμβασης	**Προτεραιότητα**	**Τύπος Δράσης**	**Επιχειρησιακός Άξονας**	**Προτεραιότητα**	**Μέτρα Πολιτικής**
	αποκλεισμού ευπαθών ομάδων				
			2: Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών	2.2: Πρόσβαση σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες 2.3: Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση	2.2.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, ψυχαγωγίας και αναψυχής 2.2.3. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας 2.2.4. Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας 2.2.5. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης 2.3.3. Ειδική αγωγή των παιδιών με αναπηρία
			3: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων	3.2 Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης 3.3: Πρόσβαση ανέργων με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού και άλλων ομάδων σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες	3.2.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης 3.3.4. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης 3.3.5.Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας
4: Προώθηση στην	4.1: Υποστήριξη των	4.1.1: Δράσεις ενεργούς	2: Πρόληψη και	2.2: Πρόσβαση σε	2.2.1. Πρόσβαση σε υπηρεσίες

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ			ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ		
Άξονας Παρέμβασης	**Προτεραιότητα**	**Τύπος Δράσης**	**Επιχειρησιακός Άξονας**	**Προτεραιότητα**	**Μέτρα Πολιτικής**
απασχόληση	ευπαθών ομάδων του πληθυσμού για την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας	ένταξης στην αγορά εργασίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση	καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών	Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες	προσχολικής αγωγής
			3: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων	3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης	3.2.1.Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης 3.2.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης
		4.1.2: Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Κοινωνικής Οικονομίας για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων	3: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων	3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης	3.2.3. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
	4.2: Ενεργοποίηση του τοπικού δυναμικού για την προώθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων	4.2.1: Τοπικά Προγράμματα για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επιχειρηματικότητα ευπαθών ομάδων	3: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων	3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης	3.2.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης

5.8 Μηχανισμός παρακολούθησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και προστασίας

Για την αποτελεσματική παρακολούθηση και εφαρμογή των παρεμβάσεων που υλοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σχετικά με την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη ενός Μηχανισμού παρακολούθησης.

Ειδικότερα, ο εν λόγω Μηχανισμός:

- Θα παρακολουθεί και θα συντονίζει το σύνολο των παρεμβάσεων που θα λάβουν χώρα στην Περιφέρεια σχετικά με τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό (είτε αυτές προέρχονται από την Περιφέρεια είτε από την Κεντρική Διοίκηση).
- Θα διασφαλίζει την απρόσκοπτη εφαρμογή της Περιφερειακής Στρατηγικής
- Θα προτείνει την αναθεώρηση της Περιφερειακής Στρατηγικής εάν οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες αλλάξουν και απαιτείται προσαρμογή της στις νέες συνθήκες.
- Θα τροφοδοτεί με τα απαραίτητα στοιχεία την Εθνική Στρατηγική και εν γένει τα εθνικά όργανα που έχουν οριστεί για τον σκοπό αυτό.

Ο Μηχανισμός αυτός θα περιλαμβάνει όργανα και διαδικασίες, ως ακολούθως:

Σε ότι αφορά τα Όργανα:

Σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης προτείνεται η αναθεώρηση του υφιστάμενου συστήματος ρύθμισης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης με την εισαγωγή ενός Νόμου – Πλαισίου που θα θεσπίζει το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Ένταξης (ΕΣΚΕ). Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται ο Νόμος να περιλαμβάνει διακριτό κεφάλαιο για τα «Όργανα και λειτουργία του Ε.Σ.Κ.Ε.» ως ακολούθως:

α) Ο συντονισμένος διατομεακός σχεδιασμός των επιμέρους δράσεων κάθε Πυλώνα του Συστήματος μέσω του Εθνικού Μηχανισμού (στο επίπεδο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας) για την οριζόντια παρακολούθηση και τον συντονισμό των πολιτικών ένταξης, που θα εξειδικεύσει το πλέγμα ενός Εθνικού Προγράμματος για την Κοινωνική Ένταξη (το οποίο αντιστοιχεί σε ένα ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα που θα επικαιροποιείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. ανά 5 έτη)).

β) Η θεματική κάθετη εφαρμογή των πολιτικών ένταξης σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης (συναρμόδια Υπουργεία και εποπτευόμενα ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ) και τον οριζόντιο συντονισμό και παρακολούθηση με βάση τους εθνικούς στόχους για την φτώχεια και τον αποκλεισμό.

γ) Η "χωρική" εξειδίκευση των στόχων και των παρεμβάσεων του Εθνικού Προγράμματος ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε Περιφέρειας, μέσω ενός εξειδικευμένου επιτελικού οργάνου «Περιφερειακή Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη» και του δικτύου Περιφερειακών Παρατηρητηρίων (ένα ανά Περιφέρεια).

«Περιφερειακή Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη» και «Περιφερειακά Παρατηρητήρια»

Σε ότι αφορά την **Περιφερειακή Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη**, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην Εθνική Στρατηγική, λειτουργεί ως συλλογικό γνωμοδοτικό όργανο που συγκροτείται με απόφαση του Περιφερειάρχη και στη σύνθεσή της συμμετέχουν:

- ο Περιφερειάρχης (ως Πρόεδρος)
- ένα μέλος του Περιφερειακού Συμβουλίου
- οι δήμαρχοι όλων των Δήμων της Περιφέρειας
- εκπρόσωποι των βασικών κοινωνικοοικονομικών παραγόντων της περιοχής που ορίζονται με απόφαση του Περιφερειάρχη (ιδίως εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων, της τοπικής ακαδημαϊκής κοινότητας, των τοπικών επιμελητηρίων, των Μητροπόλεων και τοπικών εθελοντικών οργανώσεων).

Οι βασικές αρμοδιότητες της Επιτροπής περιλαμβάνουν:

- την εισήγηση μέτρων για την προώθηση των στόχων ανάπτυξης του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Ένταξης στην οικεία Περιφέρεια
- την δημιουργία δικτύων με τις αρμόδιες υπηρεσίες της κεντρικής διοίκησης, τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων και με τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης.

Σε ότι αφορά τα **Περιφερειακά Παρατηρητήρια Ένταξης**, έχουν στόχο την παρακολούθηση των παρεμβάσεων της Στρατηγικής σε περιφερειακό/ τοπικό επίπεδο, την ανάδειξη τοπικών αναγκών και προκλήσεων, την αποτύπωση των χωρικών διαστάσεων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την τροφοδότηση του Εθνικού Συντονιστικού Μηχανισμού με δεδομένα των Περιφερειακών Στρατηγικών Κοινωνικής Ένταξης.

Συνεπώς για τις ανάγκες του Μηχανισμού που προαναφέρθηκε προτείνεται να αξιοποιηθούν τα όργανα που προβλέπεται να συσταθούν σε Περιφερειακό επίπεδο για τις ανάγκες της Εθνικής Στρατηγικής.

Τέλος, επισημαίνεται ότι εκτός των παραπάνω οργάνων, στην Εθνική Στρατηγική στον Επιχειρησιακό Άξονα 4 «Καλή Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης» (Μέτρο πολιτικής 4.2.2. Δίκτυα Κοινωνικής Καινοτομίας) προβλέπεται:

- Η ανάπτυξη Περιφερειακών Δικτύων Κοινωνικής Καινοτομίας μεταξύ δημόσιων και μη δημόσιων φορέων με στόχο την βελτίωση της προσβασιμότητας και της ποιότητας των διαθέσιμων υπηρεσιών ενεργοποίησης ευάλωτων ανέργων και κοινωνικής φροντίδας ευπαθών ομάδων του πληθυσμού
- Η ανάπτυξη Κοινωνικών Συμπράξεων για την υλοποίηση των Πράξεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής προς Απόρους» 2014 – 2020.

Σε ότι αφορά τις Διαδικασίες παρακολούθησης:

Σε ότι αφορά τις απαραίτητες ενέργειες για την παρακολούθηση των παρεμβάσεων σε Περιφερειακό επίπεδο, αυτές προτείνεται να περιλαμβάνουν:

- Παρακολούθηση της ενεργοποίησης των παρεμβάσεων
- Παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των παρεμβάσεων
- Αποτίμηση της πορείας υλοποίησης των παρεμβάσεων
- Αναθεώρηση της Περιφερειακής Στρατηγικής εφόσον απαιτηθεί.

Παράρτημα

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ - ΔΟΜΗ	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ
1	ΜΚΟ "ΝΕΣΤΟΣ"	Άνεργοι, Μη διαθέσιμα στοιχεία από το 2012
2	ΜΚΟ "ΓΕΦΥΡΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ"	Άνεργοι, Μη διαθέσιμα στοιχεία από το 2014
3	ΑΜΚΕ "ΑΡΩΓΗ"	ΑμεΑ, μετανάστες, εξαρτημένοι, αιτούντες άσυλο/πρόσφυγες, παλιννοστούντες, θύματα κακοποίησης
4	ΑΜΚΕ "ΚΛΙΜΑΚΑ"	άστεγοι, ΑμεΑ
5	ΑΜΚΕ "ΠΟΛΥΝΟΗ"	Άνεργοι, θύματα κακοποίησης, φυλακισμένοι/αποφυλακισθέντες, μετανάστες
6	ΑΜΚΕ "ΑΛΚΥΟΝΗ"	ΑμεΑ & συνοδοί/φροντιστές αυτών
7	Αντωνοπούλειο Ίδρυμα Ν.Π.Ι.Δ. Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα Υπηρεσία Κοιν. Πρόνοιας Σε Άτομα Με Αναπηρία	ΑμεΑ (παιδιά)
8	Άσυλο Χρόνιων Παθήσεων Παιδιών του Φιλ. Συλλόγου «ΚΙΒΩΤΟΣ ΑΓΑΠΗΣ ΓΑΛΗΝΗ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΩΝ»	ΑμεΑ (παιδιά)
9	Γηριατρική Και Γεροντολογική Εταιρεία Νοτιοδυτικής Ελλάδος	Ηλικιωμένοι
10	Γηροκομείο Μεσολογγίου «ΣΕΛΙΒΕΙΟ»	Ηλικιωμένοι
11	Γηροκομείο Χριστιανικής Ένωσης Αγρινίου	Ηλικιωμένοι
12	ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΩΝ Ν. ΗΛΕΙΑΣ	Μετανάστες, άποροι, άνεργοι - Μη διαθέσιμα στοιχεία από το 2014
13	Εθελοντές στήριξης ογκολογικών ασθενών " η ελπίδα "	Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
14	Εθνικό Ίδρυμα Αποκατάστασης Ανάπηρων Πάτρας	ΑμεΑ
15	Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία Παράρτημα Πάτρας	Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα & συνοδοί/ φροντιστές αυτών

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ - ΔΟΜΗ	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ
16	Ελληνική Ένωση για την Αντιμετώπιση της Σκλήρυνσης κατά πλάκας Δυτικής Ελλάδας	Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
17	Ελληνική Εταιρία Προστασίας & Αποκαταστάσεως Ανάπηρων Παιδιών ΕΛΕΠΑΠ	ΑμεΑ (παιδιά)
18	Ελληνική Ομάδα Διάσωσης Παράρτημα Πάτρας	Μετανάστες, αιτούντες άσυλο/πρόσφυγες
19	Θεραπευτικό Παιδαγωγικό Κέντρο Πατρών Ατόμων με νοητική υστέρηση «Η ΜΕΡΙΜΝΑ»	ΑμεΑ
20	Ιερά Μητρόπολη Αιγιαλείας και Καλαβρύτων (Ίδρυμα Αγάπης Μέλαθρον «Ο ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ», Καλλιμανοπούλειο Εκκλησιαστικό Διακονικό Κέντρο (Κ.Ε.ΔΙ.Κ.) Μονάδα Φροντίδας Ηλικιωμένων, Κοινωνικό παντοπωλείο και κοινωνικό εστιατόριο, Φιλόπτωχο ταμείο φιλανθρωπίας και εποποιίας)	Άποροι, ηλικιωμένοι
21	Ιερά Μητρόπολη Αιτωλίας & Ακαρνανίας (Οργανισμός Προαγωγής της Υγείας «ΑΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ»)	Άπορες οικογένειες, εξαρτημένοι, ΑμεΑ & συνοδοί/φροντιστές αυτών
22	Ιερά Μητρόπολη Ηλείας και Ωλένης	Άπορες οικογένειες, ηλικιωμένοι
23	Ιερά Μητρόπολη Ναυπακτίας και Αγίου Βλασίου	Άπορες οικογένειες, ηλικιωμένοι
24	Ιερά Μητρόπολη Πατρών	Άπορες οικογένειες, ηλικιωμένοι
25	Ιερά Μητρόπολη Τριφυλίας και Ολυμπίας	Άπορες οικογένειες, ηλικιωμένοι
26	Κ.Ε.Θ.Ε.Α Θεραπευτική μονάδα Εφήβων Πάτρας «ΟΞΥΓΟΝΟ»	Εξαρτημένοι & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
27	ΚΕ.Μ.Ο.Π. «Ο ΠΛΑΤΩΝ» Ναυπάκτου	ΑμεΑ & συνοδοί/φροντιστές αυτών, ηλικιωμένοι, μετανάστες, κακοποιημένες γυναίκες, άπορες οικογένειες, εξαρτημένοι, αιτούντες άσυλο
28	Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑ) Κίνηση "ΠΡΟΤΑΣΗ"	Εξαρτημένοι
29	Κέντρο Κοινοτικής Ψυχιατρικής Νοτιοδυτικής Ελλάδας Κε. Κοι.Ψυ Πάτρα	ΑμεΑ
30	Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Κ.Κ.Π.Π.Δ.Ε.)	Άποροι , ΑμεΑ, ηλικιωμένοι
31	Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής & Ερευνών (Υπηρεσία Κοινωνικής Ψυχιατρικής Πάτρας-Συμβουλευτικό Ψυχιατρικό Τμήμα Ενηλίκων, Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία Πάτρας, Κοινωνική Επιχείρηση "Φλόγα Ελπίδας")	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
32	Κοινωνικός Όμιλος Αποφοίτων Σκαγιοπούλειου Κέντρου Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Πατρών	Άποροι, ΑμεΑ
33	Κοινωφελές Σωματείο Αρωγής Και Φροντίδας Ηλικιωμένων Και Ατόμων Με Αναπηρία " Φροντίζω " Πάτρα	ΑμεΑ, ηλικιωμένοι
34	Κωνσταντοπούλειο Οίκος Ευγηρίας και χρόνιων παθήσεων	Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα, ηλικιωμένοι

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ - ΔΟΜΗ	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ
35	ΜΚΟ «PRAKSIS» Προγράμματα Ανάπτυξης, Κοινωνικής Στήριξης & Ιατρικής Συνεργασίας (Κέντρο Ημέρας ασυνόδευτων ανηλίκων Πάτρας, Κέντρο Φιλοξενίας ευάλωτων πληθυσμών & Ασυνόδευτων ανηλίκων ΣΤΕΓΗ PLUS(+))	άπορες οικογένειες, άστεγοι, μετανάστες, αιτούντες άσυλο / πρόσφυγες, ασυνόδευτα ανήλικα, εξαρτημένοι, Ρομά, φυλακισμένοι/αποφυλακισθέντες
36	ΜΚΟ - ΡΗΞΙΚΕΛΕΥΘΟΣ	Άποροι, πάσχοντες από χρόνια νοσήματα, ΑμεΑ, ηλικιωμένοι
37	Μονάδα Σπαστικών Παιδιών Πάτρας Μονάδα Σπαστικών Παιδιών Πάτρας	ΑμεΑ (παιδιά) & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
38	Νομαρχιακός Σύλλογος ΑμεΑ και Γονέων Νομού Ηλείας «Ηλις»	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
39	Νομαρχιακός Σύλλογος Ατόμων με αναπηρία Νομού Αιτωλοακαρνανίας «Η Ελπίδα»	ΑμεΑ
40	Ξενώνας Ατόμων με Ψυχικά Προβλήματα «ΨΥΧΑΡΓΩΣ»	ΑμεΑ
41	Ο.Κ.Α.Ν.Α Δίκτυο Θεραπευτικών Υπηρεσιών «ΓΕΦΥΡΑ»	Εξαρτημένοι
42	Κέντρο Πρόληψης Ν. Ηλείας «Παρεμβάσεις», ΘΜΦΑΕ Αγρινίου)	Εξαρτημένοι
43	Οικοτροφείο «ΙΡΙΣ» (Εταιρία Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιών & Ενηλίκων)	ΑμεΑ (παιδιά)
44	Οικοτροφείο «ΣΕΜΕΛΗ» (Μονάδα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης της Μ.Κ.Ο. «ΚΛΙΜΑΚΑ»)	ΑμεΑ
45	Περιφερειακή Ομοσπονδία Ατόμων Με Αναπηρία Δυτικής Ελλάδας και Νοτίων Ιονίων Νήσων (Π.ΟΜ.Α.μεΑ Δ.Ε ΚΑΙ Ν.Ι.Ν)	ΑμεΑ
46	Πανελλήνιος Σύλλογος Γονέων Τριών Παιδιών Πάτρας	Πολύτεκνες οικογένειες
47	Πανελλήνιος Σύλλογος Παραπληγικών παράρτημα Αχαΐας	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
48	Πανελλήνιος Σύλλογος Τυφλών	ΑμεΑ
49	Περιφερειακή Ένωση Τυφλών Νοτιοδυτικής Ελλάδας	ΑμεΑ
50	Πρόταση - Κίνηση Για Έναν Άλλο Τρόπο Ζωής	ΑμεΑ
51	Σύλλογος Ατόμων με Αναπηρίες Γονέων και Φίλων "Έχω Δικαίωμα"	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
52	Σύλλογος Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Γονέων & Φίλων ΑΜΕΑ «Η ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ»	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
53	Σύλλογος για την Ψυχική Υγεία (ΣΟΨΥ Πάτρας)	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
54	Σύλλογος Γυναικών με Καρκίνο Μαστού Νομού Αχαΐας «Άλμα Ζωής Πάτρας»	Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα
55	Σύλλογος νεφροπαθών Πάτρας, Μεσολογγίου, Αχαΐας	Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
56	Σύλλογος Παραπληγικών και Κινητικά Αναπήρων Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας	ΑμεΑ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ - ΔΟΜΗ	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ
57	Σύλλογος Παραπληγικών και Κινητικά Αναπήρων Παράρτημα Πάτρας	ΑμεΑ
58	Σύλλογος Πολυτέκνων Αγρινίου και Περιχώρων	Πολύτεκνες οικογένειες
59	Σύλλογος Πολυτέκνων Αιγιαλείας	Πολύτεκνες οικογένειες
60	Σύλλογος Πολυτέκνων Αμφιλοχίας και Περιχώρων «Ο Άγιος Αθανάσιος»	Πολύτεκνες οικογένειες
61	Σύλλογος Πολυτέκνων Ι.Π. Μεσολογγίου και περιχώρων	Πολύτεκνες οικογένειες
62	Σύλλογος Πολυτέκνων Αιτωλικού και Περιχώρων «Η Αγία Τριάς»	Πολύτεκνες οικογένειες
63	Σύλλογος Πολυτέκνων Μακρυνείας	Πολύτεκνες οικογένειες
64	Σύλλογος Πολυτέκνων Θέρμου και Περιχώρων	Πολύτεκνες οικογένειες
65	Σύλλογος Τριτέκνων Αμφιλοχίας Βάλτου και Ξηρομέρου «Η μάνα»	Πολύτεκνες οικογένειες
66	Σύλλογος Τριτέκνων Αιγιαλείας	Πολύτεκνες οικογένειες
67	Σύλλογος Τριτέκνων Ι.Π. Μεσολογγίου	Πολύτεκνες οικογένειες
68	Σύλλογος Τριτέκνων Ναυπακτίας και Δωρίδας	Πολύτεκνες οικογένειες
69	Σύλλογος Τριτέκνων Αιτωλικού και περιχώρων «Η Αγία Τριάδα»	Πολύτεκνες οικογένειες
70	Σύλλογος Τριτέκνων Νομού Αιτωλ/νίας	Πολύτεκνες οικογένειες
71	Σύλλογος Τριτέκνων Μακρυνείας	Πολύτεκνες οικογένειες
72	Σύλλογος Φλόγα	Πολύτεκνες οικογένειες
73	Σύλλογος Γονέων Ατόμων με νοητική Υστέρηση «ΟΙ Μαχητές»	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
74	Σωματείο ΑμεΑ Αχαΐας	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
75	Σωματείο ΙΚΕΛΟΣ	ΑμεΑ, άποροι, λοιπές ευπαθείς ομάδες
76	Σωματείο Κιβωτός της αγάπης	ΑμεΑ (παιδιά)
77	"Το Χαμόγελο του Παιδιού" Δυτικής Ελλάδας	Ασυνόδευτα ανήλικα, θύματα κακοποίησης, ΑμεΑ (παιδιά)
78	Φιλανθρωπική Αδελφότης Κυριών Διακοπτού " Ο Καλός Σαμαρείτης "	Άποροι
79	Γ.Ν. ΠΑΤΡΩΝ «ΑΓΙΟΣ ΑΔΡΕΑΣ» (Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας, Νοσοκομείο Ημέρας, ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΤΡΑΣ, ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΣΠΙΤΙ	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
80	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ Γ.Ν. ΠΑΤΡΩΝ (Παιδοψυχιατρικό Τμήμα, Προστατευμένο Εργαστήριο Επαγγελματικής Αποκατάστασης, Ξενώνας 1 ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ, Ξενώνας 2 ΑΡΟΗΣ , Προστατευμένο Διαμέρισμα (Δ1) στην Πάτρα "ΑΡΕΘΑ", Προστατευμένο Διαμέρισμα (Δ2) στην Πάτρα "ΚΟΡΥΤΣΑΣ", Ψυχιατρικό Τμήμα, Ψυχιατρικό Τμήμα - Τ.Ε.Π.)	ΑμεΑ
81	Γενικό Νοσοκομείο Αγρινίου (Κέντρο Ψυχικής Υγείας Αγρινίου, Ψυχιατρική Κλινική Ενηλίκων, Ξενώνας "ΙΡΙΔΑ", Ξενώνας "ΑΡΓΩ", Προστατευόμενο Διαμέρισμα (Δ1), Προστατευόμενο Διαμέρισμα (Δ2), Προστατευόμενο	ΑμεΑ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ - ΔΟΜΗ	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ
	Διαμέρισμα (Δ3)	
82	Γενικό Νοσοκομείο Μεσολογγίου "Χατζηκώστα" (Ψυχιατρική Κλινική Ενηλίκων, Προστατευόμενο Διαμέρισμα (Δ1) Μεσολογγίου, Προστατευόμενο Διαμέρισμα (Δ2) Μεσολογγίου, Προστατευόμενο Διαμέρισμα (Δ3) Μεσολογγίου, Ξενώνας "ΓΕΦΥΡΑ"/ ΜΟΝΑΔΑ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ -ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ "ΓΕΦΥΡΑ")	ΑμεΑ
83	Κέντρο Ημέρας για παιδιά με σοβαρές εξελικτικές διαταραχές (Εταιρεία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α.)	ΑμεΑ (παιδιά) & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
84	Καραμανδάνειο Γενικό Νοσοκομείο Παίδων Πατρών (Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο Παιδοψυχιατρική, Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών " Ο Άγιος Στυλιανός ")	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
85	Κοι.Σ.Π.Ε. Το.Ψ.Υ. Αχαΐας "ΦΑΡΟΣ"	ΑμεΑ
86	Εργαστήρι Ειδικής Επαγγελματικής Αγωγής και Αποκαταστάσεως «Παναγία Ελεούσα», Αγρίνιο – Μεσολόγγι	ΑμεΑ
87	Σύλλογος Μεσογειακής Αναιμίας Γονέων και Φίλων Αυτών Ν. Αιτωλ/νίας	Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
88	Σύλλογος Ατόμων Με Αναπηρίες Γονέων και Φίλων «Έχω Δικαίωμα»	ΑμεΑ & συνοδοί/ φροντιστές αυτών
89	Σύλλογος ατόμων με σακχαρώδη διαβήτη Πάτρας « ΖΩΗ ΓΛΥΚΙΑ»	Πάσχοντες από χρόνια νοσήματα
90	Κέντρο στήριξης Ρομά και ευπαθών ομάδων του δήμου Δυτικής Ελλάδας	Ρομά, μετανάστες, λοιπές περιθωριοποιημένες κοινότητες

Ευρετήριο Πινάκων και Σχημάτων

ΣΧΗΜΑ 1: ΠΟΣΟΣΤΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΦΤΩΧΕΙΑΣ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΑΠΟ EURO STAT ... 18
ΣΧΗΜΑ 2: ΠΟΣΟΣΤΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ 2020, ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ ... 32
ΣΧΗΜΑ 3: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ Κ.Κ.ΑΕΠ (ΜΑΔ) ... 58
ΣΧΗΜΑ 4: ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ... 106

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ... 38
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΆΞΟΝΑΣ 1 ... 41
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΆΞΟΝΑΣ 2 ... 45
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΆΞΟΝΑΣ 3 ... 48
ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΆΞΟΝΑΣ 4 ... 51
ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ... 56
ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΔΕ ... 56
ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΜΑΔ) ΣΕ ΕΥΡΩ ... 57
ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ... 117
ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟ ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ... 119
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΈΝΤΑΞΗΣ ... 123

Κατά της εισήγησης αυτής ψήφισαν οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι της παράταξης «Λαϊκή Συσπείρωση Δυτικής Ελλάδας» κ.κ. Κοτσιλιάνος Κωνσταντίνος και Κοτοπούλης Σπυρίδων και η Επικεφαλής της Παράταξης «Αριστερή Παρέμβαση-Αντικαπιταλιστική Κίνηση Δυτικής Ελλάδας» κ.Χαμηλάκη Αικατερίνη.

Το παρόν Πρακτικό αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως ακολούθως :

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ **Ο ΕΚΤΕΛΩΝ ΧΡΕΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Γ.ΤΟΓΙΟΠΟΥΛΟΥ **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ**

ΤΑ ΜΕΛΗ